

DE

1942 - TRIDESET LET - 1972

DELAVSKA ENOTNOST

22. JULIJA 1972 - ŠTEVILKA 29 - LETO XXIX

SINDIKATI IN USTANAVLJANJE TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

Premalo delavcev ve, za kaj gre

Nekaj misli iz razprave na nedavni plenarni seji republiškega odbora Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije

Predsednik republiškega odbora Sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije, inž. Ivan Kukovec, je razpravo o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela imenoval „naša inventura“. In res je bila temeljita in tehtna inventura.

Iz obširnega gradiva, ki ga je republiški odbor poslal članom plenuma, sledi, da so se skoraj vsa sindikalna vodstva dokaj resno lotila te naloge, medtem ko je v delovnih organizacijah kljub številnim seminarjem in pojasnjevanju še precej nejasnosti, omahovanj in tudi naspotovanj. Tam, kjer je delavsko samoupravljanje le kulisa, za katero se skriva samovolja posameznikov ali vodilnih skupin, se pravi v tistih podjetjih, kjer so osnovne družbenopolitične organizacije prepustile samoupravne odločitve tako imenovanim vodilnim ljudem, so odpori najmočnejši in je največ ugovorov proti ustanovitvi temeljnih organizacij. Dosedanji „samoupravljalci“ trde, da je samoupravljanje sicer dobra stvar, toda le kot politični

odnos, kot oblika politične demokracije, medtem ko je učinkovito gospodarjenje in rentabilno poslovanje nekaj drugega, povsem ločenega od želja in hotenj proizvajalcev.

Doslej sta se v tej bitki za uveljavljanje ustavnih dopolnil izkristalizirali dve mnenji oziroma pogleda.

Nekateri se zavzemajo za dosledno uveljavitev načel, ki uvajajo nove odnose v sistemu samoupravljanja in ki med drugim tudi terjajo, da o preseženem delu odločajo delavci. Ta načela je moč uresničiti v temeljni organizaciji združenega dela, v kateri bodo proizvajalci neposredno odločali o ustvarjenem dohodku. Gre torej za bistveno spremembo v sistemu samoupravljanja, ne pa za nekakšno preimenovanje dela gospodarske organizacije, da bi zadostili zahtevam ustave.

Zanimivo je, da se zagovorniki nasprotnih pogledov tudi sklicujejo na ustavna dopolnila in pravijo, da mora odločanje o dohodku ostati takšno, kot je, torej centralizirano, češ da je le

(Nadaljevanje na 2. strani)

RUDARJEV »ŠIHT« V OTROKOVIH OČEH

KAKO V ZASAVSKIH PREGOVNIKIH SKRBIJO ZA RUDARJE IN NJIHOVE SVOJCE STRAN 10

V PETEM KOLU NAŠE NAGRADNE IGRE SMO IZZREBALI

STRAN 12

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

Namesto voščilnice za dan vstaje

Foto: S. Ficker

PREDSEDSTVO RS ZSS O PROBLEMIH UGOTAVLJANJA ŽIVLJENJSKEGA MINIMUMA

Potrebujemo celovite analize, toda tudi tekoče podatke

Slovenski sindikati predlagajo, naj bi republiški izvršni svet poskrbel za sistematično proučevanje porabe prebivalstva, še posebej pa za ugotavljanje elementov in meril za določanje minimalnih življenjskih stroškov. Nasprotovanje odločitvam »na pamet« in zato tudi predlogi, naj bi najnižji zaslužki v naši republici že letos znašali 70 % povprečnega osebnega dohodka

Predsedstvo RS ZSS je na svoji zadnji seji, bila je prejšnji petek, obravnavalo informacijo o problemih ugotavljanja življenjskega minimuma in sprejelo dogovore o vključitvi sindikatov v javno razpravo o osnutkih zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v SRS ter o osnutku statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, razpravljalo pa je še o nekaterih drugih tekočih zadevah in informacijah.

NIČ NA PAMET!

Člani predsedstva RS ZSS so se uvodoma seznanili z informacijo o ugotavljanju življenjskega minimuma, ki jo je pripravila posebna delovna skupina ko-

misije za življenjske in delovne razmere pri RS ZSS. Iz te informacije sledi, da zavoljo mnogih teoretičnih in praktičnih vzrokov ni mogoče opredeliti tako imenovanega eksistenčnega minimuma, za kar so se slovenski

sindikati sicer zavzeli v svojem akcijskem programu. Možno pa je opredeliti osnove za izračun najnujnejših stroškov za kritje življenjskih potreb izbranega družinskega gospodinjstva, torej za izračun minimalnih življenjskih stroškov takega gospodinjstva, prirejenega glede na tipične kategorije teh gospodinjstev in ki bi upoštevale tudi ožja zemljepisna področja – regije in strukturo porabe ter

(Nadaljevanje na 3. strani)

- POZIV
 - RDEČEGA KRIŽA
 - SLOVENIJE
- REPUBLIŠKI ODBOR RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE PROSI VSE DELOVNE ORGANIZACIJE IN OBČANE SLOVENIJE, DA ZAVOLJO HUDIH POSLEDIC POPLAV V PREKMURJU IN SLOVENSkih GORICAH POMAGAJO PRIZADETEMU PREBIVALSTVU TAKO, DA PO SVOJIH ZMOGLJIVOSTIH PRISPEVAJO DENARNA SREDSTVA NA TEKOČI RAČUN RO RKS ŠTEVILKA 501-8-391/3
- REPUBLIŠKI ODBOR RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

KOPER

Priprave na kongres po načrtanem programu

Na torkovi seji predsednikov občinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije in članov komisije RS ZSS za organizacijsko in kadrovske politike, ki je bila v domu sindikatov Slovenije v Ljubljani, so govorili o vsebinskih, organizacijsko-tehničnih in kadrovskih pripravah na VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo letos v jeseni.

Udeleženci seje so poudarili, da morajo vsebinske in kadrovske priprave na kongres zajeti prav vse 3.700 osnovnih sindikalnih organizacij in vsa občinska ter medobčinska vodstva, če naj sklepi kongresa zares odražajo interese delavskega razreda. Kongres naj bo po mnenjih, izraženih v razpravi, odločilna spodbuda za dejansko uresničevanje oblasti delavskega razreda v smislu ustavnih dopolnil ter odločilen mejnik v delovanju sindikatov kot organizacije delavcev.

Predsedniki občinskih svetov Zveze sindikatov so na današnji seji povedali, da pripravne na kongres potekajo po dogovorjenem načrtu. V večini osnovnih organizacij sindikata v delovnih organizacijah so že izvolili delegate za občinske konference Zveze sindikatov ter evidencialni ali vpisali v sezname delegate za kongres in možne kandidate za novi republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

D. R.

Pod drobnogledom: TOZD

V delovnih organizacijah na slovenski obali so razmišljanja o ustavnih spremembah sicer zaznavna, vendar je bilo doslej še malo narejenega za njihovo uresničitev. To je pokazala anketa, ki sta jo v 32 delovnih organizacijah, ki zaposlujejo skupaj kakih 14000 delavcev, izvedli komisija za samoupravljanje pri obalnem sindikalnem svetu in komisija za družbenopolitične odnose ter idejno delovanje in usposabljanje pri komiteju obalne konference ZK.

Konkretnim rešitvam sta se pri uresničevanju ustavnih dopolnil doslej na obali približali le dve delovni organizaciji. Pred dnevi so temeljne organizacije združenega dela ustanovili v koprski Agrariji, njihov koncept pa uveljavljajo tudi v koprskem Slavniku. V vseh drugih delovnih organizacijah so z uveljavljanjem ustavnih dopolnil šele na začetku. Le malo je takih, v katerih bi komisije za uresničevanje ustavnih dopolnil imele pripravljene programe dela, še manj pa je takih, ki bi časovno določile uresničitev programov. V nekaterih delovnih organizacijah celo komisij še niso imenovali. Med tistimi podjetji, kjer so k proučevanju možnosti za ustanovitev TOZD resneje pristopili, lahko omenimo Intereuropo, PTT in Luko iz Kopra ter Splošno plovbo iz Pirana. Anketa, ki sta jo izvedli omenjeni komisiji, je tudi pokazala, da so delavci še

vedno premalo seznanjeni z vsebino in pomenom ustavnih dopolnil, zato tudi ni pritiskov, ki bi pospešili njihovo uresničevanje. Slabi informiranosti so krive tudi družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v podjetjih ter družbenopolitične organizacije na obali, ki bi morale prej začeti s preverjanjem aktivnosti pri uresničevanju ustavnih dopolnil v posameznih kolektivih.

Da bi proces ustanavljanja TOZD na obali pospešili, bosta omenjeni komisiji, ki sta se na prvi razgovor sestali minuli ponedeljek, predlagali obalnemu sindikalnemu svetu in obalnemu komiteju, naj jeseni pripravita seminarje, na katerih bi predstavniki samoupravnih organov in ustreznih komisij podrobneje seznanili z vsem, kar je treba upoštevati pri ustanavljanju TOZD. Komisiji nameravata tudi predlagati, naj strokovne službe v delovnih organizacijah bolj pomagajo samoupravnim in družbenopolitičnim organizacijam ter ustreznim komisijam pri proučevanju možnosti za ustanovitev TOZD. Z uresničevanjem ustavnih dopolnil v praksi naj bi se poleg tega stalno ukvarjal vsaj en strokovni delavec pri obalnem sindikalnem svetu in obalnem komiteju.

S. K.

PRVE RAZPRAVE

Predsedstvo RO sindikata delavcev storitvenih dejavnosti je obravnavalo osnutek srednjeročnega programa razvoja Slovenije in predlog predstavnikov trgovine o popravkih samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka v trgovini

Na zadnji seji predsedstva republiškega odbora Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije sta bili na dnevnem redu dve pomembni točki. Najprej so člani obravnavali osnutek družbenega načrta razvoja SR Slovenije od 1971 do 1975. leta, v nadaljevanju pa so poslušali pripombe delavcev v trgovini na njihov samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

V uvodu v prvo točko dnevnega reda je predsednik republiškega odbora Jože Vidic na kratko orisal osnutek družbenega načrta SR Slovenije od 1971. do 1975. leta in poudaril, da je to le začetek razprave o tem dokumentu in da bo o njem na jesen razpravljali še celoten republiški odbor ter dokončno izoblikoval pripombe

nanj. Osnovna ugotovitev, ki se je nato v razpravi izoblikovala, je bila, da so storitvene dejavnosti le našle v dokumentu tisto mesto, ki jim gre, čeprav še niso vselej obravnavane enakovredno z drugimi panogami gospodarstva, kar še posebej velja za obrt in trgovino. Sicer pa so člani predsedstva menili, da je osnutek srednjeročnega načrta v marsičem pomanjkljiv. Spraševali so se na primer, kako bo lahko slovensko gospodarstvo v prihodnje sodelovalo pri investicijah kar z 62 % lastnega kapitala, ko pa vemo, da zdaj ni sposobno sodelovati niti s 30 %. Prav tako v osnutku družbenega načrta ni dovolj povedanega o tem, kako bo v prihodnje s sodelovanjem tujega kapitala v naših naložbah, čeprav je interes tujega kapitala za naložbe v Slo-

veniji izredno velik. In ob tem, ko so člani predsedstva ugotavljali, da je marsikatera številka v osnutku srednjeročnega plana razvoja Slovenije, vsaj kar zadeva storitvene dejavnosti, napisana precej na pamet, so tudi opozorili, da osnutek sploh ne obravnava bodoče kadrovske problematike, saj na nobenem mestu ni jasno povedano, kako bomo vse zamišljene načrte uresničili, čeprav vsakdo ve, da jih brez ustreznih kadrov ne bomo mogli.

V drugem delu seje predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti pa so predstavniki trgovine izrekli svoje nezadovoljstvo nad svojim samoupravnim sporazumom o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Ob sprostitvi cen in ob znižanju marže z 10 na 3 odstotke, so se namreč razmerja v delitvi dohodka v trgovini bistveno spremenila. Zato norme, zapisane v sporazumu in zasnovane na poprejšnji poprečni marži, niso več sprejemljive. Zato je pravzaprav težko razumeti, zakaj člani predsedstva niso hoteli obravnavati že izdelanega predloga, kako naj bi ta samoupravni sporazum uskladili z novimi pogoji pridobivanja dohodka, in da so se zadovoljili le s sklepom, da je treba ta samoupravni sporazum spremeniti, češ da ga bodo obravnavali skupaj z drugimi samoupravnimi sporazumi storitvenih dejavnosti. Kdaj pa bo to, predsedstvo ni natančneje povedalo.

M. ŽIVKOVIČ

PRESEDSTVO MESTNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV V INDUSTRIJI IN RUDARSTVU

Konec dober, pika pa še manjka!

V najvažnejši točki dnevnega reda seje predsedstva mestnega odbora sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Ljubljane so bili člani tega sindikalnega organa obveščeni, da se je iztekel stečajni postopek v tovarni VEGA, da so praktično rešena vsa vprašanja v zvezi s finančno ekonomskim položajem tega podjetja in njegovega 410-članskega kolektiva, da pa še niso znani odgovori na vsa organizacijska vprašanja ter odgovori na vprašanje, kakšna bo bodoča samoupravna ureditev in položaj te tovarne in njenih delavcev.

Trenutne razmere v Vegi so take, da pri tekoči proizvodnji podjetje rentabilno posluje, da je bila dosežena prisilna poravnava z upniki in da kot glavni garant za preostale terjatve do VEGA v višini 41 milijonov din nastopa Iskra Commerce kot predstavnik ZP Iskra Kranj. V okviru delovne skupnosti ZP Iskra zdaj tudi kolektiv tovarne Vega išče svojo bodočo pot. Glede na tako odločitev in usmeritev kolektiva VEGA so člani predsedstva MO sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Ljubljana ugotovili, da se s tem uresničuje tudi njihovo stališče, naj bi za Vego in njen kolektiv našli rešitev v okviru neke druge, večje in finančno ter poslovno trdnjše in bolj razvejane delovne organizacije, ne pa v popolni likvidaciji tovarne.

Člani predsedstva so bili tudi obveščeni, da je po 3. juliju letos, ko se je iztekel stečajni postopek, prišlo do več sestankov med predstavniki podjetja Vega ter ZP Iskre. Že na samem začetku je ZP Iskra oziroma Iskra Commerce v njegovem imenu predlagalo predstavnikom VEGA sklenitev samoupravnega sporazuma o sanaciji podjetja in o bodočem statusu te ljubljanske tovarne v naslednjih 18 me-

secih, ko naj bi se na osnovi podrobnejših analiz kolektiv VEGA na referendumu izrekel za združitev z ZP Iskra ali proti njej. Stališča obeh partnerjev so, tako smo slišali na seji predsedstva MO sindikata delavcev v industriji in rudarstva Ljubljana, že usklajena do te mere, da bi omenjeni samoupravni sporazum lahko podpisali še pred koncem tega meseca. Po tem sporazumu bi v Vegi vnovič uveljavili samoupravljanje v skoraj neokrnjenem obsegu. Z drugimi besedami to pomeni, da bi v podjetju za obdobje naslednjih 18 mesecev poleg samoupravnih organov o važnejših zadevah odločala tudi tako imenovana časovna uprava, ki bi jo sestavljali po trije predstavniki VEGA in ZP Iskra.

Prav je, če se ob vsem tem spomnimo, da so bili ljubljanski sindikati pobudniki in tudi edini dosledni zagovorniki razreševanja problemov tovarne Vega na tak način. Lahko bi torej rekli: konec dober – vse dobro in se hkrati oddahnili, ker se „zadeva“ Vega srečno izteka. Vendar pa se MO sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Ljubljana ni ogrel za tako poenostavljeno stališče in sklep. Svoje mnenje je opredelil drugače: način, ki so ga predlagali in

zagovarjali sindikati, se je izkazal kot uspešen, vendar pa pika na i še vedno manjka. To pa pomeni, da se sindikati ne odpovedujejo temu, da ne bi izrazili tudi svoje zahteve, da je treba poiskati in kaznovati vse tiste, ki so s svojim ravnanjem pripeljali Vego v stečaj.

-mG

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Rojen sem 9. 7. 1913. leta. Zaradi izčrpanosti nameravam uveljaviti pravico do predčasne upokojitve z 31. 12. 1972. leta, ko bom dopolnil 35 let in 2 meseca pokojninske dobe in starost 59 let, 5 mesecev in 22 dni. Dne 11. 10. 1972. leta bom dopolnil 35 let pokojninske dobe. Želim naslednja pojasniti:

1. Koliko odstotkov bo znašala moja pokojnina?
2. Ali se bo upoštevalo petletno poprečje osebnih dohodkov za pokojninsko osnovo?
3. Kakšni valorizacijski količniki se bodo upoštevali?
4. Kakšni bodo pogoji za upokojitve v letu 1973, ko bom dopolnil že 36 let pokojninske dobe in starost 60 let?

H. L. – PORTOROŽ

ODGOVOR:

1. Vaša starostna pokojnina za 35 let pokojninske dobe bi znašala 75 % pokojninske osnove, če bi izpolnjevali pogoj, da ste stari 60 let. Zaradi predčasnega odhoda v pokoj se vam bo tako odmerjena pokojnina zmanjšala za 1,33 %.
2. Če boste vložili zahtevek za predčasno upokojitve 31. 12. 1972. leta, se bodo upoštevali sedanji predpisi temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, po katerih se za pokojninsko osnovo jemlje petletno poprečje osebnih dohodkov. To sledi iz določbe 68. čl. zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list SFRJ št. 35/72).
3. Če boste zahtevali, da se vam odmeri predčasna pokojnina na podlagi poprečja osebnih dohodkov, ki ste jih dosegli v zadnjih

Premalo delavcev ve, za kaj gre

(Nadaljevanje s 1. strani)

tako možno zagotoviti ekonomsko uspešnost.

Za zdaj se boj med tema dvema različnima pogledoma na uresničevanje ustavnih dopolnil odvija v vrhovih in v njem sodelujejo predvsem vodstva družbenopolitičnih organizacij in vodilni ljudje iz uprav podjetij. Pretežna večina delavcev pa stoji ob strani in mnogi sploh ne vedo, za kaj gre. Izvršni odbori osnovnih sindikalnih organizacij se preveč ukvarjajo s tehnično in organizacijsko platjo ustanavljanja temeljnih organizacij združenega dela, premalo pa se pogovarjajo in dogovarjajo s proizvajalci, ki edini lahko dokončno odločajo o obliki samoupravne organizacije. Le delavci, ki zavestno sodelujejo v tem prizadevanju za neposredno samoupravo, lahko odpravijo stare in preživele odnose v sistemu upravljanja, hkrati pa tudi privilegije posameznikov in skupin.

Te ugotovitve iz gradiva, ki ga je republiški odbor zbral pred plenarno sejo, je potrdila tudi razprava. Najprej so predstavniki področnih strokovnih odborov poročali, kaj je bilo doslej že storjenega. Iz njihovih poročil in iz razprave je bilo moč razbrati, da so le v nekaterih večjih kolektivih, kot denimo Intes Maribor, Kmetijski kombinat Ptuj, Emona Ljubljana, Agraria Koper in Kmetijska zadruga Postojna, že pripravili vse potrebno gradivo in se dokončno dogovorili, kje in kako bodo ustanovili temeljne organizacije in kakšne pristojnosti bodo imeli samoupravljavci v njih. V Kmetijsko-živilskem kombinatu v Kranju pa so organizacije združenega dela že ustanovili, vendar bo treba samoupravni dogovor nekoliko spremeniti; gre za boljše ureditev odnosov med osnovnimi organizacijami samoupravljavcev. V drugih podjetjih na področju kmetijstva, živilske in tobačne industrije so komisije ustanovili in zdaj delajo ali pa tudi ne. Ponekod še tega niso storili. V nekaterih delovnih organizacijah so komisije sicer imenovali, toda, kot kaže, le zato, da jim nihče ne bi mogel očitati, češ ničesar niste storili. So pa tudi podjetja, kjer čakajo na recepte ali pa se sklicujejo na težaven gospodarski položaj in pravijo, da se bodo ustavnih dopolnil lotili, ko bodo izboljšali svoje ekonomske razmere. Obstaja nevarnost, da bodo v teh

delovnih organizacijah, potlej, ko jim bo voda tekla v grlo, na vrat na nos ustanavljali nekaj, kar bo samo po imenu temeljna organizacija združenega dela.

Slišati je bilo tudi takšne ugotovitve: „Na splošno je pri nas zelo slabo. Do komisij smo prišli, naprej pa ne.“ Ali pa: „Na sestankih, ki jih sklicujejo v podjetjih, se pogovarjajo o vsem drugem, samo o tem ne, kako zagotoviti, da bi bil dinar bližje tistemu, ki ga je ustvaril.“

V kmetijstvu in živilstvu še zlasti veliko govorijo o kooperantih. Gre za to, kako zasebne kmete, ki proizvodno sodelujejo z družbenimi gospodarstvi, vključiti v temeljne organizacije združenega dela. Prevladuje mnenje, da bi zanje ustanovili samostojne samoupravne enote. Skupna komisija zadrzne zveze, sindikatov in zveze komunistov bo v kratkem pripravila predloge za ureditev tega vpra-

šanja in poslala v razpravo osnutek pogodbe med kooperantom in kmetijskim ali živilskim podjetjem, osnutek samoupravnega sporazuma in predlog akta o ustanovitvi samoupravne organizacije kooperantov.

Na plenumu so sklenili, da morajo sindikalne organizacije v bodoče bolj kot doslej pojasnjevati delavcem, kaj jim prinašajo ustavne spremembe. Izredno pomembno pa je družbenopolitično izobraževanje proizvajalcev, saj uveljavljanje novih odnosov terja več razumevanja in več znanja o ekonomskih in družbenih zakonitostih. Le razgledani delavci bodo lahko neposredno odločali o ustanovitvi temeljnih samoupravnih organizacij in jih povsod tam, kjer se zavoljo različnih vzrokov tega dela še niso lotili, tudi sami ustanovili.

Člani republiškega odbora so potlej razpravljali o konkretnih izkušnjah v tistih podjetjih, kjer so doslej največ storili za uresničitev ustavnih dopolnil. Delavska enotnost je o teh izkušnjah že pisala in bo še.

JANEZ VOLJČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

M. VEHOVEC

TOBAČNA TOVARNA LJUBLJANA

ČESTITA VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
ZA DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA —
22. JULIJ!

Potrebujemo celovite analize, toda tudi tekoče podatke

(Nadaljevanje s 1. strani)
življenjske in druge navade gospodinjstev na območju teh regij.

Da bi z uspehom opravili to nalogo, bi po mnenju delovne skupine morali najprej sestaviti sezname s podrobno strukturo potrošnih dobrin, ki bi ustrezale potrebam izbranih kategorij prebivalstva oziroma gospodinjstev, denimo za upokojence, za družinska gospodinjstva, za nižjimi prejemki in podobno. Komisija za delovne in življenjske razmere pri RS ZSS bo vse te podatke in analize najprej opravila na vzorcu tipične štiričlanske delavske družine in pri tem upoštevala izsledke že opravljenih lastnih in tujih raziskav, oziroma bo poskrbela za še manjkajoče raziskave. Na podlagi vseh teh podatkov bo pripravila dokumentiran izračun minimalnih življenjskih stroškov za tako gospodinjstvo. Temu izračunu bi kot že rečeno, kasneje sledili tudi izračuni za drugačne sestave gospodinjstev oziroma tudi za posamezne kategorije prebivalcev. Vse to pa bi, v končni posledici, predstavljalo tisto osnovo, na kateri bi tako sindikati kot drugi družbeni in politični dejavniki lahko nepri- merno laže kot doslej sprejemali odločitve o zaščiti družin in posameznikov z nizkimi osebnimi dohodki. Te odločitve so bile, po mnenju delovne skupine, doslej sprejete bolj na pamet kot pa na osnovi celovitih in dokumentiranih podatkov, kar tudi je vzrok, da jih je treba pogosto spreminjati.

PROTI URAVNILOVKI!

V razpravi, v kateri so sodelovali Tone Kropušek, Vinko Kastelic, Dolka Boštjančič, Andrej Grahor, Jože Globačnik, Bogdan Kavčič, Vinko Japelj, Slavko Grčar, Ivo Kramar, Rudi Bregar in Slavko Ožbolt, je prevladovalo mnenje, da bi v naši republiki dejansko morali začeti s sistematičnim proučevanjem porabe prebivalstva, še posebej pa z ugotavljanjem elementov in meril za določanje minimalnih življenjskih stroškov. V tem smislu bo RS ZSS tudi priporočil Izvršnemu svetu skupščine SRS, naj bi organiziral oziroma poskrbel za take raziskave. Vendar pa je ta naloga, čeprav nujno potrebna, tudi tako zahtevna in obsežna, da bodo morala miniti

leta, preden bi se priklopili do vseh potrebnih in znanstveno utemeljenih rezultatov in podatkov. Toliko časa pa ni mogoče čakati, še posebej zaradi tega ne, ker najnižji osebni dohodki, ki naj bi pokrivali minimalne življenjske stroške delavcev in njihovih družin, pomenijo le enega izmed elementov tega minimuma. Zato pa ni videti ovir, da ne bi mogli v najkrajšem času priti do tistih nekaj osnovnih kazalcev in podatkov, na osnovi katerih bi laže in bolj argumentirano gradili in razvijali tako politiko samoupravnega sporazumevanja o dohodku in njegovi delitvi, kakor tudi opredeljevali odnos sindikatov do tako imenovanega programa socialne politike slovenske družbe in v to politiko vključenih socialnih korektivov.

Zavoljo teh ugotovitev je predsedstvo RS ZSS tudi za-

vmilo predlog enega izmed sklepov, po katerem naj bi v nadaljevanju akcije za najmanjši zaslužek 1000 din mesečno na zaposlenega kar na pamet podprli stališče, naj bi najnižji zaslužek vsako leto valorizirali glede na gibanje življenjskih stroškov, vendar pa ne bi smel biti manjši od 70 % poprečnega osebnega dohodka v naši republici, materialno pa pokrit z ustrežno višjo produktivnostjo. Člani predsedstva so v zvezi s tem menili, da bi bili sindikati sicer prvi, ki bi pozdravili uveljavitev takega predloga, po katerem bi najnižji zaslužek moral znašati kakih 1400 dinarjev, če bi za to obstajale realne materialne možnosti. Ker pa jih ni, bi taka odločitev pomenila očitno uvajanje uravnalovke ter pritisk na deliteve, ne pa na ustvarjanje dohodka. To pa so zadeve, ki jih sindikati niso nikoli in jih tudi ne mislijo podpirati. —MG

Z delegacijo luških delavcev v Italiji

Na povabilo sindikata luških delavcev Italije se je ob koncu junija mudila pri naših sosedih delegacija zveznega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Jugoslavije. Delegacija je vodil predsednik RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije Andrej Grahor, ki bo v petih zaporednih prispevkih opisal nekatere svoje vtise s te poti.

V Rim smo prišli v ponedeljek zjutraj z vlakom. Takoj po srečanju s tovariši iz sindikata luških delavcev Italije (čakal nas je tudi njihov generalni sekretar Giovanni Bruzone) smo se srečali s posebnostjo rimskega mestnega prometa: tudi taksiji vozijo po posebni „progi“, rezervirani sicer le za mestni javni promet, torej prepovedani osebnim avtomobilom. Po uradnih izračunih naj bi 3.000 taksijev zadoščalo za mestne potrebe. Imajo jih 3.500 in novih „licenc“ ne dajejo. Zavoljo stalnih zastojev v mestnem prometu pa izračun ni točen, taksijev ni dovolj in jih čakaš v vrsti na posebnih čakališčih — lahko pa si privoščiš, da plačaš opazno več od uradne tarife in se pelješ s „taksistom“, ki se ti glasno ponuja, vendar dejansko nima licence in nima oznak taksija, skratka dela brez dovoljenja. Znano je, da je mestni promet v Rimu tako popolnoma zamašil ulice, grajene za pešce in za konjske vprege, da so iskali že vseh vrst zdravila, tudi vozne karte na avtobusih so že odpravili — pa pravga recepta še nimajo. Tudi nam se je zgodilo, da smo za 200 m po prelepi stari ulici potrebovali več kot 20 minut. Svo-

jevrstna turistična atrakcija — ogled lepih starih stavb iz avtomobila, ki stoji v gneči!

Takoj po prihodu v Rim smo odšli na uvodne razgovore na sedež sindikata luških delavcev Ita-

STIKI S TUJINO

lije. Predstavil sem tovarišem našo delegacijo, ki so jo sestavljali predstavniki sindikalnih organizacij iz pristanišč Bar, Ploče, Rijeka in Koper. Predsednik italijanskega sindikata nam je predstavil člane njihovega sekretariata, ki so se razen obolelega člana vsi udeležili teh prvih razgovorov.

Sindikata luških delavcev Italije (FILP) je član CGIL (generalna konfederacija italijanskih delavcev), torej najbolj levo usmerjene sindikalne centralne v Italiji, v katero so vključeni predvsem sindikati, sestavljeni iz komunistov, socialistov, pripadnikov tako imenovane social-proletarske stranke in redkih drugih, v glavnem levičarsko usmerjenih delavcev. V italijanskih lukah ima ta sindikat ogromno večino, katoliška in social-demokratska sindikalna organizacija pa je le ponekod uspela organizirati nekaj sto članov, v

NAMESTO KOMENTARJA O SEDANJH RAZMERAH PRI UVELJAVLJANJU USTAVNIH DOPOLNIL V PRAKSI DELOVNIH ORGANIZACIJ

Koga se bo »prijelo«, kdo pa je »imun«?

Kakor poročamo na drugem mestu, sta komisija za samoupravljanje pri obalnem sindikalnem svetu in komisija za družbeno-politične odnose, idejnopolitično delovanje in usposabljanje pri komiteju obalne konference ZKS v Kopru prišli do nič kaj spodbudnih ugotovitev o dosedanji aktivnosti pri uveljavljanju ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah na slovenskem obalnem območju.

Zato, da bi stvari le premaknili z mrtve točke, seveda načrtno in organizirano, bi po mnenju obeh komisij morali čimprej sklicati sestanek direktorjev in drugih vodilnih delavcev, na katerem bi se z njimi iz oči v oči pogovorili samo o teh vprašanjih. Po drugi strani pa naj bi, prav tako čim prej, tudi obalni sindikalni svet, obalna konferenca ZKS in obalna konferenca SZDL razpravljali o ugotovitvah in predlogih omenjenih komisij ter jim s svojo oceno in napotki dali potrebno konkretno politično težo in pomen.

Poudarek je torej na „čimprej“ in na „bolj organiziranem delu in prizadevanjih“. Člani obeh komisij so z več konkretnimi dokazi opozorili na nujnost take usmeritve.

Tako so dosedanji obiski v delovnih organizacijah pokazali, da ne le neposrednim proizvajalcem temveč celo mnogim vodilnim delavcem niso dovolj znani cilji in namen doslej uveljavljene ustavne reforme. Če je tako oziroma če so vodilni in vodstveni delavci le pomanjkljivo informirani, denimo v tem smislu, da bodo izgubili oblast, seveda ne preseneča, če jih le redkokje najdemo med pobudniki načrtnih snovanj za uveljavitev ustavnih dopolnil in ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela. Neobveščenost ali pomanjkljiva informiranost pa žal nima samo te posledice. Očitno je tudi to, da se le redki vodilni delavci, le redki člani samoupravnih organov in tudi malokateri predstavniki političnih organizacij po podjetjih zavajajo, da se jim jutri ali pojutrišnjem lahko „zgodí“, da bodo delavci sami, izpolnjujoč pogoje ustavnih dopolnil, ustanovili temeljno organizacijo združenega dela in jih s tem postavili pred dejstvo. In kaj tedaj? Jih bodo tudi tedaj polna usta govorjenja o demokratičnosti odločanja v „njihovem“ podjetju ali pa bodo na vseh koncih in krajih iskali pomoč in intervencijo, ki naj bi delavce spet spravila „na pravo pot“?

Takih in podobnih razmišljanj in ugibanj je še več. Dejstvo pa je, da na ukrepanje v takih primerih očitno niso pripravljene, kot se zdaj niso pripravljene poglobiti v vsebino in namen ustavnih dopolnil. Če bi se poglobili, če bi bila taka

njihova zavestna odločitev, potem ne bi več govorili o politični akciji in o „modi“, ki bo minila tako hitro, kot so zamrle ekonomske enote, temveč bi spodbudili ne le iskanje najbolj ustreznih rešitev, ki bi vplivale tako na večje ekonomske rezultate kot na uveljavljanje neposrednega samoupravljanja, in bi se slednjič, morda celo prvič resno vprašali: po kakšnih cenah proizvajamo, kaj bi morali storiti, da bi delali ob manjših stroških in s tem povečevali dohodek itd. Tako razmišljanje bi seveda terjalo tudi vključitev neposrednih proizvajalcev v celotni proces odločanja in gospodarjenja. Če bi bil pri tem kdo oškodovan, če bi kdo izgubil „oblast“ ali če bi se komurkoli zgodilo kaj tretjega, kar bi ga prizadelo, bi se v tem krogu „oškodovancev“ znašli samo tisti, ki že danes ne zaslužijo osebnega dohodka in vsega drugega, kar izvira iz delovnega razmerja ali pa je z njim povezano.

Odkrito rečeno: to za našo družbo ne pomeni nobene škode. Ker pa vsi očitno niso takega mnenja, bi se po mnenju obeh navedenih komisij morali čimprej iz oči v oči pogovoriti z direktorji in drugimi odgovornimi ljudmi iz delovnih organizacij, torej z njimi „razčistiti“ vse tisto, kar jih morda moti, česar ne razumejo ali česar morda celo nočejo dojeti. Vse to pa je treba storiti čimprej in kljub vročemu poletju in sezoni dopustov.

Vsa ta in še druga dejstva pa po svoje utemeljujejo tudi zahtevo, naj bi vodstva političnih organizacij obalnega območja razpravljala o ugotovitvah navedenih dveh komisij ter jim s svojo oceno in napotki za konkretno akcijo dala tudi potrebno politično težo in pomen. V razpravi na skupni seji obeh komisij je bilo sicer slišati tudi mnenje, da ne bo nobene škode, če bi o tem govorili na jesen, torej po dopustih. Vseeno pa je prevladovalo stališče, da ne kaže odlašati, ker bi to pomenilo podporo vsem, ki se v praksi upirajo uveljavljanju ustavnih dopolnil.

„Ne odlašaj na jutri, kar lahko storiš danes!“ je že star pregovor. Na njegovo veljavo in pomen, na nujnost sprotnega in zato učinkovitega ukrepanja — čeprav mimo utečene delovne prakse političnih organizacij — sta novič opozorili obe, v tem članku že omenjeni komisiji. Problemi, ki jih ugotavljata in nanje opozarjata, prav gotovo niso značilni samo za slovensko obalno območje, temveč so nekako s odgladano razmer v vsej naši družbi. S temi razmerami nismo zadovoljni. Napotke, dovolj konkretne in poučne, smo zdaj dobili s slovenskega obalnega območja. Se bodo „prijeli“ tudi tistih, ki tam zdaj uživajo svoj dopust?

MILAN GOVEKAR

glavnem uradnikov. Luških delavcev sicer ni veliko — FILP ima le nekaj več kot 30.000 članov. Če pa upoštevamo, da lahko praktično v trenutku ustavi celotni prekomorski promet Italije — po grobi oceni: 300 milijonov ton letno! — s katastrofalnimi posledicami za celotno gospodarstvo, potem ni čudno, da tovariši ponosno trdijo, da imajo izredno veliko moč pri pogajanjih o plačah in delovnih razmerah.

prečen delavec je za sindikalno enotnost, ker lahko z njo samo pridobi. Kljub temu pa se zdi, da so ovire za združitev v tem trenutku izredno hude.

Tovariši so nam v razgovoru opisali razmere v lukah: z ene strani so državne luške oblasti, ki upravljajo z obalami, vso težjo mehanizacijo in varstvom luk ter z vsem razvojem, z druge strani so organizirani luški delavci, ki so si pridobili pravico, da sami odločajo o sprejemanju novih delavcev na delo v luke — nekakšne zadrage, morda v nekih pogledih tudi podobno srednjeveškem cehom — medtem ko neposredno delo pri izkrcanju, vkrcanju, skladanju tovorov itd. v večini luk prevzemajo privatni podjetniki. Tarife, po katerih delavci delajo, so plod sindikalnega boja. Dogaovor je dokaj kompliciran, saj zagotavlja minimalni dnevni zaslužek tudi za dneve, ko delavec sicer pride na delo, pa zanj dela ni, obenem pa iz tarif izloča obsežne vsote v centralni italijanski fond, iz katerega se izplačujejo zasluzki v času, ko ni dela. Ti garantirani zasluzki znašajo 7.100 lir na dan in lukah prve kategorije, torej več kot 200 dinarjev dnevno. V lukah prve kategorije dela kakih 85 % vseh luških delavcev. Normalni delovni čas znaša 6 ur in pol. Kalkulirajo sicer z zaslužkom 5.500 lir, toda s tako nizkimi normami, da zaslužijo poprečno 11.000, pa tudi 15.000 lir dnevno. Popreček

luškega delavca je 250.000 lir mesečno, torej več kot 7.000 dinarjev. Zaradi jasnejše primerjave naj povemo, da so dosegli tudi za Italijo izredno visoko poprečje, po njihovi oceni za nekatere kraje tudi do 60 % več od poprečnega industrijskega delavca. Poudarili so, da pač zlahka uveljavljajo privilegirano položaj, ker so z ene strani izredno „nevarni“, če stavkajo, z druge strani pa jih je malo. Tako mi je delavec v Luki Genova rekel: „Če se mi premaknejo s plačami, smo na boljšem, če pa se kovinski delavci, ki jih je milijon in več, se premaknejo z njimi tudi vsi drugi, premaknejo se tudi cene in niso nič na boljšem...“ Tudi za naše razprave o osebnih dohodkih in inflaciji prav zanimiv komentar!

V razgovoru smo tovariše seznanili z glavnimi sindikalnimi akcijami pri nas, z našimi stabilizacijskimi ukrepi, z vsebino ustavnih dopolnil in z nadaljnimi ustavnimi reformami, posebej pa tudi z delom sindikatov v naših lukah, z osebnimi dohodki, varstvom pri delu, akcijami za družbeni standard in seveda s tistimi aspekti samoupravljanja pri nas, ki jim niso bili jasni iz prejšnjih razgovorov.

Popoldne smo si na hitro ogledali nekaj rimskih znamenitosti — starorimske ruševine in nekatere srednjeveške zgradbe, pa še Vatikan. Videli smo sicer kar precej, toda največ prometne gneče, ki sem jo že opisal.

KOMENTATORJEV STOLPEC

Odnos prebivalstva do varčevanja je nedvomno v vsaki družbi zrcalo gospodarskih razmer. Če cene divjajo, ne bo noben pameten človek držal denarja v banki, temveč ga bo porabil. Če pa cene mirujejo, se splača varčevati, saj hranilna vloga raste, medtem ko v nogavici ne!

Kako smo k varčevanju nagnjeni Slovenci, kažejo naše dinarske hranilne vloge. Lani so se sicer nominalno povečale za 20 %, realno – ob upoštevanju 6 % povečanja, zavoljo devalvacije in 7,25 % poprečne obrestne mere – le za kakih 7 %. Takšno povečanje je glede na naraščanje osebnih dohodkov za 23 % in skupnih prejemkov za 30 % dokaz o relativnem upadanju nagibov za varčevanje. Kot je znano, predstavljajo hranilne vloge pomemben del kreditnih zmogljivosti poslovnih bank, zato pomenijo takšne težnje tudi upadanje kreditne sposobnosti bank, kar ni znamenje dobrega gospodarjenja.

Devizne hranilne vloge pa tako lani kot letos zelo naglo naraščajo, saj so se povečale kar za 190 %, brez upoštevanja obeh devalvacij pa za približno 126 %. Bolj ugodno

Ali varčujemo ali zapravljamo?

kot „navadne hranilne vloge“ se gibljejo tudi prihranki na račun namenskega varčevanja za stanovanjsko gradnjo in hranilne vloge pri hranilno-kreditnih službah kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacij, ki so se lani povečale za približno 49 %.

Sodeč po teh podatkih je prizadevanje občanov, da bi prišli do deviz, nekakrat večje od vneme, da bi privarčevali čim več dinarjev, saj se je delež deviznih računov občanov v skupnem varčevanju lani skoraj podvojil. To je tudi razumljivo, saj smo pričali neuravnovešenim denarnim razmeram v svetovnem merilu, razen tega pa smo doživeli tudi devalvacijo dinarja, kar se je moralo nujno odraziti v strukturi varčevanja sredstev prebivalstva. Na izrazito povečanje sredstev na deviznih računih ob hkratnem zastoju oziroma upadanju dinarskih hranilnih vlog so vplivali predvsem povečani prihranki v tujini zaposlenih Jugoslovanov, a ne nazadnje tudi drugih občanov, ki vse bolj radi varčujejo svoj zaslužek v tuji valuti kot v dinarjih.

Pomemben je še podatek, da se Slovenci letos ne zadolžujemo več tako zelo kot prejšnja leta. Potrošniški krediti že od leta 1970 upadajo. To je rezultat stabilizacijskih ukrepov o znižanju višin teh kreditov, večjega nadzorstva pri odobravanju kreditov in izjemnih odobritev kreditov za namene, ki so dopustni iz ekonomskih razlogov. Razen stabilizacijskih ukrepov pa smo povrh vsega v zadnjem času uveljavili še ekonomsko-omejitveni ukrep, to je povečanje obrestne mere za potrošniške kredite od 8 % na 11 %, kar je zadolževanje še bolj zavrla.

Iz opisanih razmer sledi, da se zaupanje varčevalcev v dinar še ni uravnovesilo. Utrdilo se bo le, če bodo cene kolikor toliko mirovale. Toda prav v teh dnevih se spet pomikajo navzgor. V. B.

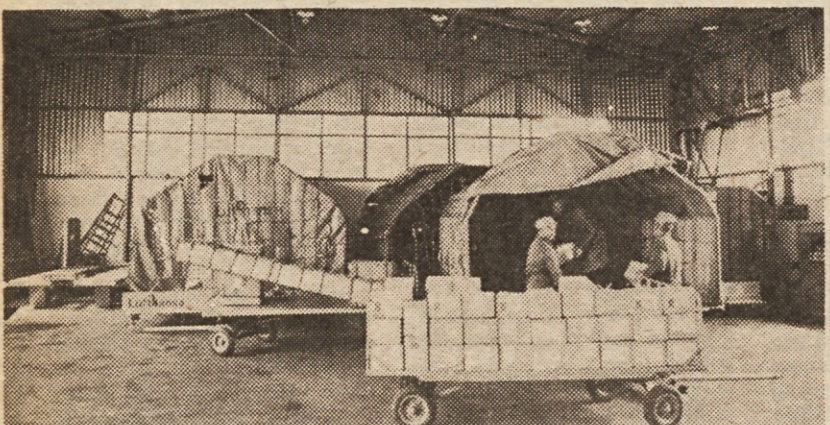
V OBJEKTIVU

Na Brniku je že pretesno

Že kmalu po vojni je postalo ljubljansko letališče premajhno in neprimerno za močan razvoj letalskega prometa, naglo širjenje mesta proti vzhodu pa je tudi narekovalo novo lokacijo za letališče.

Novo, za tiste čase moderne letališke objekte so začeli graditi leta 1959 in pet let kasneje je letališče Brnik že začelo poskusno obratovati. Največji vzpon prometa je dosegel v letu 1967, že naslednje leto pa je promet upadel, ker se je Brniku priključilo letališče Pula. Večina čarterskih poletov se je namreč presmerila na to letališče in število potnikov je raslo hitreje kot v Ljubljani. Preč tremi leti pa se je začel strm in enakomeren vzpon. V letu 1968 so na primer imeli na Brniku 63.000 potnikov, za letos pa napovedujejo že kar 320.000 potnikov. K temu je pripomoglo povečanje čarterskih poletov, predvsem pa uvedba rednih mednarodnih linij. Danes povezuje 32 linij ljubljansko letališče skoraj z vsemi državami Evrope. Lani pa so odprli prvo mednarodno tovarno linijo. Sodobna oprema za manipulacijo s kontejnerji jih uvršča na prvo mesto v Jugoslaviji.

Posrečena kombinacija letališča ob morju in drugega na industrijskem, oziroma zimsko-športnem področju, omogoča stalen

Pred dobrim letom je Lufthansa odprla prvo cargo (tovorno) linijo z brniškega letališča. Letalske kontejnerje v letališkem skladišču natovarjajo že prej.

Na letališču je tudi meteorološka postaja, ki skozi ves dan sprejema poleg meteoroloških poročil tudi poročila o vremenskih razmerah na vseh evropskih letališčih.

Parkirni prostor za letala, ki nekaj časa ostanejo na letališču, je včasih že odločno premajhen.

PO KAKŠNI POTI SO SE V KEMIČNI INDUSTRIJI DONIT MEDVODE LOTILI PRIPRAV NA USTANAVLJANJE TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA IN KAJ JIH PRI TEM MOTI

Nočemo Potemkinovih vasi

Uveljavljanje ustavnih dopolnil za kemično industrijo »Donit« Medvode pomeni pot, po kateri naj bi uveljavljali neposredno samoupravljanje in dosegali boljše gospodarske uspehe ● Nestrpnost ne vodi nikamor ● Kdo bo delovnim organizacijam pomagal pri organizaciji strokovnih dogovorov, na katerih bi ob izmenjavi mnenj o povsem konkretnih hotenjih oblikovali najbolj ustrezne rešitve?

Tudi v kemični industriji DONIT Medvode, nastali z integracijo Tesnike iz istoimenskega kraja, tovarne Fenolit v Borovnici in Pletilnice žičnih in plastičnih mrež v Sodražici, so že stekle priprave na uveljavljanje ustavnih dopolnil in ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela. Vzrok za to ni samo v aktualnosti sedanjega političnega trenutka, ki sicer neposredno nalaga delovnim organizacijam tudi to dolžnost, temveč je kakor sicer le redkokje – izrazito ekonomsko motiviran. Na kratko rečeno, v primeru kemične industrije DONIT Medvode gre za to, kako ob uveljavljanju kar najbolj neposrednega upravljanja in odločanja delavcev ustvarjati take pogoje dela in gospodarjenja, ki bi z ene strani pripomogli k optimalnim učinkom dosedanjih integracij, z druge strani pa delovni skupnosti omogočili razvoj in razmah po sedanjih stopnji kakih 30 % na leto, s katero pa komaj dohajajo potrebe domačega in tudi tujega trga.

V kemični industriji DONIT Medvode sicer že zdaj ugotavljajo dohodek po enotah, ki imajo svoje samoupravne organe in popolno samostojnost v zadevah nematerialnega značaja. Čeprav so pred dobrim letom dni temeljito reorganizirali prodajno, razvojno in tehnično službo ter njihovo delo bolj približali pogojem in potrebam z integracijami močno povečanega podjetja, po njihovih lastnih izkušnjah to še ne zadostuje, da bi brez večjih težav dosegali cilje, ki so skupni kolektivom vseh njihovih enot in o katerih smo že spregovorili. To je bil tudi pravi, iz njihovih lastnih spoznanj in hotenj izvirajoči vzrok, da so že pred časom ustanovili komisijo, katere edina naloga je – po sklepu delavskega sveta podjetja – da opravi do jeseni tiste najnujnejše priprave in analize, na podlagi katerih bi se tudi v kolektivu lahko začela javna razprava o uveljavljanju ustavnih dopolnil ter o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela. Znotraj te komisije, sestavljene iz predstavnikov samoupravnih organov, vseh družbenopolitičnih organizacij in strokovnjakov za operativna, organizacijska, tehnična, ekonomska, pravna in druga vprašanja, že deluje posebna delovna skupina kot operativno telo, ki naj

bi pripravilo teze in tudi predloge konkretnih rešitev zadev z navedenih in še drugih področij. Ta možganski trust, če smemo tako reči, vodi inženir organizacije dela, sicer direktor plansko organizacijskega sektorja tovarne DONIT Ivo Gorjup, ki je tudi bil naš sobesednik ob obisku v tej delovni organizaciji.

NAGLICA NI IN NE MORE BITI KORISTNA!

Po besedah tovariša Gorjupa se je priprav na uveljavljanje ustavnih sprememb njihova delovna skupina lotila z dveh enakopravnih aspektov. Prvi zorni kot je obravnava gospodarjenja in ekonomskih odnosov v podjetju v najširšem pomenu besede, drugi pa družbenopolitična ocena organiziranosti in življenja v tovarni s stališča delovanja samoupravnih organov in vplivanja samouprave na sprejemanje poslovnih in drugih odločitev.

„Naloga, ki jo mora opraviti naša delovna skupina, niti ni lahka niti je ne bomo mogli opraviti v kratkem času,“ je poudaril tovariš Gorjup. „Rečem pa lahko, da že zdaj intenzivno delamo in se pri tem ves čas zavedamo, da takšna ali drugačna rešitev na enem izmed obeh omenjenih področij pogojuje ustrezno rešitev tudi na drugem. Doslej opravljene analize in proučevanja so opozorila, da se bomo, denimo, na ekonomskem področju morali največ ukvarjati s tremi skupinami zadev, o katerih si bomo morali priti ne le na jasno, temveč bomo morali biti tudi enotni, preden bo sklenjen samoupravni sporazum o odnosih v temeljnih organizacijah združenega dela in med njimi, oziroma o povezovanju njihovih hotenj v skupni interes podjetja.

Prvo teh vprašanj je, kako naj bo v prihodnje organizirano naše podjetje. Gre za to, ali naj obvelja teritorialno načelo ustanavljanja temeljnih organizacij, kar bi se ujemalo s sedanjo organizacijo podjetja, ali pa naj temeljne organizacije zaokrožimo po proizvodnem načelu. Za ta način organi-

ziranosti se, denimo, ogrevajo v našem borovniškem obratu, ki bi, če bo njihova pobuda sprejeta, združeval celotno proizvodnjo in predelavo umetnih soli, torej tudi tisti njen del, ki zdaj poteka v okviru medvoškega obrata. Kakorkoli se že bomo glede tega odločili, bomo v vsakem primeru izhajali iz ekonomske utemeljenosti in prednosti, ki bi jih obetala naša odločitev.

Druga teh zadev je razdelitev premoženja, sredstev in obveznosti podjetja med temeljne organizacije združenega dela na tak način, da bi bili vsaki izmed njih zagotovljeni kar najbolj enakopravni pogoji gospodarjenja. Slednjic pa gre še za opredelitev notranjih kalkulacij, za določitev ravni internih prodajnih cen kot tistega elementa, ki bo prav gotovo še najbolj vplival na višino dohodka, ki ga bodo ustvarjale in o njem odločale temeljne organizacije združenega dela.

Vem, da bo ob mojem pripovedovanju marsikdo pripomnil, da smo sicer pripravili nek program dela in določili naloge, da pa nismo še nikamor prišli. Tako mnenje pa bi bilo utemeljeno le v primeru, če bi na vrat na nos, zaradi nekakšne „mode“ ustanavljali temeljne organizacije, ne bi pa hkrati težili k bistvenim premikom in večjim učinkom tako pri gospodarjenju kot tudi pri uveljavljanju neposredne samouprave.

Zato bi rekel, da nestrpnost, ki jo zlasti izražajo zunanji dejavniki, politične organizacije pa še posebej, res ni na mestu. Namesto tega bi bilo neprimerno bolje in za naš splošni družbeni razvoj tudi bolj učinkovito, če bi vsi tisti, ki zdaj z nestrpno

ribnica

**PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT**

neučakanostjo spremljajo in ocenjujejo uveljavljanje ustavnih dopolnil v praksi delovnih organizacij, poskrbeli za kar največ strokovnih razgovorov in izmenjav mnenj o povsem konkretnih zadevah, s katerimi se srečujemo v podjetjih in si nanje marsikdaj še ne znamo odgovoriti. To bi tudi bila pot, po kateri bi k tvornemu sodelovanju in oblikovanju dejanske največ obetajočih rešitev priegnili strokovnjake vseh vrst. Če se motim, naj me kdo popravi!“ –mG

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI ENOTAMI V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

DE

DELAVSKA ENOTNOST

POSEBNA IZDAJA
22. JULIJA 1972

Kodeks samoupravljalcev Jugoslavije

OSNUTEK

Ideja o pripravi kodeksa samoupravljalcev je nastala v času družbeno političnih priprav na II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Označuje jo težnja, da bi dvajsetletne praktične izkušnje v razvoju samoupravljanja v socialistični Jugoslaviji izrazili v zgoščeni obliki, se pravi, da bi opredelili osnovna načela in značilnosti samoupravnih socialističnih družbeno proizvodnih odnosov, opredelili položaj človeka — samoupravljalca v vseh oblikah družbene organizacije — od temeljne organizacije združenega dela do ožjih in širših družbenopolitičnih skupnosti — da bi opredelili nove samoupravne pravice, dolžnosti in temeljne norme samoupravljanja, ki mora odraziti nove odnose med ljudmi.

Zavoljo velikega pomena takšnega dokumenta in zavoljo potrebe, da je le-ta delo samoupravljalcev samih, ki naj v široki javni razpravi dejansko sodelujejo pri njegovem nastajanju in formuliranju, je II. kongres samoupravljalcev sprejel odlok o pripravi in sprejemu kodeksa samoupravljalcev ter izvolil komisijo za pripravo kodeksa, katere naloga je bila organizirati delo pri pripravi in sprejemu tega dokumenta. V letu 1971 so bile ustanovljene tudi republiške in pokrajinske komisije za pripravo kodeksa. Vse te komisije so doslej že obravnavale več delovnih osnutkov in predlogov osnutka kodeksa,

pri čemer so posredovale zelo veliko pobud, predlogov in pripomb, ki so pomagale ožji delovni skupini, da je lahko pripravila naslednji osnutek kodeksa, ki ga zdaj tudi daje v javno razpravo.

Temeljna vprašanja, ki jih obravnava osnutek kodeksa, so bila opredeljena z odlokom II. kongresa samoupravljalcev in z izhodiščno osnovo za pripravo kodeksa, ki jo je sprejela komisija za pripravo kodeksa samoupravljalcev na sestanku v oktobru 1971. leta. Kar zadeva angažiranje sindikalnih organizacij na vseh ravneh pri družbenopolitičnih aktivnostih, povezanih s pripravo kodeksa, pa je predsedstvo Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije sprejelo priporočila in sklepe na svoji seji v Ljubljani, 9. novembra 1971. leta.

Vse te dokumente in stališča posameznih teles označuje izhodišče, da je v sedanjem trenutku našega razvoja izredno aktualna potreba po pripravi tega kodeksa. Vsa ta stališča tudi ugotavljajo, da je razvijanje socialistične etike in ustvarjanje ustreznih moralnih norm ter načinov ravnanja in oblik odgovornosti eden od pomembnih pogojev za nadaljnji razvoj samoupravljanja ter za odpravo številnih napak in pomanjkljivosti.

Kodeks samoupravljalcev pomeni prvi vrstni akt. Kodeks mora biti odraz in sredstvo avtonomnega samoupravnega urejanja

družbenih odnosov, pomeniti mora začetek nove samoupravne ustavnosti, ki se uresničuje z najširšim družbenim dogovorom samoupravljalcev samih in z njihovim neposrednim sodelovanjem. Zato ta akt ne more pomeniti akta, ki bi od zunaj vnašal zavest v delavski razred, temveč pomeni akt, ki neposredno odraža voljo in zavest o interesih delavskega razreda, torej pomeni akt samoopredeljevanja in samozadolževanja samoupravljalcev. Zavoljo tega je javna razprava v bistvu najpomembnejša faza pri pripravi tega dokumenta. To je faza, v kateri moramo dvajsetletne izkušnje samoupravljalcev sintetizirati in jih izpovedati s pomočjo sistema norm, to je faza, ki mora odraziti in izpovedati dejanske probleme samoupravljalcev ter norme ravnanja, za katere samoupravljalci sami sodijo, da lahko največ pripomorejo k razvoju tistih vrednot in odnosov, ki označujejo samoupravljanje.

Zato lahko ta osnutek služi samo kot delovno gradivo, ki ga je treba dopolniti, spremeniti, obogatiti s spoznanji iz neposredne samoupravne prakse, da bi tako predlog kodeksa, ki bo pripravljen po javni razpravi resnično lahko sintetiziral in zajel vse tisto, kar lahko pripomore k temu, da se bo uresničil namen tega dokumenta. Zavoljo tega je tudi ta osnutek daljši, kot naj bi bil dokončni predlog kodeksa. V njem so nekatera pojasnila, ki lahko v končnem predlogu tudi odpadejo. Posamezna vprašanja, o katerih obstajajo dileme, ali nerešeni problemi pa so v osnutku omenjeni prav zavoljo tega, da bi lahko v široki javni razpravi zasnovali nove predloge, da bi se lahko razvila kritika in se porodile pobude, da bi vse tisto, kar pomeni

pozitivne dosežke in rešitve, ki so širšega pomena od tistih, do katerih so prišli posamezni kolektivi ali družbenopolitične skupnosti, dvignili na raven nekega splošnega načela, da bi torej tako postali praksa vseh samoupravljalcev.

Vse posamezne ali kolektivne predloge, pripombe, mnenja in pobude, ki zadevajo osnutek kodeksa, pošljite do 1. novembra 1972. leta ustreznim republiškim in pokrajinskim komisijam za pripravo kodeksa, republiškim oziroma pokrajinskim svetom Zveze sindikatov ali pa komisiji za pripravo Kodeksa samoupravljalcev Jugoslavije, Beograd, Trg Marxa in Engelsa 5.

Na podlagi predlogov, pripomb in pobud bo komisija za pripravo kodeksa samoupravljalcev izoblikovala predlog kodeksa in ga posredovala v ratifikacijo delovnim kolektivom. Komisija bo v času javne obravnave osnutka kodeksa pošiljala svoje člane in sodelavce na sestanke v delovnih organizacijah in na druge zборе, ki bodo obravnavali ta dokument. Republiške in pokrajinske komisije za pripravo kodeksa, ki bodo na tem področju usklajevale in organizirale delo pri pripravi kodeksa oziroma bodo zbirale in ugotavljale pripombe in predloge, ki zadevajo bodisi vsebino bodisi druga vprašanja v zvezi s kodeksom, imajo še veliko večje in bolj neposredne možnosti za angažiranje v javni razpravi in lahko zagotovijo, da bo pretok informacij, predlogov in mnenj kar najbolj učinkovit in ploden ter da bo javna razprava resnično prispevala k temu skupnemu delu in k najširšemu družbenemu dogovoru vseh samoupravljalcev.

MI, SAMOUPRAVLJAVCI JUGOSLAVIJE

ki gradimo samoupravno socialistično družbo na podlagi dosedanjih pridobitev pri ekonomskem in političnem osvobajanju delavskega razreda in delovnih ljudi ter na podlagi naše potrebe, da te pridobitve utrdimo in samoupravne družbene odnose razširimo na celotno področje družbenega dela in vse družbene zadeve, imamo neposredni interes, da naš nadaljnji boj za lastno osvoboditev in za osvoboditev celotne družbe razredne omejenosti postane naše lastno delo.

V tem vidimo glavno poročstvo za uresničenje naših teženj:

— za nadaljnji razvoj takšnih proizvodnih odnosov, v katerih bodo rezultati dela svobodno združenih proizvajalcev pod našo zavestno kontrolo služili osvobajanju dela in človeka;

— za stalni napredek v razvoju družbe, v kateri se naša družbena moč ne odtujače v obliki osamosvojenih političnih sil, za takšne politične odnose, v katerih so družbene in upravne funkcije dostopne tako proizvajalcu kot občanu;

— za hitreše odpravljanje razredne delitve dela na umsko in fizično, na upravljanje in izvajanje; za združitev produktivnega ma-

terialnega dela in ustvarjalne misli; za integracijo dela v materialni proizvodnji, izobraževanju, znanosti, zdravstvu, za enotnost človekovega dela kot celote;

— za premagovanje vseh odnosov eksploatacije, posledic meznega dela, zaslužnjevanja in tlačanja, strahu, prisile, socialne in ekonomske negotovosti, saj je značilnost vsega tega, da ima človek tak položaj, ki ni vreden človeka, za takšno usmerjanje družbenih odnosov, v katerih bi postal človek največja potreba človeka.

Zavedajoč se rezultatov pa tudi meja, težav in nasprotovanj nadaljnemu razvoju samoupravljanja, zavedajoč se tega, da razvitejšega samoupravljanja nihče ne more prinesiti od zunaj, temveč da se moramo zanj boriti z lastnim delom in ravnanjem, prepričani, da smo glede na svoj družbenoekonomski položaj edini sposobni dati takšno družbeno pobudo, ki bo neodtujljivo pravico do samoupravljanja naredila za splošno prakso družbe, kot eno od sredstev v boju za razvoj svobodnega in združenega dela, kot akt najširšega družbenega dogovora in našega samoupravnega sporazumevanja

SPREJEMAMO KODEKS SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE

I.

1. člen

(Človek kot najvišja vrednota samoupravne skupnosti)

Mi, samoupravljalci, bomo s svojimi akcijami in z ravnanjem zagotovili, da bo v proizvodnih odnosih in pri delitvi, pri organiziranju dela in družbe, pri odločanju o vsakodnevni medsebojni odnosih, pomenil človek človeku vselej najvišje bitje, da bodo njegove človeške in samoupravne pravice ter

osebna sreča najvišji cilj vseh naših akcij in našega boja.

S svojim delom, samoupravljanjem, opredeljevanjem odnosov v delitvi, s svojim osebnim zavzemanjem bomo uveljavljali takšne odnose in takšen način ter organizacijo proizvodnje in družbe, v kateri nobenemu posamezniku ne bo možno odvzeti rezultatov njegovega sodelovanja pri delu — niti s pomočjo dominacije, eksploatacije — ali na kakršni koli način prisvajati rezultate tujega dela.

Naša dolžnost in pravica je, da ustvarjamo ekonomske in socialne pogoje za razvoj tistih sposobnosti, ki jih posamezniki imajo,

da stalno zagotavljamo vsestranski razvoj delovnih in ustvarjalnih sil ter potreb ljudi, da usklajujemo nasprotja med posameznikom in družbo, med osebnimi in družbenimi interesi, da med seboj razvijamo take humane odnose in ustvarjamo takšne skupnosti, v katerih bomo uresničili svojo polno osebno in družbeno svobodo.

2. člen

(Delo kot merilo družbenega položaja. Delitev po delu in rezultatih dela. Pravica do dela.)

V samoupravni družbi, ki jo gradimo, pomeni delo in rezultati dela osnovo družbenega položaja človeka, osnovo upravljanja z zadevami združenega dela in z družbenimi zadevami.

Delo ter rezultati živega in minulega dela so kriterij delitve dohodka.

Pri uporabi načela delitve po delu upoštevamo kot osnovo družbeno priznano delo.

S svojim vsakodnevnim delom, z odločanjem, s svojo celotno družbeno akcijo se bomo v skladu z možnostmi zavzemali za elemente delitve po potrebah na področju izobraževanja, zdravstvenega varstva, otroškega varstva in na drugih področjih, kjer mora priti do veljave naša samoupravljalvska solidarnost.

Pri delitvi po delu in rezultatih dela izhajamo iz tega, da le-ta ne pomeni samo družbeno priznanega dela, temveč da upošteva tudi določeno učinkovitost uporabe družbenih sredstev, da bi tako zagotovili skupno družbeno reprodukcijo.

S pomočjo družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov bomo prišli do skupnih kriterijev in okvirnih meril delitve.

Za nas je nedotakljivo načelo, da ima vsakdo pravico svobodno izbirati delovno mesto in mesto prebivanja, da se svobodno odloča o poklicu in da mu gre, mesto, ki ustreza njegovim sposobnostim.

Zagotavljanje pravice do dela in omogočanje konkurence po sposobnostih je dolžnost nas in naših organizacij oziroma celotne družbe. Ustvarjanje možnosti za polno zaposlenost je naša dolžnost.

Pravica do osebnega dela s sredstvi za delo v zasebni lastnini je element družbene reprodukcije; priznavamo ga v obsegu, ki ne

ruši osnovnih samoupravnih odnosov in ne ogroža našega osnovnega cilja — osvoboditve dela.

3. člen

(Družbena lastnina)

Podružbljanje osnovnih sredstev za proizvodnjo in delovnih pogojev je za nas nujna osnova osvobajanja dela in samoupravljanja, vendar pa le prvi korak na poti k osvoboditvi dela.

Mi, samoupravljalci, upravljamo s sredstvi v družbeni lasti kot s skupnimi sredstvi, in to v svojem in v splošnem interesu, s čimer opravljamo pomembno družbeno funkcijo, upošteva je pri tem določena družbena pravila ravnanja.

Sodimo, da so družbena sredstva, s katerimi delamo, del skupnih družbenih proizvodjalnih sredstev, zavoljo česar je naša dolžnost, da s tem imetjem poslujemo kot dobri gospodarji — samoupravljalci; da za to imetje skrbimo kot za stvar, ki je splošnega pomena za celotno samoupravno družbo in ne samo za organizacije združenega dela, ki s temi sredstvi neposredno upravljajo; dolžnost, da skrbimo za razvoj in akumulacijo ter s tem za krepitev družbenih materialnih osnov za proizvodnjo in za poslovanje; dolžnost, da spoštujemo družbene potrebe in skupne interese; da ustvarjamo čedalje boljše delovne in življenjske razmere delavcev; dolžnost, da na določen način ravnamo z drugimi samoupravljalci pri srečanjih na tržišču, ter druge dolžnosti, za katere se samoupravno in demokratično dogovorimo.

Sodimo, da z družbenim značajem sredstev za proizvodnjo ni združljivo njihovo zapiranje v ožje meje (organizacije združenega dela, lokalne in regionalne meje) in monopoliziranje upravljanja s temi sredstvi kot tudi ne preprečevanje svobodnega kroženja teh sredstev pa tudi ne njihova uporaba za dominacijo in eksploatacijo.

Borili se bomo proti sleherni zlorabi, ogrožanju ali privatizaciji družbene lastnine, da bi si tako kdorkoli na nedovoljen način pridobil materialne koristi, proti drugim privilegijem ali oblasti nad ljudmi, proti dominaciji in eksploataciji.

4. člen

(Nacionalna enakopravnost in skupnost)

Mi, samoupravljalci Jugoslavije, živimo v skupnosti svobodno združenih in enakopravnih narodov in narodnosti.

Odnose med narodi in narodnostni pojmuje mo kot del samoupravnih odnosov, s svojim delovanjem jih ustvarjamo in razvijamo, pri čemer težimo za: ohranitev in utrditev revolucionarnih pridobitev bratstva in enotnosti ter enakopravnosti naših narodov in narodnosti; za nadaljnji razvoj in utrditev nacionalnih svoboščin in pravic; za krepitev ideje in prakse o skupnosti naših narodov na podlagi skupne revolucije in novejših zgodovine, enotnosti našega revolucionarnega gibanja, samoupravnega opredeljevanja in skupne graditve sedanjosti in bodočnosti; za humanimi odnosi med ljudmi vseh naših narodov in narodnosti.

Smo proti slehernemu nacionalističnemu, šovinističnemu, separatističnemu in hegemonističnemu ravnanju, saj nam naša zgodovinska spoznanja in izkušnje izpričujejo, da pomenijo nacionalizem in šovinizem, prav tako pa tudi nacionalna neenakopravnost in dušenje nacionalne individualnosti veliko prepreko razredni solidarnosti in bratstvu delavcev.

V samoupravni in večnarodnostni skupnosti zato vidimo velike možnosti za krepitev humanizma v odnosih med ljudmi in narodi.

Pomembna značilnost naše socialistične revolucije je povezanost boja za socialno in narodnostno osvoboditev na podlagi razrednih interesov delavskega razreda.

Izhajajoč iz spoznanja, da ne more biti svoboden niti tisti narod, ki tlačijo drugi narod, se zavedamo, kako zelo je v interesu samoupravljalcev vsakega našega naroda in naše narodnosti ter nas vseh, da se politika nacionalne enakopravnosti dosledno uresničuje. Zavaljo tega se bomo borili ne le proti kakršnikoli diskriminaciji na nacionalni podlagi, borili se bomo za ustvarjanje materialnih in drugih pogojev, da bi mi, samoupravljalci in člani katerekoli narodnosti imeli enake možnosti za nemoten družbeni, ekonomski, politični, kulturni in osebni razvoj.

Naša razredna solidarnost in medsebojna pomoč v naši samoupravni socialistični več-

narodnostni skupnosti ne poznata nacionalnih meja. Etnična, nacionalna in podobna pripadnost ne morejo biti osnova za privilegije niti podlaga za diskvalifikacijo pri opravljanju katerekoli zadeve, ki jo imamo zaupano ali pa jo opravljamo mi, samoupravljalci.

5. člen

(Odrpta družba)

Samoupravna socialistična družba je odrpta družba.

Interes samoupravljanja in nas, samoupravljalcev, terja, da so temeljne in druge organizacije združenega dela kot tudi občine in druge družbenopolitične skupnosti odrpte za samoupravljalce in njihove organizacije združenega dela iz drugih družbenopolitičnih skupnosti.

V interesu nas, samoupravljalcev, je, da uresničimo načela o svobodni giblivosti dela, proizvodov in sredstev, o svobodnem cirkuliranju progresivnih in humanih idej, o dostopnosti znanja in o možnosti pridobivanja izobrazbe ne glede na socialni položaj družine, o dostopnosti samoupravnih funkcij za vse.

6. člen

(Modernizacija proizvodnje in humanizacija delovnega procesa)

Zavedajoč se, da je v našem interesu tehnološko izpopolnjevanje proizvodnega procesa in krepitev proizvodnih sil ter dvig produktivnosti dela, da je to pogoj tudi za to, da premagamo siromaštvo ter da usmerjamo proizvodne sile in razvoj človeških potreb, na stežaj odpiramo vrata pridobitvam znanstveno-tehnološke revolucije; postati moramo njeni uporabniki in nosilci. To terja od nas, da delamo, upravljamo in delimo tako, da bomo lahko stalno posodabljali svoja delovna sredstva, da se bomo neprestano tehnično izobraževali, da bomo utirali pota znanosti in strokovnim ljudem, da bomo uvajali moderno organizacijo dela in učinkovito poslovanje.

Ko razvijamo nove proizvodne sile in pridobitvah sodobne tehnologije, znanosti, avtomatizacije in kibernetike, moramo samoupravljalci zagotoviti polno nadvlado nad njimi. To terja od nas, da uveljavimo dominacijo naših interesov in samoupravnih pra-

vic pri odločanju, da se neprestano izobražujemo za moderno, učinkovito proizvodnjo in za razvitejše samoupravljanje, da se bomo proti vsem oblikam monopola in uzurpacije naših samoupravnih pravic, da zavarujemo delovno in življenjsko okolje ter da humaniziramo delovne in življenjske razmere v celoti.

II.

7. člen

(Integralno samoupravljanje).

Naš neposredni interes je, da se samoupravljanje ne omeji in izolira v proizvodnih enotah in v ožjih skupnostih, temveč da pre- rase iz parcialnega in neenotnega v univerzalni sistem samoupravnih družbenih odnosov. Zavaljo tega moramo mi, delovni ljudje in občani, kot samoupravljalci na vseh ravneh družbene organizacije, na vseh stopnjah samoupravnega odločanja neposredno in prek izvoljenih delegatov graditi sistem samoupravljanja in organizacijo samoupravljanja tako, da bo zajel in integriral vse delovne ljudi na vseh področjih združenega dela, v gospodarstvu in izven gospodarstva, v delovnih in v družbenopolitičnih skupnostih.

Imperativ časa, v katerem živimo, je, da se s pomočjo samoupravnih sporazumov, dogovorov, neposredno in prek svojih asociacij in institucij med seboj združujemo, da določimo skupno ekonomsko politiko, da usklajujemo svojo dejavnost in da ustvarjamo splošne pogoje za odločanje o pogojih proizvodnje.

Zavaljo tega ne more biti naš interes omejen samo na ozko področje proizvodno-ekonomskih enot, na ožje področje ali na krajše obdobje, saj nam to ne zagotavlja niti trajne niti zadovoljive niti ekonomske niti politične eksistence. Naš interes je povezan z uspešnostjo našega samoupravnega gospodarstva, povezan je z učinkovitostjo „skupnega jugoslovanskega proizvajalca“ v mednarodnih merilih, z učinkovitostjo, ekonomsko močjo, družbeno razvitostjo in stopnjo humanizacije jugoslovanske socialistične družbe, z družbeno integracijo na podlagi interesov združenega dela.

8. člen

(Delovni človek in organizacija združenega dela)

Mi, samoupravljalci, se združujemo v svoje organizacije združenega dela, da bi tako povezovali delovne in samoupravne funkcije, nujna pogoja za osvoboditev dela, da bi tako uveljavili pravice, dolžnosti in odgovornost slehernega samoupravljalca.

Vsaka organizacija združenega dela je avtonomna in enakopravna v odnosih z drugimi organizacijami združenega dela. Neodtujljiva pravica do samoupravljanja in družbeno-lastniška materialna osnova sta bistvo in pogoj te avtonomije in enakopravnosti. Tržne vezi med organizacijami združenega dela so važen pogoj avtonomije in enakopravnosti organizacij združenega dela, enotno jugoslovansko tržišče, na katerem svobodno krožijo naši proizvodi in na katerem obstaja svobodno gibanje proizvodnih dejavnikov — dela in sredstev — jemljemo kot pogoj za graditev naše celotne družbe na načelih samoupravljanja. Borili se bomo proti kakršnemukoli zapiranju pred tehničnim progresom, sposobnostmi, znanjem in pred naprednimi idejami, ki prispevajo k splošnemu družbenemu napredku samoupravne družbe.

Ko bosta dve ali več naših organizacij stopali v poslovne odnose, ki vključujejo skupna vlaganja ali kombiniranje dela ene in sredstev druge organizacije, se bomo zavzemali, da takšnim združevanjem dela in sredstev ne bomo porušili ali ogrozili osnovnih samoupravnih interesov delovnih kolektivov in ne osnovnih samoupravnih pravic samoupravljalcev. Sodimo, da je treba pri vseh takih poslovnih odnosih s pogodbami in s samoupravnimi sporazumi predvideti in urediti razmere in odnose tako, da bodo spoštovani interesi in volja samoupravljalcev.

Ne bomo dovolili, da bi se za samoupravljanjem skrivala samovolja in neodgovornost za ravnanje, razmetavanje pri razpolaganju z družbenimi sredstvi, prav tako pa tudi ne poskusi, da bi kdo izkoriščal samo pozitivne učinke svojega dela, tveganja za negativne poslovne učinke pa valil na druge delovne ljudi in njihove organizacije ali družbenopolitične skupnosti.

9. člen

(Neodtujljivost dohodka samoupravljavcem in pravica do osebnega dohodka)

S tem, da delamo in upravljamo s sredstvi za proizvodnjo v družbeni lasti, ustvarjamo dohodek in možnosti, da odločamo o celotnih rezultatih svojega dela, vstevši tudi odločanje o delitvi dohodka na osebne dohodke in na del za nadaljnje širjenje proizvodnje in za zadovoljevanje splošnih in skupnih potreb.

Ustvarjeni dohodek vsake organizacije združenega dela pomeni materialno podlago naše pravice, da odločamo o pogojih našega dela in o dohodku.

Dohodek naših organizacij združenega dela formira družbeni dohodek naše družbe. Povezanost nas, samoupravljavcev katerekoli organizacije združenega dela, z usodo skupnega dohodka — in obratno — povezanost našega dohodka z napani, uspehi in neuspehi drugih organizacij združenega dela nas usodno povezuje med seboj ter daje načelom sodelovanja vzajemnosti in solidarnosti trdno materialno, moralno in človeško osnovo. Kot proizvajalci in samoupravljavci ne nosimo samo posledic in ne izkoriščamo samo rezultatov svoje dejavnosti, temveč tudi rezultate in napake drugih proizvajalcev, saj smo med seboj povezani v proces družbene proizvodnje in celotne družbene reprodukcije. Prek dohodka nosimo posledice ne samo naše aktivnosti ali neaktivnosti, temveč tudi posledice učinkovitosti ali neučinkovitosti celotne družbenopolitične nastave, vseh nosilcev družbenoekonomske politike, zlasti pa razvojne politike in planiranja. Zavoljo tega je naše sodelovanje pri odločanju o vseh družbenih zadevah in v vseh družbenopolitičnih skupnostih temeljni pogoj za uveljavljanje naše pravice, da odločamo tudi o dohodku in o celotni samoupravni organizaciji gospodarstva in družbe.

Osnovna družbena vsebina načela neodtujljivosti dohodka je v tem, da moramo uveljaviti odnose, ki bodo preprečevali odtujevanje presežka dela neposrednim proizvajalcem s pomočjo odločitev arbitrov, monopolnega položaja in z drugimi ukrepi, ki niso združljivi z načeli in etiko samoupravne družbe.

Dohodek ustvarjamo v medsebojnem tekmo vanju za produktivnost, kvaliteto proizvodov in za zadovoljevanje povpraševanja in

potreb po posameznih proizvodih.

Dohodek in osebni dohodki predstavljajo materialno osnovo in vir sredstev za formiranje skladov solidarnosti samoupravljavcev za reševanje problemov tehnoloških presežkov in nezaposlenosti, za zagotavljanje določenih osebnih dohodkov in za druge podobne namene.

Delitev dohodka je javna funkcija. Zavzemali se bomo za javnost splošnih aktov, pravilnikov, družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka ter za to, da bodo javnosti dostopni podatki o delitvi na osebne dohodke in na sklade v organizacijah združenega dela. Da bi obvarovali dohodek pred poskusi odtujevanja s pomočjo izkoriščanja težkega položaja delovne organizacije, monopolnega položaja in drugih oblik zajemanja, ki so v nasprotju z načeli samoupravne družbe, bomo uveljavljali skupno družbeno kontrolo nad dogovori in samoupravnimi sporazumi, ki zadevajo samoupravne pravice ali pa se z njimi zajema dohodek delovnih ljudi in njihovih organizacij

Kriterije in merila delitve bomo v širših gospodarskih celotah in v družbenopolitičnih skupnostih usklajevali s pomočjo samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

Vsak delavec ima pravico do osebnega dohodka v skladu z načelom delitve po delu in rezultatih dela, v odvisnosti od njegovega dela in osebnega prispevka k uspehu in razvoju organizacije združenega dela, ki ga je dal s svojim celotnim, torej sedanjim in minulim delom v njej ter v odvisnosti od splošne ravni produktivnosti dela in doseženega družbenega razvoja. Samoupravljavci bodo sami opredeljevali medsebojne odnose na podlagi pravice do osebnega dohodka iz minulega in živega dela ter kriterije za udeležbo pri delitvi sredstev za osebne dohodke, tako da bodo imeli v enakih pogojih in za enake rezultate dela pravico do enakega osebnega dohodka.

Kriterij rezultatov in prispevkov delavcev k rezultatom in razvoju organizacije združenega dela bomo uporabljali hkrati z načelom vzajemnosti in solidarnosti.

Zagotovili bomo, da bo osebni dohodek delavcev dovolj velik za zadovoljevanje osnovnih eksistenčnih potreb njih in njihovih družin.

10. člen

(Asociacije združenega dela)

Temeljne organizacije združenega dela, v katere se organiziramo, se med seboj povezujejo in samoupravno združujejo v sestavljene asociacije in v različne oblike sodelovanja s pomočjo samoupravnega sporazumevanja ter na podlagi trajnih skupnih interesov in prednosti, ki jih integracija in koordinacija zagotavljata včlanjenim organizacijam in posameznim članom.

Zavzemamo se, da se zbornice, poslovna združenja, samoupravne skupnosti, skladi, veliki sistemi, poslovne skupnosti, poslovne banke in druge poslovne in proizvodne asociacije kot mesto dogovarjanja, usklajevanja, racionalnega usmerjanja naporov in sredstev za uresničitev naših interesov in splošnih ciljev organizirajo po načelih, ki zagotavljajo učinkovit vpliv in odločanje samoupravljalcev in organizacij združenega dela.

Izhajamo iz načela prostovoljnosti kot pravila ob vključevanju organizacije združenega dela v širše asociacije, izhajamo iz načela enakopravnosti samoupravljalcev in enakopravnosti njihovih asociacij predvsem glede omejenih razvojnih možnosti in realizacije njihovih proizvodov ter iz spoznanja o nujnosti funkcionalnega horizontalno-verikalnega povezovanja.

Naša profesionalna in strokovna združenja, ki jih ustanovljamo kot sredstva za usklajevanje in izpovedovanje naših interesov ter razvijanje naših potreb in ustvarjalnih potencialov, bomo zasnovali na samoupravnih načelih.

11. člen

(Interesne skupnosti)

Samoupravne interesne skupnosti organiziramo zato, da bi se uveljavili neposredni samoupravni odnosi med delovnimi ljudmi v teh dejavnostih in uporabniki njihovih storitev na drugih področjih družbenega dela. Načelo svobodne menjave dela med delovnimi ljudmi v materialni proizvodnji in delovnimi ljudmi v družbenih dejavnostih ter samoupravno združevanje, da bi uresnili skupne interese, morata postati podlaga za zagotavljanje osebnih in skupnih potreb ter za izenačevanje družbenoekonomskega samoupravnega položaja delavcev družbenih dejavnosti z drugimi delovnimi ljudmi.

Pospeševali bomo takšno samoupravno organiziranje interesnih skupnosti, v katerih bodo delovni ljudje in občani — uporabniki storitev zagotavljali svoje potrebe, ter v ta namen skupaj z delovnimi kolektivi ali delegati organizacij združenega dela, ki nudijo storitve, urejali svoje medsebojne pravice in dolžnosti v interesnih skupnostih, upravljali z zadevami interesnih skupnosti in s sredstvi, formiranimi iz prispevka zanje in iz drugih virov, namenjenih uresničevanju ciljev, zaradi katerih so bile ustanovljene.

Skupščine interesnih skupnosti morajo zrasti iz delegacij delovnih ljudi združenega dela.

Zavzemali se bomo za integriranje interesnih skupnosti na širšem teritorialnem območju, saj lahko to zaradi njihove narave in pomena znatno prispeva k večji specializaciji in k boljšemu opravljanju funkcij, zaradi katerih so bile ustanovljene.

12. člen

(Družbena reprodukcija in družbeno planiranje)

Sredstva za razširitev materialne proizvodnje organizacij združenega dela niso samo podlaga za razširjanje samoupravljanja v njih, temveč so tudi podlaga za razširitev in krepitev samoupravne družbe kot celote.

Odločanje o sredstvih družbene reprodukcije (izločanje, akumulacija, koncentracija sredstev, skupna vlaganja, oblike zbiranja prostih sredstev in podobno) temelji na podlagi interesov samoupravljalcev v organizacijah združenega dela in v družbenopolitičnih skupnostih ter na samoupravnih odločitvah in družbenih dogovorih.

Ko kot samoupravljalci združujemo sredstva, da bi uveljavili določene interese širšega ali splošno družbenega pomena, in ko za upravljanje s temi sredstvi formiramo posebne organizacije, samoupravne interesne skupnosti, se zavzemamo za uveljavitev učinkovite oblike sodelovanja organizacij združenega dela pri upravljanju s temi organizacijami.

Ko izhajamo iz interesov organizacije združenega dela in iz nujnosti usklajevanja na ravneh nad osnovnimi organizacijami, kar opravljajo te organizacije same, poudarjamo naše stališče o nujnosti širših ukrepov za samoupravno usmerjanje gospodarskih pro-

cesov, o nujnosti družbenega planiranja s pomočjo družbenega dogovarjanja in sporazumevanja ter sodelovanja organizacij združenega dela.

Sodimo, da je naše zavestno usmerjanje in urejanje ekonomskih in drugih družbenih tokov nujno potrebno, da bi lahko usklajevali družbeni razvoj in uresničevali družbene cilje, da bi pospešili razvoj materialnih in proizvodnih sil ter dvignili produktivnost dela, prav tako pa tudi zato, da bi lahko načrtovali družbeni razvoj v širšem smislu. Družbeno planiranje in pripravo projekcij razvoja v družbi kot celoti bomo zasnovali na samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju, na aktivnosti nas in naših organizacij ter asociacij združenega dela, profesionalnih, družbenopolitičnih in drugih organizacij.

Osnovni cilj družbenega usmerjanja reprodukcije in družbenega planiranja na podlagi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov je usklajevanje razvoja ter odstranjevanje posledic neenakomernega ekonomskega in družbenega razvoja.

13. člen

(Samoupravljanje kot podružbljanje politične funkcije družbenopolitičnih skupnosti)

Samoupravljalci se zavedamo, da moramo v sodobnih družbenih razmerah svoj družbenoekonomski položaj in svojo samoupravljalško aktivnost uresničevati tudi s tem, da se opiramo na organizirano in institucionalizirano politično oblast. Zato se moramo organizirati tako, da bi politična oblast kar najbolj neposredno izhajala iz samoupravnih odnosov in da bi uveljavljali svoj odločilni vpliv pri opravljanju funkcij družbenopolitičnih skupnosti v občini, pokrajini, republikah in v federaciji. Od tega, v kakšnem obsegu in na kakšni stopnji je uveljavljeno naše sodelovanje in interesi združenega dela, je odvisno, kako premagujemo odtujenost proizvajalcev od političnega odločanja, od tega je odvisna raven, do katere smo prišli pri podružbljanju politike.

Vedoč, da se v družbenopolitičnih skupnostih sprejemajo sklepi, da se usklajuje in usmerja razvoj družbe, da se tu srečujejo različni družbeni interesi in različno delo v družbi, da se tu opravlja delitev dela sredstev

in pogojev za delo, od česar so odvisni splošni pogoji dela in proizvodni naporji kot tudi stabilen in nemoten razvoj, moramo samoupravljalci storiti vse, da bodo družbenopolitične skupnosti postale naše najširše samoupravne asociacije.

Ustanavljali in podpirali bomo dejavnost svobodnih združenj občanov — samoupravljalcev, s pomočjo katerih se s skupnimi naporji in sredstvi zadovoljujejo družbene, strokovne, kulturne, športne, zabavne in druge potrebe ter interesi delovnih ljudi in občanov, in ki preraščajo v dejavnike samoupravljanja.

Izhajajoč iz tega, da v družbenopolitičnih skupnostih uveljavljamo in uresničujemo svojo politično in družbenoekonomsko moč, da jih preobražamo v svoje asociacije, se mi, samoupravljalci, borimo za to, da bi celotno politično odločanje in sistem izhajal iz samoupravno organizirane baze družbe ob neposrednem sodelovanju organizacij združenega dela oziroma nas, samoupravljalcev in naših delegatov.

S tem, ko se borimo, da se v družbenopolitičnih skupnostih uveljavljajo funkcije in organi oblasti delavskega razreda ter organov samoupravljanja, se borimo tudi proti vsem oblikam zapiranja znotraj republik, pokrajin in občin, saj je to v nasprotju z interesi delavskega razreda, narodov in narodnosti, vseh samoupravljalcev. Na podlagi interesov združenega dela bomo suvereno odločali, katere svoje interese bomo uresničevali v posamezni družbenopolitični skupnosti.

14. člen

(Samoupravljanje v občini in neposredna demokracija)

Naše neposredne interese bomo uresničevali predvsem v občini kot osnovni družbenopolitični in samoupravni skupnosti, v kateri se interesi ljudi pri delu, v kraju prebivanja in kot uporabnikov storitev soočajo, povezujejo in po samoupravni poti združujejo v skupne, združene interese in odločitve. Ustvarjati moramo možnosti in pogoje, da bi lahko svoje številne socialne, kulturne, politične in druge skupne interese ter potrebe uresničevali v samoupravni strukturi občine kot skupnosti interesov in skupnosti solidarnosti.

Občino bomo razvijali tako, da bo postala tisti izhodiščni družbeni okvir, ki nam bo omogočal, da se naši interesi svobodno povezujejo in združujejo tako glede proizvodnje, tehnologije, tržišča in asociacije združenega dela kot tudi glede družbenega združevanja materialnih, političnih, socialnih in kulturnih interesov delovnih ljudi v občini, pokrajini, republiki in v federaciji.

V svojih odnosih in v svojem okolju se bomo stalno zavzemali, da se uveljavi načelo neposredne demokracije, kjerkoli za to obstajajo možnosti, v širših družbenih skupnostih pa za uveljavitev in spoštovanje takšnih oblik sodelovanja samoupravljavcev — delovnih ljudi in občanov, kot so referendumi, kolektivna obravnava, organizirano oblikovanje stališč, neposredne volitve vseh naših delegatov in predstavnikov, za uveljavitev načela omejevanja reizbornosti, za dekumulacijo funkcij, za zamenljivost in za neposredno odgovornost volivcem — samoupravljavcem.

Naš cilj je, da krajevno skupnost preobrazimo v samoupravno skupnost, v kateri bomo odločali o vseh sredstvih za skupne potrebe v občini ter o vseh naših interesih in problemih, ki se lahko najuspešneje uresničujejo in razrešujejo v njej.

V krajevnih skupnostih bomo začeli akcije, ki so za nas pomembne. Borili se bomo za demokratizacijo odnosov v krajevni skupnosti in preprečevali, da bi se pretvorila v kakršnokoli obliko oblasti, preprečevali kakršnokoli obliko njene birokratizacije.

15. člen (Uveljavljanje delegatskega sistema)

Pri odločanju o vprašanih, ki so širšega in skupnega pomena v okviru družbene skupnosti, temeljne samoupravne skupnosti (delovne, krajevne, interesne) izražajo in samoupravno organizirajo ter uresničujejo svoje interese, sodelovanje in vpliv bodisi neposredno bodisi preko delegatov in delegacij.

Osnovna odgovornost delegacij in delegatov je, da se v skupščinah in na zborih delegatov stalno in aktivno zavzemajo za premagovanje nasprotij med interesi svojega ožjega okolja in širšimi družbenimi interesi, da z iskanjem ustreznih rešitev pospešujejo krep-

tev splošne demokratične in samoupravne integracije družbe.

Samoupravne skupnosti opredeljujejo vsebino in smer uresničevanja nalog ter dajejo delegatom in delegacijam pooblastila, ki pomenijo osnovo za njihovo delovanje.

Delegatskim odnosom je tuje delovanje s stališča ozkih in sebičnih interesov, ki so pod vplivom ožjih vplivnih skupin ali posameznikov, izogibanje širokemu izrekanju samoupravljavcev pa tudi pasiven odnos in ravnanje delegatov in delegacij glede vprašanj, ki so v interesu njihovih samoupravnih skupnosti oziroma delovnih ljudi.

Pri volitvah delegatov je treba razviti medsebojno dogovarjanje kandidatov in samoupravnih skupnosti o programih dela teles širše družbene skupnosti, in o smereh njihovega uresničevanja.

16. člen (Načela izbire kadrov)

Da bi dosegli polno uveljavitev pravice do tistega delovnega mesta, ki gre človeku glede na njegove sposobnosti, da bi zagotovili odprtost organizacij združenega dela, uspešen razvoj proizvodnje in družbenih dejavnosti nasploh, razvoj samoupravnega demokratičnega odločanja, bomo uveljavljali objektivna načela pri sprejemanju ljudi na delo in pri njihovi izbiri za javne dolžnosti:

— nihče ne more biti sprejet ali izbran na vodilno delovno mesto, ne da bi sodeloval na odprtem, javnem in zavestno pripravljenem razpisu;

— razpisna komisija in samoupravni organi delujejo in odločajo na podlagi zapisanih načel in zakonov ter svoje zavesti in družbene odgovornosti;

— norme razpisov morajo ustrezati dejanskim potrebam in interesom organizacije združenega dela kot celote;

— strokovna in z rezultati dela potrjena delovna sposobnost slehernega posameznika je odločilni kriterij pri odločanju o sprejemu na delo;

— v nasprotju s samoupravnimi odnosi je pooblaščenje posameznikov ali skupin pri sprejemanju na delo na katerikoli podlagi;

— visoko strokovne, organizatorske, sa-

moupravno-družbene in humanistične lastnosti so osnovni pogoj za sprejem na vodilne dolžnosoosti.

17. člen

(Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita)

V družbenopolitičnih skupnostih, organizacijah in asociacijah združenega dela opravljamo funkcije in ustanovljamo službe družbene samozaščite in splošne ljudske obrambe, da bi tako obvarovali samoupravno družbo. Vsakomur odrekamo pravico, da bi storil kakršnokoli dejanje, ki bi krnilo suvereniteto in integriteto naše skupnosti ali pa bi imelo za cilj rušenje samoupravnih socialističnih odnosov in družbenega reda.

Obramba svobode in neodvisnosti naše socialistične samoupravne skupnosti je naša najpomembnejša in najodgovornejša naloga, je integralni del sistema samoupravnih družbenih odnosov. Aktivno sodelovanje pri organiziranju obrambe pridobitev naše socialistične revolucije in sistema samoupravljanja je nedotakljiva pravica in dolžnost samoupravljalcev. Samoupravljanje in samoobramba sta neločljivo povezana. Zato so vsi razpoložljivi potenciali — človeški in materialni, fizični in intelektualni, politični in moralni — neizčrpen vir raznovrstnega obrambnega samorganiziranja.

18. člen

(Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje)

Vprašanja, ki so v našem skupnem in v splošnem interesu, bomo reševali predvsem s pomočjo družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja, pri čemer bomo izhajali iz konkretnih perspektivnih interesov nas samoupravljalcev pa tudi iz interesov skupnosti kot celote.

Sebe in vse naše organizacije zavezujemo, da bomo dosledno in točno izpolnjevali kolektivno in demokratično zasnovane ter prostovoljno sprejete družbene dogovore in samoupravne sporazume, saj se zavedamo, da je to pogoj za uveljavljanje novega samoupravnega reda na podlagi etike samoupravljalcev in načela samoupravne družbe.

III.

19. člen

(Odnosi med ljudmi)

V svojih medsebojnih odnosih se moramo iz dneva v dan boriti za uveljavljanje svobodne, ustvarjalne in odgovorne osebnosti, za to, da bi odstranili posrednike med svobodnega in svobodo drugega človeka, za to, da bi premagali vse razredne odnose, ki delajo iz človeka sredstvo privatnih interesov, ki ga postavljajo v osebno osamljenost in pod pritisk družbenih sil, ki jim ne vlada.

Svoje medsebojne odnose moramo razvijati tako, da bogatimo celotno človeško osebnost, da vsemu svojemu ravnanju in odločitvam dajemo osebni ton, da razvijamo samozavestno in samostojno osebnost, da ustvarjamo enotnost družbenih in individualnih norm.

Prepričani smo, da lahko z lastno akcijo uresničimo načela humanizma, solidarnosti in vzajemnosti, zaupanja in sodelovanja, medsebojnega spoštovanja in nesebične pomoči — stalno si bomo prizadevali, da bomo tako delali, odločali in si med seboj pomagali, da ne bi bila ogrožena eksistenca nikogar in da ne bi bilo ogroženo človeško dostojanstvo.

V boju za humano bistvo samoupravnih odnosov bomo s svojim ravnanjem in s svojo zavestjo vselej proti poudarjanju ali uveljavljanju razlik med ljudmi na osnovi nacionalne pripadnosti, rase, vere, socialnega porekla in družbenega položaja.

Iz svojih odnosov bomo odstranjevali birokratsko samovoljo in individualno anarhijo, vse oblike nasilja, vse možnosti za ohranitev mezdne zavesti in hlapčevstva, vse oblike uzurpacije in eksploatacije, vsak osebni egoizem.

Naš neposredni interes in naša vsakodnevna naloga je, da zagotovimo družbeno varstvo materinstva in otrok, da razvijamo human in solidaren odnos do bolnih in onemoglih delavcev, da zagotovimo materialna, institucionalna in normativna sredstva za uresničenje takšnega našega humanega delovanja.

(Svoboda v samoupravljanju in pravice do samoupravljanja)

Zavedajoč se, da je svoboda produkt zgodovinskega razvoja, da je delitev družbe na razrede vodila tudi k razredni delitvi svobode in pravic, imamo samoupravljalci možnost, da na enotni družbeni osnovi in na podlagi svobodno združenega in samoupravnega organiziranega dela uresničimo enotnost, celovitost in nedeljivost osebne in družbene svobode. V tem vidimo novo vsebino svobode v samoupravni družbi.

V temeljnih organizacijah združenega dela bomo razvijali takšne odnose, da ne bo imel nihče možnosti kratiti nam svoboščine in pravice, ki smo si jih pridobili z delom.

Kot ustvarjalci razmer, v katerih smo, moramo s svojo samoupravno in družbeno akcijo, s svojim ravnanjem in s svojo javno besedo neprenehoma uveljavljati svojo polno oblast nad pogoji, sredstvi in rezultati dela, nad pogoji odločanja, nad interesi, ki se žele vsiliti volji samoupravljalcev.

Samo po tej poti si lahko zagotovimo svojo svobodo in se izognemo izkoriščanju, podrejanju, strahu, psihični prisili, ekonomski in družbeni negotovosti.

V svojih medsebojnih odnosih, pri delu in odločanju moramo ravnati tako, da bomo zagotovili sebi in drugim svobodo izražanja, mišljenja in izrekovanja o vseh vprašanih, ki so skupnega pomena.

V procesu sprejemanja samoupravnih odločitev se moramo svobodno dogovarjati, izražati svoja mnenja in prepričanje, da bi tako krepili sodelovanje pri iskanju skupnih interesov in da bi preprečili vsiljevanje posameznih stališč in interesov drugim ljudem. V našem neposrednem interesu je, da omogočimo in zagotovimo pravico do kritike in drugačnega mišljenja.

Dolžni smo, da v svojih odnosih, s samoupravnimi akti in z načinom dela samoupravnih organov in teles zagotovimo, da človeka ni mogoče poklicati na odgovornost, da ne bo trpel samovolje in se mu ne bo neupravičeno poslabšal osebni in delovni položaj samo zaradi tega, ker je v procesu samoupravnega odločanja in dogovarjanja svobodno izražal svoje mišljenje in kritiko.

Ko uresničujemo svoje neodtujljive samoupravne pravice, mi, samoupravljalci:

1. Določamo vprašanja, o katerih bomo odločali neposredno, in pravice, ki jih bomo zaupali organom, ki smo jih izbrali tako v temeljni, delovni in drugi organizaciji združenega dela kot tudi v družbenopolitični skupnosti;

2. V organizacijah združenega dela upravljamo z zadevami in sredstvi organizacije, odločamo o dohodku in upravljamo s sredstvi družbene reprodukcije;

3. Neposredno volimo in razrešujemo svoje delegate v organih delovnih in drugih organizacij ter družbenopolitičnih skupnostih;

4. Volimo in razrešujemo vse organizatorje delovnega procesa;

5. Urejamo medsebojne človeške in delovne odnose ter odločamo o delitvi;

6. Neposredno in enakopravno sodelujemo pri odločanju na zboru, referendumu, glede uporabe pravice do pobude kot tudi v drugih oblikah kolektivne obravnave in odločanja,

7. Opravljamo družbenopolitično kontrolo in uveljavljamo vpliv na delo delegatov ter razvijamo samokontrolo;

8. Imamo pravico in dolžnost, da smo pravočasno, kontinuirano in temeljito obveščeni ter da obveščamo o celotnem delovnem procesu, o delu in odločitvah samoupravnih organov, o rezultatih izpolnjevanja planov, o poslovnih problemih in o vseh pomembnih vprašanih za življenje in delo temeljne in delovne organizacije, tako ožje kot širše družbenopolitične skupnosti;

9. Sodelujemo pri stalni izmenjavi mnenj in spoznanj na področju dela, upravljanja in načrtovanja;

10. Svobodno izražamo mišljenje in dajemo predloge za delo organizacij združenega dela in širših oblik združevanja, interesnih in krajevnih skupnosti ter organov družbenopolitičnih skupnosti, v katere delegiram svoje delegate.

Sodimo, da pravice do samoupravljanja ni mogoče odtujevati ali kršiti in da nihče — niti družbenopolitična skupnost niti družbenopolitična organizacija niti organ organizacije združenega dela — ne more uzurpirati naših samoupravnih pravic, jih kršiti, omejevati ali okrniti, ne da bi s tem hkrati ogrožal nadaljnji razvoj samoupravnega socializma.

21. člen
(Solidarnost)

Solidarnost je ena od osnovnih moralnih maksim samoupravljavcev, je eden od družbenih odnosov, ki odraža naš skupni in splošni interes in nov odnos do dela in do človeka.

Samoupravna družba, ki jo gradimo, je in mora čedalje bolj postajati družba, v kateri sta svoboda in blagostanje vsakega posameznika pogoj za svobodo in blagostanje vseh in obratno. Zavaljo tega je naša solidarnost vgrajena neposredno v temelje življenja socialistične samoupravne družbe.

V razmerah, ko postavljamo pod svojo skupno kontrolo proizvodna sredstva in sredstva za družbeno in individualno existenco nasploh, ko s temi sredstvi skupno upravljamo kot z družbenimi sredstvi, dosega medsebojna odvisnost nas, samoupravljavcev, v vsem takšno stopnjo, da postaja načelo solidarnosti eksistenčnega pomena, eden od osnovnih regulativov družbenega življenja, saj izhaja iz skupne usodnostne povezanosti in skupne bodočnosti.

Iz splošne medsebojne odvisnosti in solidarnosti utemeljujemo tudi dolžnosti do drugih v spletu konkretnih razmer, kot so zadovoljevanje zdravstvenih, izobraževalnih in drugih podobnih potreb, v primerihčasne nezaposlenosti, tehnoloških presežkov, bolezni ter v razmerah elementarnih ali drugih nesreč in nepredvidenih dogodkov, za kar formiramo posebne solidarnostne sklade.

S tem, ko smo dojeli solidarnost kot odraz najbolj vzvišenega pojmovanja človeških in samoupravljavskih dolžnosti, bomo na tem načelu uveljavljali tudi svoj odnos do bolnih ali onespособljenih delavcev in njihovih družin, do nemočnih in do vseh članov družbe, ki brez svoje krivde zaidejo v izjemne težave, pri čemer pa niso predvidene druge oblike reševanja njihovega položaja.

22. člen
(Odgovorna družba)

Samoupravna družbo gradimo kot odgovorno družbo.

Za opravljanje svojih delovnih in samoupravnih dolžnosti ter funkcij je samoupravljavec osebno odgovoren.

Vsi nosilci javnih in samoupravnih funkcij ter pooblastil imajo tudi posebno moralno odgovornost do samoupravljavcev.

Načela in pravila odgovornosti morajo biti vnaprej opredeljena in znana.

Z družbenimi in samoupravnimi dogovori bomo opredelili materialno in družbeno odgovornost tistih, ki se dogovarjajo.

Stopnja odgovornosti vsakega organa in posameznika, nosilca družbenih funkcij mora biti v sorazmerju z njegovo udeležbo in dejanskim vplivom pri odločanju. Odgovornosti ne prevzema samo tisti, ki neposredno odloča, temveč tudi tisti, ki dejansko odločilno vpliva v procesu priprave, sprejemanja in uresničevanja odločitev.

Pri konkretnem ocenjevanju in tehtanju odgovornosti izhajamo samoupravljavci iz načela, da je večja odgovornost tistih, ki imajo večje pravice in pooblastila, saj morajo biti dolžnosti v skladu z zaupanimi pravicami in pooblastili.

Odgovornost ne sme omejevati pobude in ustvarjalnega poguma.

Odgovornost za delo in odločitve kolektivnih teles ter za skupne odločitve samoupravljavcev je hkrati kolektivna in osebna.

V postopku uresničevanja odgovornosti bomo spoštovali osebno dostojanstvo človeka in norme humanih odnosov.

23. člen
(Spoštovanje delovne dolžnosti)

Kršitev delovnih dolžnosti, notranjega reda, predpisov in sprejetih odnosov pri delu ali zaradi dela ima za posledico disciplinsko odgovornost.

S svojimi kolektivnimi sklepi neposredno določamo pravila, oblike in sankcije disciplinske in druge odgovornosti, pravila postopkov za ugotavljanje dejanj, ki pomenijo omalovaževanje in kršitev notranje discipline v delovnih organizacijah, ter norme ravnanja samoupravljavcev.

Pravila o delovni disciplini in odgovornosti moramo uveljavljati na demokratičen in human način.

Nikogar v delovni organizaciji ni mogoče razbremeniti odgovornosti, če krši delovne dolžnosti.

Izvršilni organi in strokovno-upravne službe samoupravnih organizacij in skupnosti so

dolžni pripraviti sklepe na podlagi svojega znanja in strokovnosti ter posredovati kar najbolj strokovno in objektivno mnenje kot osnovo za samoupravno odločanje. Odgovorni so tudi samo za izrečeno mnenje, če je le-to osnova za sprejem odločitve.

Strokovno mnenje pomeni odgovornost za tiste, ki ga dajejo. Če organi odločanja ne sprejmejo strokovnega mnenja, sami prevzamejo odgovornost za sprejete sklepe.

Znanstveniki, eksperti in drugi samoupravljalci, ki imajo posebno strokovno znanje, kot tudi drugi ustvarjalci, so moralno odgovorni in dolžni, da znanstveno, strokovno in idejno pojasnijo sklepe, ki se sprejemajo, ter da zavrnejo uresničitev tistih odločitev, ki bi lahko povzročile daljnosežno škodo družbeni skupnosti, samoupravljanju in človeku.

24. člen

(Samoupravljalci in stanovanjsko vprašanje)

Samo naše lastne asociacije lahko zagotovijo, da bomo odpravili občutno pomanjkanje stanovanj za delavce. Zato moramo uveljaviti polno in neposredno oblast in kontrolo tako nad sredstvi, ki jih neposredno ali posredno izločamo za stanovanja, kot tudi pri odločanju o dodeljevanju stanovanj.

Razviti moramo takšne odnose in sprejeti takšne samoupravne akte in družbene dogovore:

- da bomo v organizaciji združenega dela, v naših asociacijah, interesnih in družbenopolitičnih skupnostih v skladu z možnostmi stalno zagotavljali pravico do stanovanja in možnosti, da pridejo do stanovanj tisti, ki jih nimajo;

- da ne bomo dovoljevali privilegijev pri dodeljevanju stanovanj in da se bomo borili proti vsem zlorabam pri uporabi in razpolaganju s stanovanji v družbeni lasti;

- da bomo solidarno, s samoupravnimi, družbenimi dogovori reševali tista stanovanjska vprašanja, ki jih ni mogoče rešiti spričo možnosti kolektivov;

- da bomo samoupravno določali prioriteto reševanja stanovanjskih vprašanj;

- da bomo v okviru samozaščite svojih najpomembnejših življenjskih interesov v svojem okolju združeno delovali proti vsem

oblikam nezakonitega razpolaganja in neodgovornega ravnanja s stanovanji in s sredstvi za stanovanja.

25. člen

(Informiranje in izobraževanje za samoupravljanje)

Javnost informacij in pravica do informiranja sta sestavni del in pogoj za celovitejšo uresničevanje samoupravnih pravic. Zato imamo pravico biti vsestransko informirani, naša dolžnost pa je, da takšno informiranje omogočimo kot del pravice do samoupravljanja.

Dolžnost vseh subjektov socialistične akcije in vseh nosilcev upravljanja in samoupravljanja je:

- pravočasno, resnično in vsestransko obveščati o sprejemanju pomembnih sklepov ter o vseh drugih dogodkih, pojavih in postopkih, ki so v interesu delovnih ljudi;

- preprečiti vsak monopol nad informacijami, ker je le-ta v nasprotju z bistvom samoupravljanja in omogoča monopol nad upravljanjem in odločanjem.

V svojih akcijah in v svoji praksi moramo pokazati, da smo pripravljeni razvijati vse oblike znanja in izobraževanja – od rednega šolskega sistema, preko stalnega izobraževanja ob delu do idejnopolitičnega izobraževanja in izobraževanja za samoupravljanje.

Ko dojemamo vse te oblike izobraževanja kot sestavni del proizvodnih odnosov, sodimo, da je neposredni interes, pravica in dolžnost nas, samoupravljalcev, da nenehoma razširjamo svoje strokovno, marksistično in politično-samoupravno znanje ter da to omogočimo vsem samoupravljalcem v skladu z materialnimi možnostmi.

Vse naše asociacije in vse oblike koncentracije presežkov našega dela za izobraževanje bi morale služiti tej naši potrebi in interesu.

Naše organizacije združenega dela bodo razvijale informativne službe, da bi tako bile v stiku z javnostjo. Javnim glasilom in družbenim organizacijam občanov bodo posredovale obvestila, ki so splošnega pomena.

26. člen

(Aktivnost pri ponovnem uveljavljanju omanj samoupravnih pravic in odnosov)

Samoupravljalci in vsi organi samoupravljanja, samoupravna telesa in asociacije smo dolžni stalno spremljati prakso uresničevanja samoupravnih pravic delovnih ljudi in se zavzemati za ustrezno varstvo njihovih interesov, snovati akcije, da bi pravočasno odstranili vse prepreke, ki ogrožajo in maličijo samoupravljanje in interese samoupravljalcev.

Vsak samoupravljalavec ima bodisi sam ali skupaj z drugimi samoupravljalci pravico, da se tedaj, ko je bilo samoupravljanje kršeno, obrne na katerokoli organizacijo ali telo v družbi ter ima pravico dobiti odgovor.

Vsak, ki opravlja samoupravno in javno funkcijo, ima pravico do ostavke, če bi bil izpostavljen pritiskom ali bi pri uresničevanju sklepa, s katerim se ne strinja, delal proti svoji vesti in prepričanju.

Ko so prizadete pravice in interesi samoupravljalcev in ko z ustaljeno proceduro počasi ali pa sploh ne obnavljamo kršenih samoupravnih pravic, imajo samoupravljalci pravico do kolektivne akcije.

Če zaradi kršitve samoupravljanja pride do prekinitve dela, bodo delovni ljudje, ki bodo prekinili delo, zagotovili notranji red in varovali družbene dobrine.

Kolektivne prekinitve dela ni mogoče obravnavati kot dejanje, zaradi katerega bi uveljavljali sankcije proti samoupravljalcem, ki sodelujejo pri prekinitvi.

Interes nas, samoupravljalcev in celotne družbene skupnosti je, da v primeru prekinitve dela zagotovimo redno delovanje služb javnega pomena.

Zavzemamo se, da vse delovne organizacije izoblikujejo pravila, s katerimi bodo urejale postopek v primeru prekinitve dela.

Konfliktne razmere v organizacijah združenega dela in med organizacijami združenega dela kot tudi med organizacijami združenega dela ali samoupravljalci v njih ter družbenopolitičnimi skupnostmi moramo reševati odgovorno in na način, ki s svojimi odnosi in proceduro zagotavlja splošne interese združenega dela, preprečuje uzurpacijo samoupravnih pravic in kršitev samoupravljanja.

27. člen

(Poslovna etika)

Mi, samoupravljalci in naše organizacije združenega dela moramo v medsebojnih odnosih, zlasti pa na tržišču ter v svojem družbeno opravičenem tekmovanju spoštovati pravila poslovne etike, solidarnosti in pripadnosti skupni samoupravni in socialistični družbi.

Pravočasno in točno moramo izpolnjevati pogodbe, družbene dogovore, samoupravne sporazume in druge pravne ali prostovoljno določene medsebojne odnose in sprejete dolžnosti.

Naša skupna dolžnost je, da se organiziramo tako, da bomo preprečevali nastajanje monopolnega položaja, oblikovanje monopolnih cen in pridobivanje neupravičenih koristi z izkoriščanjem monopolnega položaja v obliki združevanja ali drugih oblik sporazumov, ki imajo to za cilj.

Naše samoupravne organizacije ne bodo povzročale škode tretjim osebam, zlasti pa se bodo izogibale nelojalni konkurenci.

Svojo proizvodno aktivnost obravnavamo kot aktivnost, ki je namenjena zadovoljevanju individualnih in splošnih družbenih potreb, pri čemer sprejemamo lojalno konkurenco kot učinkovito sredstvo za zagotovitev maksimalnih rezultatov.

Naše organizacije združenega dela bodo sprejele vsako dobronamerno posredništvo, da bi rešili nastali spor ali konflikt, ki povzroča škodo delovnim kolektivom organizacij, ki so v sporu, tretjim osebam ali skupnosti.

28. člen

(Neposredno uveljavljanje in uresničevanje kodeksa)

Naša samoupravljalvska dolžnost je, da uresničujemo načela in pravila tega kodeksa ter da spoštujemo njegova določila.

Neposredno uveljavljanje kodeksa bomo zagotovili s samoupravnimi sporazumi in dogovori, z normativnimi akti, konvencijami, navadami in z drugimi pravili svojega ravnanja ter s samo prakso v duhu samoupravljalvske etike.

29. člen

(Sveti, komisije, tovariška razsodišča in arbitraža samoupravljalcev)

Samoupravljalci v posameznih organizacijah združenega dela, v poslovnih, profesionalnih in drugih združenjih lahko ustanovijo svete, komisije ali tovariška sodišča samoupravljalcev, sestavljena iz oseb vseh kategorij zaposlenih, ki po enotnem prepričanju članov delovne skupnosti, sindikata ali združenja uživajo splošen ugled, ki jih odlikuje nepristranskost in etične lastnosti, da bi tako ugotovili posamezne primere, ko se kodeks ne spoštuje.

Volitev članov svetov samoupravljalcev, status, pristojnosti in delovni postopek podrobneje opredeljuje statut, ki ga sprejmejo samoupravljalci v organizacijah združenega dela.

Obravnavana in odločitve vseh svetov so javne.

Pri reševanju notranjih sporov v organizaciji združenega dela, medsebojnih sporov med organizacijami in njihovimi združenji ter pri drugih podobnih sporih si moramo prizadevati poiskati skupne rešitve. Za reševanje takšnih sporov je možno ustanoviti arbitražne komisije.

30. člen

(Sprejem in razglasitev kodeksa)

Ta kodeks sprejmejo delovni kolektivi tako, da ga potrdijo s svojim žigom in podpisom svojih predstavnikov. Ko bo kodeks sprejela večina samoupravljalcev v vsaki republici oziroma pokrajini, bo njegovo veljavo razglasil VII. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije.

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

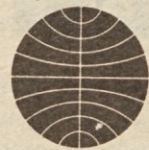
Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

KAKO GOSPODARIJO HRASTNIŠKI STEKLARJI

V SKLADU S PREDVIDEVANJI

Rezultati gospodarjenja ob polletju obetajo, da bodo v celoti uresničili letošnji gospodarski načrt

V Hrastniški steklarni so v prvem polletju proizvedli izdelkov v vrednosti 76 milijonov din, kar je nekaj več, kot so predvidevali. Dohodek je znašal 35 milijonov din, izvozili pa so za 1 milijon 380.000 dolarjev svojih izdelkov, kar je skoraj 48 % letnega načrta. S tolikšno vrednostjo izvoza so v tem podjetju tudi letos med največjimi prodajalci blaga na tuja tržišča v Zasavju, še posebno zavoljo tega, ker zatrjujejo, da bodo do konca leta v celoti izpolnili letošnji načrt. Z njim predvidevajo izvoz skoraj v višini 3 milijone dolarjev. K temu bo deloma pripomogel tudi nov obrat za izdelavo kristalnih obeskov za lestence, saj bodo 60 % te proizvodnje izvažali. Spodbudno pa je tudi to, da steklarna prodaja svoje izdelke skoraj izključno na območja s trdnimi valutami. Za kolektiv Hrastniške steklarne sta zlasti pomembni tržišči v Zvezni republiki Nemčiji in ZDA, kamor izvažajo skoraj 70 % vseh izdelkov, namenjenih za izvoz.

Vse večje sodelovanje v mednarodni menjavi, ki pa ima svojo vrednost predvsem v tem, da steklarna skorajda samo izvažata, zelo malo pa uvažata, saj je razmerje med izvozom in uvozom

1:12, bo dobilo še večji pomen v nadaljnjem razvoju tega podjetja. Kolektiv namreč namerava vsako leto povečevati prodajo svojega blaga na tuja tržišča za najmanj 14 % do 15 %. To pomeni, da bo ob koncu srednjeročnega obdobja, se pravi leta 1975, podjetje prodajalo v tujino znatno več kot tretjino vse svoje proizvodnje. Ob tem ni odveč omeniti, da je za steklarno čedalje bolj zanimivo tržišče ZDA, kjer so pravzaprav neomejene možnosti prodaje razsvetljavnega stekla. Razumljivo je, da velja podobna pozornost tudi zahodnonemškemu in italijanskemu tržišču, kjer se steklarski kolektiv polno uveljavlja.

Sicer pa vse večji izvoz rešuje Hrastniško steklarno iz stalne zadrege pri izplačilu osebnih prejemkov. Domači kupci so namreč kolektivu dolžni že kakih 42 milijonov din, to pa je štirikrat več, kot znašajo njegove obveznosti. Najslabši plačniki so odjemalci v sosednih republikah, ker nekateri med njimi niso plačali dolgov še celo iz prve obvezne poravnave, pred vrati pa je že druga.

In še beseda o osebnih do-

hodkih zaposlenih. Ti so letos nekoliko višji, vendar v skladu s sprejetim samoupravnim sporazumom o usmerjanju delitve dohodka, dejansko celo nekaj pod sprejetimi merili, ker v podjetju želijo ustvariti več sredstev za sklade. Ob koncu junija je znašal povprečni osebni dohodek v steklarni 1725 din.

-m-

V Agrarii že TOZD!

Kopska Agraria je prva delovna organizacija s področja kmetijstva in živilske industrije v Sloveniji, ki je ustanovila temeljne organizacije združenega dela. Proces njihovega ustanavljanja so namreč sklenili pred dnevi s slovesnim podpisom sklepa o ustanovitvi petih TOZD ter s podpisom samoupravnega sporazuma o združitvi le-teh v združeni kombinat. Status temeljnih organizacij imajo v Agrarii naslednje organizacijske in tehnološko zaokrožene dejavnosti: proizvodnja, kooperacija, predelava; servisne službe in skupne službe. Za tako oblikovane TOZD so se odločili po daljši javni razpravi v kolektivu ter strokovnih in političnih pri-

pravah, s katerimi so začeli jeseni lani.

S podpisom sklepa o ustanovitvi temeljnih organizacij ter samoupravnega sporazuma o združitvi dela in sredstev so tudi v Agrarii razumljivo končali šele prvo etapo pri uveljavljanju ustavnih dopolnil. Vse tisto, kar so zapisali v dokumente, bo treba zdaj spraviti v življenje. Ena izmed prvih nalog bo izdelava razvojnega programa kombinata in razvojnih programov posameznih temeljnih organizacij, ki naj bi nastali ob medsebojnem sporazumevanju. Na osnovi medsebojnega sporazumevanja TOZD bodo v Agrarii – tako so zapisali v samoupravnem sporazumu

o združitvi dela in sredstev – vodili tudi enotno finančno politiko, skupno politiko marketinga, se odločali za skupna vlaganja, enotno urejali kadrovske politiko in politiko delitve in – na načelu solidarnosti – skrbeli za družbeni standard in varstvo zaposlenih.

Agraria zaposluje 900 delavcev. Ta kolektiv je še zlasti v zadnjih letih uspešno skrbel za krepitev materialne osnove podjetja in tako za njegovo nadaljnjo rast. Vlaganja so letno dosegala 7 do 8 milijonov dinarjev. Letos računajo na 260 milijonov dinarjev realizacije in 6 milijonov dinarjev ostanka dohodka za sklade.

Kmalu boljše z opeko

Opekarna Ljubečna odpira najsodobnejši obrat za proizvodnjo opeke

Gradbena sezona je zdaj prav gotovo na višku. To in pa še drugi razlogi povzročajo pomanjkanje gradbenega materiala. Marsikatero gradbišče je moralo ustaviti delo, ker ni cementsa, zasebni graditelji pa po pol noči čakajo pred trgovinami, da dobijo le omejeno količino cementsa. Tudi nekatere vrste opeke močno primanjkuje.

„Opeke bi prodali, kolikor bi je imeli,“ pravijo v opekarni Ljubečna pri Celju. „Posebno po porolitu, ki se uporablja za vmesne stene, je največ povpraševanja. Marsikatero gradbeno podjetje ne more nadaljevati z delom prav zavoljo te opeke. Vsakodnevno nas priganjajo.“

Toda opeka ni narejena čez noč. Treba je nakopati glino, jo pripraviti in iz nje s strojem dočeti opeki dati želeno obliko. Ta se potem suši na zraku in nazadnje v peči žge, da dobi potrebno trdnost. Vse bi še nekako šlo, le sušenje traja več dni ali celo več tednov. Umetna sušilnica bi ta problem rešila oziroma bistveno omilila.

Prav sedaj gradijo v Ljubečni nov obrat, ki bo prav gotovo najmodernejši v Sloveniji. Računajo, da bo proizvodnja stek-

la že septembra in da bodo lahko naredili 60 milijonov enot opeke letno v eni izmeni.

„Opremo za ta obrat smo uvozili iz Italije,“ je povedal direktor opekarnе Stanko Sodin. „Je najmodernejša, ki jo je moč dobiti. Celotna investicija nas bo veljala kakih 30 milijonov dinarjev.“

Prva novost, ki jo mislijo uvesti v novem obratu, bo porolit, ki bo dolg en meter. To

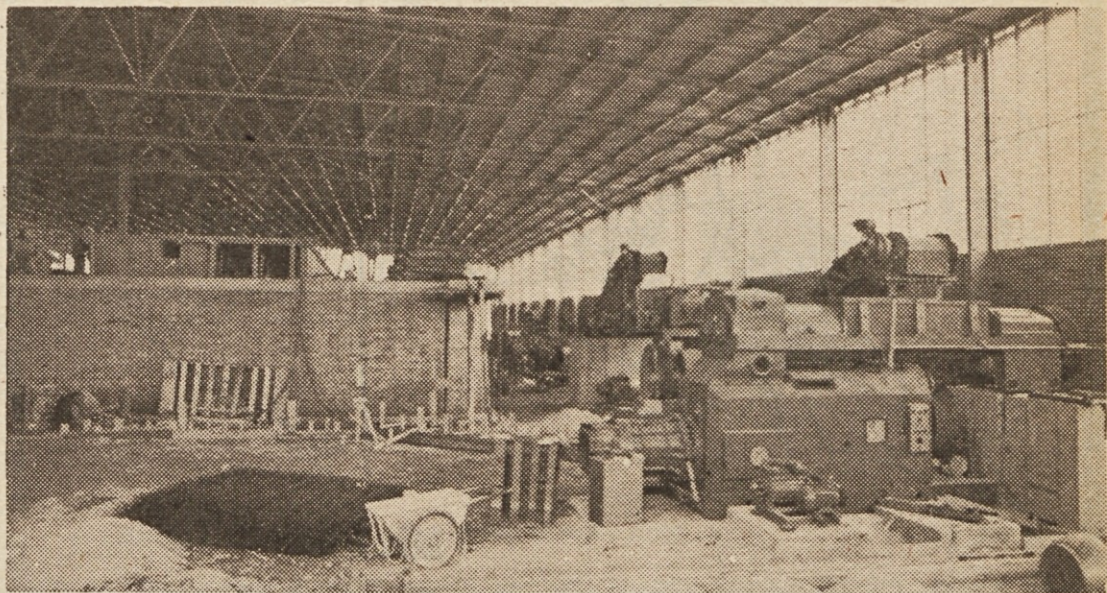
novost bodo graditelji prav gotovo pozdravili, saj bo gradnja s tako opeko hitrejša. „Na našem področju imamo zaloge glin še za več kot 250 let,“ je povedal direktor opekarnе Ljubečna, „in to zelo dobre kvalitete. Glina pri nas je tako dobra, imamo namreč visok odstotek kaolina, da jo je pravzaprav škoda za izdelovanje manj vrednih izdelkov, kot je opeka.“

Že dalj časa se zato ukvar-

jajo v Ljubečni z načrti za boljše izkoriščanje kvalitetne glin. Nekaj izdelkov, predvsem klinke, že izdelujejo. Mislijo pa tudi na obložne ploščice in na bloke z ornamentiko.

„Gradbeništvo v svetu in pri nas uporablja pri gradnji vedno nove, kvalitetnejše materiale,“ je končal tovariš Sodin. „Zakaj bi jih uvažali, če imamo možnost, da jih delamo doma.“

A. A.

Proizvodne naprave v novem obratu Opekarnе Ljubečna bodo kmalu nared

Uspeh Metalne

Minuli teden so prevzeli investitorji v mariborski Metalni zadnjo od 28 zapornic za največjo hidroelektrarno na svetu Terbela Dam na pregradi reke Ind v Pakistanu. Ta zapornica je med največjimi na svetu, saj tehta 165 ton. Dolga je 14 metrov, široka 4,5, visoka pa poldrugi meter. Pritisk vode na zapornico bo znašal skoraj 9000 ton. Podobne naprave so bile nameščene le še na Assuanskem jezcu in na jezcu pri Niagarskih slapovih, kjer so vgrajene zapornice, težke po 200 ton.

Tako je štiriletno delo mariborske Metalne kronano z velikim uspehom, kar samo potrjuje visoko kakovost izdelkov tega v svetu uveljavljenega podjetja.

D. P.

KOMUNALNO PODJETJE VIČ

ČESTITA VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
ZA DAN VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA —
22. JULIJ TER JIM ZELI ŠE VELIKO
POSLOVNIH USPEHOV!

... v jugoslovanskih sindikatih

VII. KONGRES ZSJ
NA POMLAD

SVET ZSJ

Na minuli seji sveta Zveze sindikatov Jugoslavije so člani razpravljali o nalogah sindikatov pri nadaljnjem uresničevanju ustavnih dopolnil, sprejeli pa so tudi sklep, naj bi VII. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije zasedal na pomlad prihodnjega leta.

O tem, zakaj bo VII. kongres prav na pomlad prihodnjega leta, je na seji spregovoril sekretar sveta ZSJ Milan Vukasović in med drugim dejal:

„Ko smo predlagali, naj bi VII. kongres zasedal na pomlad prihodnjega leta, smo upoštevali predvsem to, da bodo dotlej ali nekaj pred tem zasedali že vsi kongresi in konference Zveze sindikatov v republikah in pokrajinah, konference občinskih in osnovnih sindikalnih organizacij. Naš kongres pa mora pomeniti sklep in sintezo teh bogatih razprav, mnenj in sklepov, ki jih bo dala vsa ta bogata aktivnost. Upoštevali smo tudi to, da je pred nami javna razprava o Kodeksu samoupravljavcev Jugoslavije, ki bo trajala več mesecev, da bo po tej javni razpravi potrebno dovolj časa za pripravo predloga tega dokumenta, katerega veljavo mora po sklepu II. kongresa samoupravljavcev razglasiti prav naš kongres. Razen tega še vedno poteka javna razprava o drugi fazi ustavnih sprememb in bo trajala vse do začetka prihodnjega leta. In ker bo naš kongres najpomembnejši dogovor jugoslovanskega delavskega razreda po sprejetju ustavnih sprememb, lahko torej pričakujemo, da bo opredelil smeri akcije in mobiliziral delavski razred ter sindikalno članstvo za čim uspešnejšo praktično uveljavitev njegove nove vloge in z novo ustavo določenih rešitev samoupravnih organizacij združenega dela.“

Neskladje med
ponudbo in cenami

Kljub nenehnemu naraščanju proizvodnje tržišča kot celota, še zlasti pa po strukturi blaga, ni dovolj založeno. Zamrznjene cene pa ob povečanih poslovnih stroških zmanjšujejo denarno akumulacijo v korist porabe in ne vplivajo spodbudno na usklajevanje blagovno-denarnih razmerij. Sedanja neskladja med ponudbo in povpraševanjem se bodo glede na večjo porabo v turistični sezoni nedvomno še stopnjevala, hkrati pa se bodo povečali pritiski za ponovno povišanje cen.

V splošni zamrznitvi cen, za katero smo se odločili lani novembra in ki velja z nekaterimi spremembami še danes, smo videli ukrep, ki naj bi odgovornim organom odmeril dovolj časa in možnosti, da bi v novih razmerah oblikovali novo politiko cen. Pričakovali smo, da bo nova politika cen sproščala tržne odnose, kar bi bilo zavoljo realnega tečaja dinarja tudi logično in razumljivo. Hkrati s sproščanjem ekonomskih zakonitosti bi lahko, s pomočjo bolj prožne politike cen, odpravljali tudi nekatere notranje in najbolj očitne razlike med cenami, zlasti med cenami surovin in končnih izdelkov v korist prvih, kakor tudi ekonomsko neskladje med cenami izdelkov in storitev. Namesto sproščanja tržnih odnosov pa sedanja politika cen še naprej temelji na zamrznitvi cen in je tako postala osnovni instrument stabilizacije. Takšna politika prav gotovo ne krepi tržnega ravnanja in odločanja samoupravnih subjektov in ne vodi k uveljavljanju tržnih zakonitosti.

Sedanje povečanje cen je v celoti posledica odobritve, ki jih je zvezni izvršni svet dal na povečanje cen nekaterih živil, izdelkov nafte, tekstilne, usnarske in obutvene industrije ter julijske spremembe zakona o davkih na promet proizvodov. Naraščanje cen bi bilo prav gotovo še obsežnejše, če bi posamezne dejavnosti ne dobile nekaterih olajšav pri uvozu surovin in

reprodukcijskega materiala. Tudi podaljšana kompenzacija za moko, podaljšan regres za umetna gnojila in znižanje prometnega davka pri obutvi ter usnjenih in tekstilnih izdelkih — vse to je vplivalo, da raven sedanjih cen ni še višja.

Kljub omenjenim olajšavam in ukrepom pa je še vedno močan pritisk na nadaljnje povečanje cen. Inflacija stroškov, devalvacija dinarja in gibanje cen na svetovnem trgu so namreč razlogi, ki velik del gospodarstva, posebno tistega, ki je močno odvisen od uvoza surovin in reprodukcijskega materiala, pri zamrznjenih cenah potiskajo v težave gospodarske razmere, zaradi česar te dejavnosti iščejo izhod v povečanju cen. Skoraj ni pomembnejše industrijske dejavnosti, ki ne bi od pristojnih organov terjala zvišanja cen bodisi neposredno ali pa posredno, z zahtevo po različnih olajšavah.

Poleg gospodarskih organizacij so zašle v težave ekonomske razmere tudi zdravstvene in socialne organizacije. Te oblikujejo eene svojih storitev na ravni cen zadnjega četrletja leta 1970, stroški poslovanja pa so se jim že lani močno povečali. Z letošnjim povečanjem cen živil, kot so olja, margarina, meso, mleko, mlečni izdelki in drugo, se je položaj zdravstvenih in socialnih organizacij še bolj zaostril. Podražitev živil so močno prizadele tudi gostinstvo.

Ekonomska stiska, v katero so zašle mnoge gospodarske dejavnosti v državi zavoljo administrativno predpisanih cen, pričča, da bi bilo najbolj logično cene čim bolj sprostiti, s tem pa omogočiti, da bi končno začeli gospodariti na osnovi ekonomskih zakonitosti in računov. Če tega ne bomo storili, bo za gospodarske razmere še naprej kriva družba na splošno. Razumljivo, če nimajo ekonomske veljave tisti, ki jo sestavljajo.

TE DNI
SO REKLI

Predsednik ZIS DJEMAL BIJEDIĆ v govoru ob otvoritvi gradnje hidro-sistema Ibar-Lepenac v Gazivodah:

Ko je govoril o cenah in življenjskih stroških, ne smemo spregledati dejstva, da je tempo rasti cen počasnejši kot prejšnje leto in da so se izboljšala razmerja cen v prid energetiki, osnovnim kovinam, kmetijstvu, prometu in nekaterim drugim dejavnostim, ki so prvenstvenega pomena za razvoj. S tem se uresničujejo glavne intence gospodarske reforme.

Vzroke za hitrejšo rast cen, kot je bila predvidena, pa moramo samo v manjši meri iskati v pomanjkanju politike cen in v napakah organov, ki to politiko uresničujejo. Vzroki za porast cen so zelo različni, so predvsem ekonomske narave in se skrivajo v pritisku povpraševanja in porabe, ki je, sicer nekaj manjši kot lani, vendar še vedno znatno presega razpoložljive blagovne sklade. To, kar mora biti v središču pozornosti vseh družbeno-političnih skupnosti, pa je porast življenjskih stroškov. V prvih šestih mesecih so ti stroški porasli za več kot 9%. Več kot polovica letošnjega porasta življenjskih stroškov pa je posledica visoke rasti cen za vrtnine, sadje, mleko in mlečne proizvode. Prav tako je negativno, da cene v maloprodaji naraščajo hitreje kot v proizvodnji. Vse to nas resno opozarja, da morajo problemi oskrbovanja mest in večjih centrov, predvsem s kmetijsko živilskimi proizvodi, prav tako pa tudi organizacija prometa s temi proizvodi postati predmet resne obravnave in skrbi vseh družbenih dejavnikov, predvsem pa naših občin.

Direktor Zavoda za gospodarsko planiranje SRS JOŽE NOVINŠEK na seji vseh zborov skupščine SR Slovenije:

Strateškega pomena je usmeritev na izboljšanje položaja gospodarstva oziroma temeljnih organizacij združenega dela v delitvi dohodka, ki naj omogoči povečanje deleža samofinanciranja razvoja ter krepitev njegove reproduktivne sposobnosti. Z zmanjšanjem družbenih dajatev, ki imajo značaj odtujevanja sredstev delovnih organizacij, se bo delež gospodarstva v delitvi bruto dohodka predvidoma povečal za pet poenov v primerjavi z letom 1970. Efektivni delež v delitvi, ki upošteva še prelivanje sredstev na podlagi obveznih posojil in vračanje fiskalno zbranih sredstev v gospodarstvu preko različnih oblik gospodarskih posegov, pa bi se predvidoma povečal celo za 6,5 do 7 poenov.

K takšnim premikom v delitvi so deloma že prispevali ukrepi za razbremenitev gospodarstva, sprejeti lani in letos, nadaljnje premike v tej smeri pa bo mogoče doseči s spremembami v davčnem sistemu in v sistemu družbenih obveznosti, na podlagi katerih bo pokrivanje skupnih potreb na področju družbenega standarda v bodoče v večji meri slonelo na samopravno določenih prispevkih iz bruto osebnih dohodkov delovnih ljudi.

Le eno
stanovanje

Eno bistvenih določil bodočega republiškega zakona o stanovanjskih odnosih Srbije, s katerim želijo preprečiti zlorabo družbenih stanovanj, omejuje stanovanjsko pravico le na eno stanovanje. Možnost uporabe dveh ali več stanovanj so najpogosteje zlorabljali ljudje, ki so zaradi službenih dolžnosti odhajali za daljši čas v drugo mesto. Dobivali so stanovanjsko pravico tudi do drugega stanovanja, kar je bila priložnost, da so ga kasneje lahko odstopili članu družine ali pa komu drugemu za dobro plačilo.

Da bi to preprečili, novi zakon dovoljuje uporabo drugega stanovanja, toda brez stanovanjske pravice. To drugo stanovanje naj bi bilo službeno in na voljo po posebni pogodbi.

Nasvet tudi za nas?

S 1. julijem so začela v SR Srbiji veljati zakonska določila o obdavčevanju tistih publikacij, ki niso „posebnega kulturnega in družbenega pomena“ v zakonu o republiškem prometnem davku na drobno. Ta zakonski ukrep ni samo administrativen, temveč tudi ekonomski, kajti izdaje, ki jih imenujemo šund, zbirajo na tržišču velika sredstva, zato je prav, da so tudi obveznosti njihovih založnikov večje. Na vprašanje, kaj je to šund, ki se v javnosti zastavlja že dalj časa, pa so v republiškem sekretariatu za kulturo Srbije odgovorili posredno, to je, kaj šund ni, s tem da so objavili seznam založnikov in njihovih izdaj, ki so po pravilniku oproščene omenjenega davka.

Na seznamu organizacij združenega dela, katerih izdaje so posebnega družbenega pomena, je 97 založnikov iz vse države. Sestavili so tudi seznam 52 časopisov in izdaj, ki so oproščene davka. Vsi tisti časopisi, ki

niso na tem seznamu, bodo obdavčeni. Večji del davka v višini 22% bo šel občinskim kulturnim skupnostim za nakup knjig ter za razvoj knjižni-

čarstva, 6,5% sredstev bo dobila republiška izobraževalna skupnost za nakup univerzitetnih učbenikov, preostali del pa bo šel v republiški proračun.

Neuskklajene
investicije

V splitski gospodarski zbornici poudarjajo, da je potrebno v srednjeročnem planu razvoja Hrvaške dati aluminijski industriji prioriteto mesto ter storiti vse za zagotovitev električne energije, potrebne za elektrolizo 110.000 ton aluminija letno. Če ne bi izpolnili teh zahtev, bi po mnenju splitskih gospodarstvenikov ustvarili velike ekonomske težave in vplivali na obveznosti, ki jih je Jugoslavija prevzela s sklenitvijo pogodbe z NDR o izgradnji elektrolize v Šibeniku.

V minulem petletnem obdobju so

te gospodarske objekte obravnavali kot temeljno smer razvoja Hrvaške. Gre za aluminijski kompleks v Šibeniku in za tovarno glinice z zmogljivostjo 300.000 ton v Obrovcu. V predlogu novega srednjeročnega načrta se je zmogljivost tovarne aluminija zmanjšala na 75.000 ton, za kar bodo tudi zagotovili električno energijo. Vendar — če ne bodo uspeli zagotoviti proizvodnje planiranih 110.000 ton aluminija letno, šibeniška tovarna ne bo mogla odplačevati 150 milijonov letnih obveznosti.

Kako iz
dolgov?

Federacija se je končno odločila, da bo izpolnila svojo zakonsko obvezo in odplačala svoje dolgove v višini 6 milijard 667 milijonov dinarjev, kolikor dolguje narodni banki Jugoslavije in poslovnim bankam. Za odplačilo tega dolga poslovnim bankam predlagajo, naj bi federacija izdala obveznice z rokom odplačila pet let. Federacija bi začela odplačevati obveznice prvega julija 1973. leta v enakomernih letnih obrokih z obrestno stopnjo 8%. Da bi lahko plačala dolgove narodni banki in poslovnim bankam, se je federacija odločila, da se zadolži pri sami narodni banki Jugoslavije. Pri njej naj bi najela kredit za 20 let z minimalno obrestno stopnjo 0,01% in tako likvidirala svoj dolg iz rednih dohodkov proračuna, s tem da bi odplačala prvi obrok 1976. leta.

HRVAŠKA

UPRAVIČENA
BOJAZEN

Po nedavno sprejetem samoupravnem dogovoru naj bi na Reki do konca 1975. leta zgradili 5000 stanovanj v družbenem in 1200 v zasebnem lastništvu. Potrebe po stanovanjih pa so še veliko večje. Zaradi tega so bili odborniki skupščine Reke neprijetno presenečeni, ko so jim povedali, da je po novem iz depozita za stanovanjsko gradnjo treba položiti 30% kot obvezno rezervo v Narodno banko, in da bodo ta sredstva

do nadaljnega zamrznjena. Z obveznim 100 odstotnim položajem za električno energijo in 6% za skladišča bo tako iz skladov za stanovanjsko gradnjo izločenih kar 46% sredstev!

Če ob tem podatku upoštevamo še podražitev v stanovanjski gradnji, je bojazen, da bodo programi gradnje stanovanj, ki jih sestavljamo tudi drugod po Jugoslaviji, padli v vodo, več kot upravičena.

BREZ BESED

PODOBE NAŠEGA ČASA

Urednica tehle „Podob“ zamišljeno bere moj zadnji izdelek, okrašen z nakopičenimi gospodarskimi problemi, in se sumljivo mršči. Na njenem obrazu ni niti kakršnegakoli že, še tako skromnega priznanja. Kaj še!

— Ali ne veš, da so zdaj dopusti? me avtoritativno vpraša.
— Vem, kako ne!
— No, potem bi pa že lahko napisal kaj bolj vselega, kot pa tole. Koga pa, misliš, zanimajo zdaj takšni problemi, kot so cenovni premiki in vse to, kar tlačiš v te zgodbe.

Ne dam se kar tako. — Vse zanimajo! Naši delovni ljudje so zelo občutljivi za sleherni premik cen. To smo pa mi, ki ustvarjalno sodelujemo pri oblikovanju javnega mnenja, nujno dolžni upoštevati tako pri...

Pa mislite, da me sploh poslušajo!? Kaj še! — Vsaj poleti dajmo ljudem mir s problemi! pravi naveličano. — Kaj res nimaš na zalogi nobene vesele stvari? Kakšne počitniške?

— O pač, začnem razvijati fantazijo. Evo, kaj sem zadnjič doživel na poti k morju. Potujem, potujem,

kar me na Črnem kalu zažeja. Pa ustavim desno pri tisti novi gostilni, ki čepi na samem ob cesti in naročim dva deci radenske. Ali veš, koliko jo računajo?

— Slutim! reče nezainteresirano.
— Kar okroglo 1 dinar. Lahko bi primerjal takšne cestne gostilne, ki so se zadnja leta ugnezdila na samotnih krajih ob cesti k morju, z roparskimi ali uskoškimi gnezdi, kakršne poznamo iz srednjega veka in v katerih

za dvesto šestdeset? Petsto starih ali 5 novih dinarjev, kakor hočeš. Kaj, ko bi jih ožigosal?

— Zdaj ne več!
— Zakaj ne več?
— V Ljubljani takšna kava ni več 260.
— Ja, koliko pa je?
— Štiristo starih ali 4 nove dinarje, kakor hočeš.
— Ja, koliko je pa potlej zdaj takšna kava „Pri poličku“?
— To pa menda ja ti bolje veš, kot jaz, če že praviš, da

čel. „Ali veste, kakšna je razlika med angleškim, nemškim in jugoslovanskim zajtrkom?“ Ali ti veš?

— Ne!
— No, mi tudi nismo vedeli. „Angleži zajtrkujejo jajca s šunko“, je začel praviti. „Nemec reče ženi, naj mu naredi dve jajci na oko, predno gre v službo“. „Pa Jugoslovan“, smo vprašali radovedni. „Jugoslovan pa vrže tisto stvar na kolo in gre v službo“, je povedal vodič zmagoslavno. In v

Otožen dovtip

so popotnike, potem ko so jih zmamili k počitku, začeli...

— Nikar ne pretiravaj! Takšno tvoje pisanje bi zvenelo kot antiturstična propaganda. Še tega bi se nam manjkalo, da bi si ob spomladanskih kozah zdaj začeli še s takšnim pisanjem žagati vejo, na kateri in tako dalje. Razen tega je pa tam, kjer stoji tista gostilna, že Kras, ne?

Na Krasu pa še navadne vode nimajo, kaj šele kisló?

Ne dam se kar tako zmeti. — Ali pa oni doživljaj zadnjič „Pri poličku“ nad Portorožem, pravim. — Veš, koliko sem plačal za dvojno kavo in smetano, ki jo dobim kjerkoli v Ljubljani

bi o tem rad pisal!

— Toliko je bila zadnjič, a koliko je zdaj, ko je povsod dražja, res ne vem.

— No, vidiš, nimaš točnih podatkov. Kar tako, na pamet, pa ljudi že ne smeš žigosati.

— A oni nas pa lahko odirajo? se jezim.

— Enkrat sem ti že rekla, da se vsaj poleti otresi teh težkih stvari. Napiši raje kaj poskočnega.

— Obide me odrešilna, imenitna ideja.

— Lahko kakšen dovtip?
— Lahko, zakaj ne! Samo da bo smešen.

— Slišal sem ga zadnjič na sindikalnem izletu od vodiča. Narod se nikakor ni in ni mogel razgreti, pa je za-

avtobusu je takoj nastalo zelo veselo razpoloženje.

Urednice tehle „Podob“ pa dovtip ni ogrel. Še naprej se mršči.

— Pravzaprav tudi tale dovtip precej močno diši po nakopičenih gospodarskih problemih, reče nazadnje zamišljeno.

Kaj bi vam še naprej pravil, kako je potekal najin nadaljnji razgovor. Dejstvo je — in to me zdaj najbolj skrbi — da še naprej iščem vesele dopustniške motive, vendar jih ne najdem. Če jih pa ne bom našel, tudi „Podobe“ ne bodo vesele. Zato bi vam bil zelo hvaležen, če bi mi pri tem iskanju vsaj malo pomagali.

VINKO BLATNIK

Zakaj enostavno, če lahko po ovinkih?

Tisto, kar razumemo s pojmom „Življenjski minimum“, ni nekaj stalnega in veljavnega vsepovsod, ampak se spreminja in razlikuje tako v času kot v prostoru, znotraj tega pa še po pogojih in razmerah ljudi in družin, za katere naj bi veljal „življenjski minimum“, ovrednoten z denarjem, hrano, obleko in obutvijo, stanovanjskimi in kulturnimi razmerami itd. Dejstvo je, da znanstveniki že desetletja z raznih vidikov proučujejo to vprašanje, da pa ga še nikjer na svetu niso obdelali z vseh vidikov hkrati. Zaradi pomanjkanja argumentov je seveda otežkočeno tudi sprejemanje realnih političnih odločitev, med katerimi je na prvem mestu prav gotovo tista o višini najmanjšega osebnega dohodka.

„Če znanost ne zna ali ne more izračunati, koliko denarja potrebuje delavec, da bi preživel svojo družino in ji nudil minimum, ki je nujen za goli obstanek, predlagam, naj strokovnjaki povprašajo predstavnike tipičnih slovenskih družin, kaj lahko kupijo svojim otrokom in sebi, koliko pa jim še manjka, da bi dosegli tisto, kar bi morali imeti, da bi se ujeli na statističnih in drugih poprečnih,“ je ondan dejal predsednik celjskih sindikatov Ivan Kramer na seji predsedstva RS ZSS. „Če pa se strokovnjakom taka pot zdi preveč enostavna in premalo znanstveno utemeljena, pa naj pridejo pred nas in pred druge odgovorne družbene organe s predlogom, kakšno študijo želijo oziroma morajo narediti ter koliko bi to veljalo. Osebnó bi podprl tisto pot, ki bo prej pripeljala do rezultatov, ki bodo uporabni tudi za našo vsakdanjo prakso. Skratka: sem za to, da nekaj naredimo in ne, da bi se še naprej pogovarjali o tem, kaj vse bi še bilo dobro storiti, preden bi lahko sprejeli za vse večne čase veljavne odločitve in sklepe...“

-mG

Postanite naročnik DE!

Zavod
za turizem
Portorož

22.-29.7.

Festival
folklore
'72

Slovenska
riviera:
Ankaran
Izola
Koper
Portorož

Mladi delavci pomagajo graditi dom na Reki

Skupna akcija mladih delavcev iz Ljubljane in Raven na Koroškem

V začetku julija so prišli na Reko nad Ravnami na Koroškem prvi brigadirji iz I. mladinske solidarnostne brigade „Prežihov Voranc“, ki pomaga mladini iz te koroške vasi pri gradnji mladinskega doma.

Želja, da bi na Reki zgradili mladinski dom, je stara že sedem let. Z gradnjo doma so začeli leta 1967, vendar pa so pozneje zaradi pomanjkanja denarja gradnjo ustavili. Letos pa se je ljubljansko mladinsko vodstvo odločilo, da bo ena od solidarnostnih brigad, ki jih sestavljajo mladi delavci iz ljubljanskih podjetij, pomagala mladini in prebivalcem Reke nad

Ravnami dograditi mladinski dom.

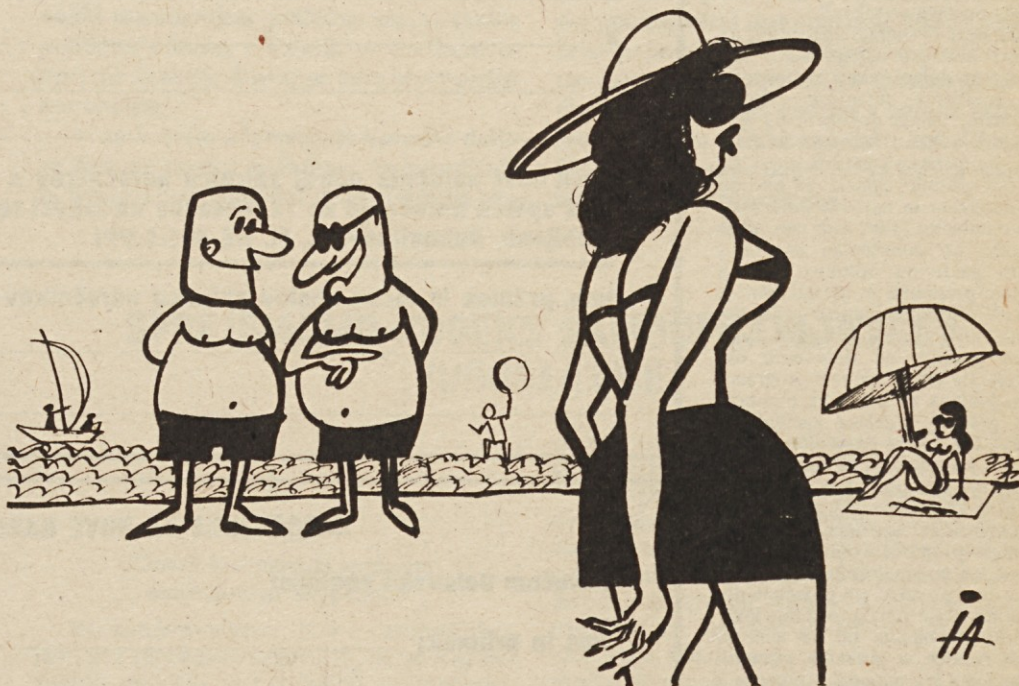
V prvi izmeni so bili na Reki brigadirji — delavci iz ljubljanskih gradbenih podjetij Bežigrad, Gradis, Slovenija ceste, Univerzal in Obnova. Nekaj je bilo že kvalificiranih delavcev, nekaj pa učencev v gospodarstvu. Naloga brigadirjev prve izmene je bila pripraviti vse potrebno za dograditev doma. Tako so opravili izkope za nasip, nasuli gramoz, zabetonirali tlake, na grobo ometali dom, ometali so tudi notranjost doma, uredili fasado, vzdicali okna in vrata, pozidali predelne stene in deloma uredili tudi

okolico doma,

Brigadirji II. izmene, ki so te dni na Reki nad Ravnami na Koroškem, pa bodo uredili fine omete, strop in položili vinaz ploščice. Zgraditi morajo tudi rezervoar za vodo, greznico, opraviti pa tudi vsa instalacijska in soboslikarska dela. Omeniti pa velja še, da je moralo vodstvo prve izmene pripraviti tudi vse načrte za mladinski dom.

Računati je mogoče, da bodo sredi avgusta na Reki nad Ravnami že odprli mladinski dom, v katerem bo zraven dvorane za prireditve še knjižnica in klubski prostor.

(Ma)

— V našem letovišču je zdaj najlaže dobiti človeško meso...

I. ANTIC

Bogati lahko zakonito kršijo sporazume!

Analize prvih rezultatov družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov kažejo, da se je v veljavne sporazume vtihotapila tudi vrsta pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Tako razvrščanje izključno po šolski izobrazbi preveč poudarja formalno izobrazbo in kvalifikacije kot edina objektivna merila za vrednotenje del. Zato so organizacije združenega dela pravico do prekvalifikacije delavcev v neposredni proizvodnji po delovni usposobljenosti (da bi si zagotovile dovolj „manevrskega pro-

stora“ pri delitvi) uporabljale skoraj kot pravilo, ne pa kot izjemo, ki jo je dopuščal splošni družbeni dogovor. Obseg prekvalifikacij je nujno vplival na višino kalkulativnega osebnega dohodka po skupinah. Takšno razvrščanje delavcev je bilo prej negativno kot pozitivno. Tudi vrednotenje težjih pogojev dela, ki ga določajo posamezni samoupravni sporazumi, je bilo razen tega dokaj različno in pogosto pavšalno ter je služilo predvsem za neutemeljeno povečevanje osebnih dohodkov. Sedanji sistem družbenega dogovarjanja in samouprav-

nega sporazumevanja o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov dopušča izplačevanje osebnih dohodkov tudi preko osnov in meril, določenih v samoupravnih sporazumih. Treba je plačati le prispevek v republiški sklad skupnih rezerv, kar pa ne sili organizacij združenega dela, da bi spoštovale merila samoupravnih sporazumov. V tem je dovoljeno zakonito nespoštovanje samoupravnih sporazumov, na drugi strani pa tudi zaradi tega samoupravni sporazumi ne vsebujejo sankcij za kršitev lastnih določil.

Ti pojavi niso opravičljivi, so pa razumljivi, saj so se doslej „samoupravno sporazumevale“ v glavnem upravno-tehnične službe in ljudje iz vodstev delovnih organizacij, ne pa delavci. Pri sklepanju samoupravnih sporazumov so se torej tu in tam uveljavljali tudi ozki, sebični, skupinski interesi, ki niso upoštevali splošnih družbenih interesov. Vse te pomanjkljivosti naj bi zato začeli čim prej odpravljati. Komuniste je za to delo še posebej spodbudil CK ZKS z razpravo in sklepi, ki jih je sprejel na svoji zadnji seji. V. B.

Zmanjševanje razlik! Kako?

Na izredni seji sveta podravske občine so minuli teden opozorili na številne pomanjkljivosti pri regionalnem prostorskem planiranju, vendar so menili, da je tudi stihijski razvoj prinesel določene prednosti. Tako so med drugim ugotovili, da se je severovzhodna Slovenija prva vključila v prostorsko planiranje, saj so videli, da je sedaj vsa republika enotno obravnavana v vseh smereh razvoja, prejšnji dokumenti pa niso upoštevali vseh perečih regionalnih problemov. Na seji so dejali, da bi moral biti prav regionalni prostorski plan temelj za vse načrte, to je za srednjeročni in dolgoročni program razvoja Slovenije, ki pa zdaj, takšen kot je, vse premalo upošteva regionalne probleme. Razpravljavci so tudi omenili odprtost meje, ki je na tem območju še bolj

očitna in poudarili, da je prav ta odprtost tista gonilna sila, ki nas iz konkurenčnih razlogov sili k hitrejšemu napredku. V zvezi z dokumentom o prostorskem planiranju pa so menili, da je še bolj potrebno razvijati določene panoge gospodarstva, to je tiste, ki pospešujejo razvoj posamezne regije in tako odpravljajo razlike med bogatimi in revnimi. Prav zaradi prejšnjih dokumentov prostorskega planiranja, ki je bilo preveč centralistično, se je ustvaril prepad med razvitimi in nerazvitimi. Vse pa kaže, da poteka zdaj razvoj v pravo smer, to je k odpravljanju razlik. Čeprav je bil mariborski stanek eden prvih, ki je bil posvečen regionalnemu prostorskemu planiranju, pa je pokazal, da problemov ni malo in da vsekakor niso lahki. Treba bo še precej dela in temeljitih študij, da bi razvoj regij v Sloveniji uskladili in popravili nekatere napake, ki so bile storjene v preteklosti. D. P.

Črne gradnje

V mariborski občini so ugotovili, da so se črne gradnje zelo razmahale. Vedno znova se občani lotevajo graditve garaž, vikendov ter večjih ali manjših stanovanjskih hiš brez potrebnega lokacijskega dovoljenja in gradbeno tehnične dokumentacije. Zaradi tega ima mariborska občinska skupščina veliko težav, visoke stroške za komunalno opremljanje zemljišč in druge nevarnosti. Prav zaradi tega je občina nastavila urbanističnega inšpektorja, ki je pričel ugotavljati, kakšen je položaj pri črnih gradnjah. Doslej je ta inšpektor že pripravil delen seznam zgradb, ki so bile grajene brez ustreznih dovoljenj.

Po doslej nepopolnih podatkih je na območju mariborske občine okoli 1500 objektov, ki so jih občani zgradili na črno. Število črnih gradenj pa je vedno večje tudi zaradi sedanjih premajhnih sankcij. Tisti,

ki so kršili predpise, so namreč radi plačali 500 dinarjev kazni, medtem ko bi morali za lokacijsko dovoljenje in gradbeno tehnično dokumentacijo odšteti precej več denarja. Razen tega so bili s črnimi gradnjami na boljšem, ker so se izognili tudi stalnemu zviševanju cen raznemu gradbenemu materialu. Značilno je, da je skoraj celotna občina - izjemno mesta - žarišče črnih gradenj.

Med črnograditelji so tudi ljudje, ki so resnično socialni problem. Po drugi strani pa se zvišuje število izobražencev, ki poznajo predpise ter zasedajo določene položaje v družbi, pa si kljub temu privoščijo graditev objektov brez potrebnih dovoljenj. Med črnograditelji so tudi takšni Mariborčani, ki imajo lepo opremljena stanovanja v družbenem stanovanjskem bloku ali celo lastna stanovanja v mestu, pa si na poželju postavljajo vikend.

Nekateri črnograditelji trdijo, da gradijo brez dovoljenja zato, ker morajo predolgo čakati na lokacijo ali gradbeno tehnično dokumentacijo. Glede dovoljenj pa je v Mariboru urejeno tako, da se mora vsak, ki namerava graditi, pred začetkom gradnje oglasiti na zavodu za urbanizem in naročiti lokacijsko dokumentacijo. Tam tudi zve, ali je mogoče na določenem zemljišču graditi glede na odlok o urbanističnem programu in urbanističnem redu. V Mariboru namreč velja, podobno kot v drugih mestih, prepoved gradnje na določenih območjih. Po urbanističnem programu je predvidena za nekatera območja pred gradnjo izdelava zazidalnega načrta. Brez njega pa ni mogoče dobiti niti lokacijskega niti gradbenega dovoljenja. Pri zazidalnih načrtih pa ne gre le za programski, pač pa tudi za tehnični del oziroma za izdelavo glavnega projekta komunalnih objektov, kar pa je zelo drago.

Če ima prosilec vse potrebne dokumente, traja običajno izdaja lokacijskega dovoljenja od 15 dni do enega meseca, v izjemnih primerih pa tudi do dva meseca, kolikor je z zakonom predpisan najdaljši rok. Nekateri sicer čakajo tudi dalj časa, vendar zato, ker nimajo predpisanih soglasij raznih organov, zavleče pa se tudi, če ni urejeno vprašanje lastništva zemlje, na kateri namerava investitor graditi.

KAKO LETUJEJO ZASAVSKI DELOVNI LJUDJE?

Letovanje za vsak žep

Zdaj so vsi počitniški domovi zasavskih podjetij ob morju in drugod polno zasedeni ● Odbori za oddih in rekreacijo ugotavljajo, da se bo letos zvrstilo na letovanju še več delovnih ljudi in članov njihovih družin ● Samo iz Zasavskih premogovnikov bo letos prebilo 10 dni na oddihu kakih 2500 zaposlenih in njihovih svojcev

Čeprav so morali skoraj v vseh zasavskih počitniških domovih nekoliko povečati cene oskrbnih dni, so te vendarle še zmeraj primerne in dosegljive tudi za bolj plitve žepce. Nikjer pa cena oskrbnega dne ne preseže 30 din na dan, ker so vsa podjetja priznala takšne ali drugačne regrese, ponekod pa so uvedli tudi lestvice. Delavci z manjšimi osebnimi dohodki plačajo manj kot njihovi vrstniki z višjimi prejemki.

Tudi tokrat so v Zasavskih premogovnikih, Steklarni in drugod upoštevali osnovno načelo, naj imajo prednost pri letovanju julija in avgusta vsi tisti delavci, ki lani niso imeli teh ugodnosti. To pomeni, da želijo vsakemu zaposlenemu omogočiti, da vsaj enkrat vsaki dve leti prebije del dopusta v času glavne sezone. Uprave počitniških domov so poskrbele tudi za primernejšo rekreacijo na letovanju. Skoraj vseh povsod imajo

delavci na razpolago vsaj prostore za balinanje, rusko kegljišče, ponekod pa so kupili tudi naprave za namizni tenis in druge športne igre. Kaže pa, da bo treba športne naprave vseh povsod še dopolnjevati in izpopolnjevati, ker so vse dosedanje

ankete, ki so jih bili v nekaterih podjetjih izvedli, pokazale ali boljše rečeno opozorile odbore za letovanje, da delavci na dopustu želijo kar največ časa izkoristiti za različno telesno-vzgojno udejstvovanje in ne samo za kopanje.

Za zdaj imajo zasavski delavci možnosti letovati samo po 10 dni, le v litijski predilnici so že pred leti uvedli novost s tem, da lahko njihovih zaposlenih izbirajo, da letujejo najmanj teden, največ pa 14 dni.

Izenačiti zavarovanje

Do 1. januarja prihodnjega leta naj bi bilo vse pripravljeno za izenačitev delavskega in kmečkega zdravstvenega zavarovanja

Na območju komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Koper, ki zajema obalne ter sezonsko, postojnsko in ilirskobistriško občino, so v teku priprave za izenačitev pravic kmetov in delavcev iz zdravstvenega zavarovanja. Pobudo za to sta

dala izvršilna odbora skupnosti delavskega in kmečkega zavarovanja in ta je doslej povsod nalletela na podporo, med drugim tudi s strani občinskih skupščin.

Izenačitev pravic do zdravstvenega zavarovanja kmetov z

delavci na območju koprskе skupnosti zdravstvenega zavarovanja ne bi smela predstavljati velikega problema. Delež kmečkih zavarovancev je tu majhen. Znaša 10 odstotkov, med temi pa je kar ena četrtnina borcev NOV in njihovih družinskih članov, ki so že izenačeni z delavskimi zavarovanci. Izenačitev pravic do zdravstvenega varstva kmetov in delavcev pa seveda terja dodatna finančna sredstva. Tako bi prihodnje leto potrebovali dodatnih 3,8 milijona dinarjev, kar naj bi, po dosedanjih predlogih, pokrili s povečanjem prispevkov občinskih skupščin k stroškom zdravstvenega zavarovanja kmetov za 25 odstotkov in s povečanjem stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev za 0,20 odstotka.

Kot računajo, bo na območju koprskega zavoda za socialno zavarovanje prišlo do izenačitve pravic kmečkega in delavskega zdravstvenega zavarovanja s 1. januarjem 1973.

Ime in priimek	Naslov	Podpis
1
2
3
4
5

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanelek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavska enotnost

Ime in priimek:

Točen naslov:

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.- din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE POSTREŽBE, ZMERNIH CEN, POJEM DOBREGA NAKUPA

Knjigarna na kolesih

Letošnje leto je mednarodno leto knjige. Med kulturnimi akcijami na Slovenskem, katerih cilj je približati knjigo bralcem, je zelo uspešna akcija „Partizanske knjige“. Dasiravno je ta akcija stekla že lani oktobra, torej v mesecu knjige 1971, je ena tistih, ki v letošnjem letu knjige najbolj povzljiva knjižno kulturno akcijo.

„Partizanska knjiga“ je ustanovila potujočo knjigarno, knjigarno na kolesih. V „TV-15“ in včasih tudi v drugih časnikih zasledimo pot nje-nega gibanja. Ta in ta dan bo potujoča knjigarna v tem in tem kraju. Obiskuje seveda odročne kraje, kjer ni knjigarn ne knjižnic, prodaja knjige, revije, časnike, sprejema naročila in prednaročila za vse slovenske izdaje.

Avtobus, ki je spremenjen v knjižni hram, je obenem tudi neke vrste razstava tri tisoč knjig. Obiskovalci te razstave prejema brezplačni bilten „Med platnicami“, iz katerega izveš vse o knjižnih novostih vseh slovenskih založb. Potujoča knjigarna deli tudi reklamni material

vseh založb, bolj radovednim pa so za informacije na razpolago tudi vodja potujoče knjigarne in seveda prodajalci. Poleg tega pa potujoča knjigarna v vsakem kraju, kjer se ustavi, ustanovi ali oživi nekakšni knjižni servis. Najdejo pač koga, ki prevzame delo takega servisa, pošiljajo mu katalog knjig in različne prospekte, da lahko ljudi seznanja s knjižnimi novostmi. Ti servisi delujejo v knjižnicah, šolah, knjigarnah ali pa pri občinski zvezi kulturno-prosvetnih organizacij. Potujoča knjigarna pa pri kulturnih skupnostih, v knjižnicah in pri občinskih kulturno-prosvetnih zvezah zbira tudi podatke, ki so koristni za knjižne tržne raziskave. Sami prirejajo tudi literarno-glasbene večere, obenem pa zbirajo podatke, koliko kulturnih prireditev v zvezi s knjigo so kje že sami organizirali. Proučuje tudi kulturne interese mladine in skuša ugotovljati, v kolikšni meri so Slovenci že okuženi s plažo in kičem. Prireja tudi razstave in seje knjig o naši revoluciji in revnejšim knjižnicam prodaja s popustom ali celo podarja tvorstvo literaturo.

Iz obsežne informacije o dejavnosti potujoče knjigarne „Partizanska knjiga“ v Kulturnem poročevalcu, ki ga izdaja Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije in katerega zadnja številka je v celoti posvečena akcijam v letu knjige, so razvidni žal le podatki o dejavnosti

Tečaji prve pomoči so v šolskih počitniških kolonijah prav tako potrebni kot učenje plavanja in vzgojne ure. Vse to otroci potrebujejo kot sonce, vodo, zrak in razvedrilo

Tudi usmerjati

Minuli teden je bila v Mariboru ustanovna seja skupščine sklada za gradnjo šol in otroških vrtcev v mariborski občini. Sredstva za ta sklad bodo prispevali občani s samoprispevkom, o katerem so nedavno glasovali na referendumu. Na prvi seji so izvolili 7-članski izvršni odbor sklada. Skupščina sklada, ki šteje 51 predstavnikov krajevnih skupnosti ter delovnih in družbenih organizacij ter ustanov, bo nadzirala zbiranje in namensko porabo sredstev, zbranih s samoprispevkom. V razpravi so navzoči ugotovili, da bo morala skupščina razen nadziranja tudi usmerjati politiko ureditve programa gradnje osnovnih šol in vrtcev v občini Maribor.

D. P.

Nove oblike dela

Knjižnica v Dravogradu je edina poklicna kulturna ustanova v tej koroški občini in v prihodnje naj bi se razvila tudi v spodbujevalca in usmerjevalca kulturno-prosvetne dejavnosti. Pri ureditvi teh nalog išče zdaj dravogradska knjižnica nove oblike dela.

Tako je bila te dni v prostorih knjižnice Dravograd odprta samostojna razstava likovnih del slikarja – samorastnika Jožeta Svetine iz Zavodenj nad Šoštanjem. Svetina je razstavljal v Dravogradu akvarele z motivi iz sveta med Mozirskimi planinami in Peco, svet koroških hribov in osamljenih kmetij. Dravogradska knjižnica je z organizacijo razstave pripravila prijeto presenečenje za stare in mlade, ki si izposojajo knjige, obenem pa je skušala z organizacijo razstave začeti spodbujati tudi likovno ustvarjanje v tem delu Koroške. V dravogradske knjižnici zatrjujejo, da bodo v prihodnje organizirali še več podobnih kulturnih manifestacij.

(ek)

ZAGOTOVITI POMOČ

Približno petina učiteljev v osnovnih šolah in prav toliko učiteljev v srednjih šolah, v šolskem letu 1971/1972 še ni imela po stopnji in stroki ustrezne izobrazbe. Po izteku petletnega roka, ki ga je predvideval zakon za pridobitev zahtevane izobrazbe, je zato izvršni svet SRS predlagal sprejem zakona o spremembah in dopolnitvah za-

kona o osnovni šoli oziroma zakona o srednji šoli. S predlaganimi rešitvami naj bi premostili kadrovske primanjkljaje, s katerim se bomo srečevali še v prihodnjih letih. To pa seveda ne pomeni nikakršnega odstopanja od prvotnih zahtev po izobrazbi učiteljev, saj bo našo osnovno in srednjo šolo lahko izboljšal le pedagoško in strokovno usposobljen kader. Nova zakona predvidevata le podaljšanje roka za pridobitev zahtevane izobrazbe za tiste, ki so že doslej opravili večji del svojih študijskih obveznosti, in določene olajšave za starejše učitelje.

Po letu 1967 si je velik del učiteljev že pridobil zahtevano izobrazbo. Kljub temu, da je velik del učiteljev žena in mater, ki so ta napor težko zmogle. Razlog, da se zdaj podaljšuje rok za pridobitev ustrezne izobrazbe za dve oziroma tri leta še tistim, ki že imajo za seboj velik del študija, je v spoznanju, da družba ni takoj v začetku organizirala učiteljem dovolj pomoči pri študiju, da bi le-ti lahko izkoristili možnost, ki se jim nudi. Zavod za šolstvo SRS in Republiška izobraževalna skupnost pa sta zdaj že pripravila predlog ukrepov, s katerimi naj bi se učiteljem zagotovila pomoč pri študiju. Na drugi strani pa bo potrebna široka družbena akcija za organizirano usmerjanje mladine na kadrovske šole, kajti, če ne bomo zagotovili povečanega dotoka rednih diplomantov s kadrovske šole, bo ob izteku podaljšane roka za pridobitev ustrezne izobrazbe pri že zaposlenih učiteljih pomanjkanje strokovno usposobljenih učiteljev vseeno še zelo veliko. Ob sedanjem letnem številu diplomantov na kadrovske šole bi nam jih leta 1975 manjkalo kar 2000!

Poslanci prosvetno-kulturnega zbora skupščine SRS so predložena zakona pred dnevi sprejeli. So pa bili sprva v razpravi precej skeptični glede učinkovitosti podaljševanja roka za pridobitev izobrazbe. Izražen je bil pomislek, kaj bomo storili čez tri leta, če tisti, ki si kljub vsemu izobrazbe še ne bodo pridobili, ne bodo smeli več ostati na sedanjih delovnih mestih. Ali bodo ta delovna mesta ostala prazna in otroci brez določenega pouka? Ne smeli bi namreč prezreti podatka, da je polovica tistih, ki danes na šolah nimajo ustrezne izobrazbe, prišla na šole prav v času zadnjih petih let!

Po zakonu o delovnih razmerjih pa seveda to ne pomeni nič drugega, je pojasnila podpredsednica izvršnega sveta dr. Aleksandra Kornhauserjeva, kot da učitelji brez ustrezne iz-

obrazbe ne morejo ostati na svojih delovnih mestih za nedoločen čas, saj se bodo njihova delovna mesta morala razpisati vsako leto, vse dotlej, dokler se ne bo javil kandidat z ustrezno izobrazbo. Otroci torej ne bodo ostali brez vsakega učitelja, imeli bodo ta čas učitelja, ki jih je učil tudi doslej.

Mnogo je bilo s strani poslancev tudi kritike, da družba kljub zagotovitvi ni doslej storila dovolj za pomoč učiteljem – izrednim študentom. To je vsekakor res in tega ni nihče zanikal. Učinkovitejša pomoč je bila šele zadnja leta. Poslanci so poudarjali, da šole pogosto niso imele denarja, da bi plačale izredni študijski dopust, predvsem pa ne človeka, ki bi v razredu nadomestil učitelja na študijskem dopustu. Z dodatnim delom v glavnem učiteljev – študentov res niso obremenje-

vali. Toda pogosto je učitelje psihično obremenjeval odnos, kakršnega so imeli včasih do njih, učiteljev – izrednih študentov na kadrovske šole, ko so jih obravnavali kot mladino, ki je pravkar zapustila gimnazijske klopi.

V odgovor takim pomislekom poslancev smo v skupščini slišali tudi naslednje: o učinkovitosti celotne akcije družbe za višjo strokovno raven učiteljev osnovnih in srednjih šol v Sloveniji vendarle ne bi smeli soditi tako pesimistično. Današnja kadrovska struktura je po petih letih bistveno ugodnejša. Družbene pomoči tistim, ki so ali še študirajo, pa je bilo res vse premalo. Zavod za šolstvo SRS in Republiška izobraževalna skupnost predlagata, da bi odslej z vsakim posameznim učiteljem sklenili pogodbo za pridobitev ustrezne izobrazbe. Ta naj bi na eni strani opredeljevala možnosti za pridobitev izobrazbe, se pravi olajšave pri delu, finančno pomoč in drugo, na drugi strani pa naj bi opredelila obveznosti do teh učiteljev s strani šol. Glede režima študija na kadrovske šole in primerov slabega odnosa do izrednih študentov je kritika na mestu v posamičnih primerih. Ne smeli pa bi zavoljo teh primerov prezreti velikega truda visokošolskih učiteljev v tej akciji. Ne nazadnje so tudi njihovi uspehi to, če si je diplomu pridobil v zadnjih petih letih nad 3000 učiteljev. SONJA GASPERŠIČ

MILIVOJ VRABEC

kovinska galanterija, svetila

61001 Ljubljana

Petkovškovo nabrežje 47
telefon 314-367, p. p. 331

- Svetila, lestenice vseh vrst in barv izdeluje in prodaja po nizkih cenah.
- Pri nas kupljene lestenice po želji tudi montiramo na domu.

Izobraževalni center

Ustanovitev oddelka poklicne kovinarske šole na Muti bi omogočila šolanje revnejšim otrokom

Pri tovarni poljedelskega orodja in livarni na Muti, ki je član velike družine „Gorenja“, bo 1. septembra pričel z delom izobraževalni center, ki bo skrbel za strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje zaposlenih. Prva naloga, ki se je bodo lotili pri centru, bo priprava tečajev za poklice kovač, livar, kontrolor, kurjač, ključavničar in skladiščnik. Na tečajih bodo delavcem posredovali znanje, ki je potrebno pri vse bolj popolnem tehnološkem procesu proizvodnje, seznanili pa jih bodo tudi z organizacijo dela, z varnostjo pri delu in dru-

gim. Pri centru bodo izoblikovali tudi interni profil poklicev kovač in livar, ki jih v tovarni najbolj potrebujejo.

V tovarni na Muti si tudi zelo prizadevajo, da bi ustanovili dislocirani oddelke poklicne kovinarske šole z Raven na Koroškem. V oddelku bi se šolali vajenci kovinarske stroke s področja Dravske doline, ki bi po končanem šolanju dobili zaposlitev v tovarni na Muti, ki zaradi intenzivnega širjenja proizvodnje in graditve novih obratov potrebuje tudi veliko število kvalificiranih delavcev. Dislocirani oddelki na Muti bi tudi

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti

omogočil šolanje revnejšim otrokom, ki se zdaj zaradi oddaljenosti Raven ali Maribora odločajo za nekvalificirana dela ali ostajajo doma. Ustanovitev oddelka poklicne kovinarske šole na Muti so na nedavni seji podprli tudi člani občinske konference ZKS v Radljah.

V. R.

te knjigarne na kolesih v dobrih dveh mesecih leta 1971. Ze v tem času pa je ta knjigarna obiskala 45 odročnih krajev, razstavo knjig si je dotlej ogledalo že 11.000 ljudi, organiziranih pa je bilo tudi že nekaj literarno-glasbenih večerov, ki jim je prisluhnilo okoli 1700 poslušalcev.

„Partizanska knjiga“ je s to potujočo knjigarno začela izredno družbeno koristno kulturno akcijo za vso Slovenijo in pričakujejo moralno in materialno podporo vseh zainteresiranih, še posebej Kulturne skupnosti Slovenije, katere pomembna naloga je gotovo v tem, da izenačuje pogoje kulturnega življenja na vsem območju Slovenije. Potujoča knjigarna si prizadeva s to novo obliko povečati med Slovenci povpraševanje po dobri knjigi. V prvem desetletju po vojni smo namreč v tem pogledu mnogo storili, kasneje pa je opaziti stagnacijo in knjige je danes ljudem mnogo manj dostopna kot včasih. Praznino so spretno izkoristili distributerji knjižne plaže. Danes imamo knjigarn v Sloveniji približno toliko kot občin, toda večina jih je v mestih, saj jih je samo v Ljubljani, Celju in Mariboru 20, nekatere občine pa so brez njih. Podobno je s knjižnicami. In tako slabo imamo organizirano pot do bralcev v Sloveniji, kjer deluje 15 velikih založb in še enkrat toliko manjših, ki dajo vsako leto na knjižni trg več kot 2000 najrazličnejših izdaj! Le v 7 občinah je distribucija knjige dobra, v 32 občinah imajo po eno knjigarno in eno knjižnico, v 13 občinah imajo eno knjigarno ali eno knjižnico, v 8 občinah pa sploh nimajo ničesar.

Tisti, ki zbirajo vtise potujočo po Sloveniji s to knjigarno na kolesih, pravijo, da se ljudje zelo zanimajo za razstavljene knjige, da potujočo knjigarno sprejemajo lepo in z navdušenjem.

Zbrani podatki o obstoječih knjižnicah govore o tem, da je na policah slovenskih knjižnic le slaba tretjina primernih knjig, slaba tretjina je zastarelih, prav toliko uničenih, plaže pa je na policah tudi za slabo šestino vsega knjižnega fonda. S. G.

RUDARJEV »ŠIHT« V OTROKOVIH OČEH

V družbeno akcijo za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev rudarjev, ki jo je organiziral sindikat delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, so se sprva vključili samo tako imenovani kovinski rudniki. Podatke o razmerah na tem področju in predloge, kaj bi bilo treba storiti za njih izboljšanje, sta na Slovenskem najprej zbrali sindikalni organizaciji v idrijskem in mežiškem rudniku. Predlagali pa sta, naj sindikat spodbudi tudi druge rudarske kolektive, še zlasti premogovnike, da bi se vključili v to akcijo. Razmere resda niso enake, so pa podobne, in drži tudi, da je s skupnimi močmi moč doseči marsikaj. Tako je pred dnevi zbral obširno gradivo o življenjskih in delovnih razmerah rudarjev tudi sindikalni odbor v Zasavskih premogovnikih. Na straneh Delavske enotnosti, ki je podprla to njihovo prizadevanje, so doslej že govorili idrijski in mežiški knapi. Danes pa pripovedujejo o svojih uspehih in težavah, o pomanjkljivostih in predlogih delavci Zasavskih premogovnikov.

Rudarski praznik je in v slavnostno okrašen dvorani Delavskega doma v Trbovljah pojejo trboveljski, zagorski in hrastniški rudarji Internacionalo.

To je bilo popoldne. Dopoldne pa se je v mali dvorani Delavskega doma sestal povsem drugačen kolektiv, čeprav je bil tudi rudarski. Prišli so otroci na rudniških delo-

Marta ima devet let. Rosna mladost za nekoga, ki ima oba starša. Ona pa mora deliti marsikatero skrb z mamo, saj ima še tri nepreskrbljene sestrice

všičih smrtno ponesrečenih delavcev, da bi skupno proslavili praznik svojih mrtvih očetov in mater.

Še zdaj, ko poslušam besede stare delavske himne, mislim nanje.

„Veste,“ mi pravi šestletni Jožek, „moj ata je umrl na

Majdka morda razmišlja: kaj bom, ko bom velika?

šihu. V jami“ Pripoveduje in ne toži. Ata je pač umrl v jami. To je zanj dejstvo, najbolj težava življenjska resnica, kar jih je doslej spoznal. Vprašam ga: „Kaj pa je to – jama?“ „Dolgo me gleda in v njegovih očeh je očitek, češ, kako si me sploh mogel vprašati nekaj takega, saj

to vendar vsi vedo, potem pa resnobno pravi: „Jama je črna.“

In spomnim se, kako je bilo, ko sem prvič spoznal trboveljske knape na njihovih deloviščih. Mednje me je pred kakimi dvanajstimi leti popeljal Cvetó Plevnik, tedanji rudniški varnostni tehnik. Gledal sem jih, kako prihajajo s Terezije, iz Dobrne in Žabjaka, iz Agneza in Limberka, Petelinje in Kurje vasi, izpod Bukove gore in iz Lakonc, iz bližnje in daljne okolice Trbovelj. Kopači, učni kopači in vozači, tesarji, vrtalci, gospodarji čela in nadzorniki. Vrgli so sekire na rame, pobrali svetilke ob vhodu in se spustili pod zemljo. In gledal sem jih na širokih čelih, kako kopljejo, vrtajo in razstreljujejo, da bi iztrgali zemlji bogastvo, ki ga je hranila milijone let. Kopač Stane Pintar je tedaj za hip odložil kompresor in dejal: „Zdaj že gre, imamo vsaj nekaj strojev, toda videti bi morali naš rudnik koj po osvoboditvi. Pela sta kramp in lopata, jama je človeka zgarala do zadnje trohice moči in še koruznega zdroba nisi mogel kupiti toliko, kot ga je knap potreboval. Danes so delovni pogoji neprimerno boljši, zato pa je tudi učinek dvakrat večji. In še boljše bo. Pridite k nam čez kakih deset let in videli boste, da se bomo lahko kosali z najboljšim evropskim premogovnikom.“

In sem prišel.

Sedim na prazničnem shodu rudarskih sirot in poslušam RADA KANTUŽARJA, predsednika rudniškega odbora sindikata, ki govori otrokom in njihovim svojem o delavski solidarnosti, o eni najlepših vrlin razreda proletarcev. Staršev, ki so pri delu izgubili življenje, seveda ni moč nadomestiti, toda rudarski kolektiv Zasavskih premogovnikov je že in bo še storil vse, kar je v njegovi moči, da bi tragične izgube vsaj ublažil. Kastelčeva Darka, ki je lani maja izgubila mater, očeta pa pravzaprav nikoli ni imela, mi zaupno posepeta: „Moja mama pa ni umrla v jami. Na šihu jo je ubilo. Na separaciji.“

Dan poprej mi je inž. CVE-TO MAJDIČ, direktor Trboveljskega rudnika in predsednik sveta za energetiko pri republiškem odboru Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, zatrdil, da je napoved kopača Staneta, stara dobrih dvanajst let, uresničena. „Razlike so tolikšne, kot med dnevom in nočjo,“ je dejal. „Delovni pogoji so veliko boljši, za varnost je bolj poskrbljeno, osebna storitev rudarja pa je na meji človekove zmogljivosti in tudi zmogljivosti rudniških naprav. Premagati smo morali

marsikakšno težavo – že poprej, ko so bili rudniki samostojni in tudi potem, ko smo leta 1968 združili rudarske kolektive v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju v skupno delovno organizacijo. V prvih petih mesecih letošnjega leta smo na primer nakopali 755.000 ton premoga in preseglji proizvodni načrt, ki je predvideval, da ga bomo nakopali 734.000 ton. Število zaposlenih se je v tem času zmanjšalo za 158. Drži pa, da so razmere v vsakem rudniku drugačne. V Trbovljah je bila rudniška storitev 3,76 tone na delavnik, v Hrastniku 2,55 tone, v Zagorju pa le 1,74 tone. Le rudnik Zagorje ni dosegel proizvodnega plana, ker so zlasti v jami Kotredež izredno težki odkopni pogoji zaradi vdorov vode in plina. Letos smo

FRANC ŠIPEK, poslovodja elektro delavnice v rudniku Trbovlje in star sindikalni delavec, me je opozoril na dogovor, po katerem naj bi imela delovna mesta v rudnikih najmanj 30 % večjo osnovo za kalkulativne osebne dohodke, kot v drugih panogah. „Tega dogovora se ne drže in rudar je zdaj, če upoštevamo njegove delovne pogoje, slabše plačan, kot delavec v industriji. Zato tudi pri nas podpiramo zahtevo, da bi rudarska podjetja opustili nekaterih dajatev iz osebnih dohodkov, ta denar pa porabili za povečanje plač. Drugače se lahko zgodi, da bo rudnik ostal brez knapov. Kdo pa bo še hotel delati v jami, kjer preži na človeka nešteto nevarnosti. Prav včeraj je spet vdrila voda na spodnje delovišče.“

V družini MATAVULJEVIH ni več očeta. Lani ga je „pobrala“ jama.

tudi povečali osebne dohodke za kakih 10 % in preseglji poprečje 2.000 dinarjev. Seveda pa se v tem poprečju skriva marsikaj. Med drugim tudi to, da mnogi knapi delajo v sobotah in v nedeljah in nekateri naredijo celo 30 šihotov na mesec, na plačilni dan pa nese domov, denimo, nekvalificirani delavec (v poprečju) 1.200 dinarjev, kvalificirani pa 1.800. Rudarske plače še niso takšne, kot bi morale biti glede na težavne razmere, v katerih naš delavec dela.“

Zato je tudi tolikšna fluktuacija. V Zasavskih premogovnikih je lani delalo 2.900 ljudi. V minulih štirih letih je odšlo iz delovne organizacije 2.644 delavcev, prišlo pa 2.252 novih delavcev. Niti beneficirani staž, ki ga priznajo za delo na 117 delovnih mestih, ljudi ne zadržuje v rudniku, ker osebni dohodki niso stimulatívni, pa še zato ne, ker nova industrija, ki se je razvila v Zasavju tudi s pomočjo rudnikov, nudi dokaj možnosti za zaposlitev.

„Jama je zahrbtna,“ je dejal ANTON ŠKOF, invalidsko upokojeni kopač, ki je preživel tri vdore vode. „Pa smo se je stari knapi navzlic temu tolikanj navadili, da sem bil dva meseca po upokojitvi resno bolan, ker nisem več mogel na šiht.“

Marta je stara devet let, Majdka osem, Stanka sedem in Cilka pet. Pripovedujejo: „Naš ata je bil kopač. Šel je na šiht, potem pa so ga pripeljali mrtvega.“ Mati FANI MATULJ pravi: „Od doma, torej od Sedraž pri Laškem je hodil v jama Ojstro, lani aprila pa ga je zadelo. Še potem, ko smo ponesrečence pokopali, nisem mogla verjeti, da smo ga izgubili.“

Inženir EMIL KOHNE, glavni varnostni inženir Zasavskih premogovnikov, mi je govoril o nesrečah.

Stanka je dobrodušen in radoveden otrok, včasih malo preboječa, tak vtis sem dobil, ko sem se pogovarjal z njeno mamo

„Jama je varstveno urejena. Zgodi pa se kdaj pa kdaj kaj nepredvidenega, kar človek ali še tako precizna naprava ne moreta napovedati. Razen tega imamo tudi še vedno veliko poškodb pri delu, čeprav jih je

vedoval, „včasih pa se zgodi, da na kakšnega človeka pozabijo.“ FRANC ROMIH pa se je pohvalil: „Sem invalid III. kategorije in so mi kljub temu omogočili, da opravljam delo, ki ga imam rad.“ Romih je gospodar čela. „Toda boli me, ker še ni urejeno tako, da bi osebni dohodki delavcev, ki zbolijo pri delu in gredo na slabše plačano delovno mesto, ostali takšni, kot poprej.“

Lani je delalo v Zasavskih premogovnikih 50 onemoglih delavcev in 595 delovnih invalidov. V zdravilišču so v minulih štirih letih poslali 554 rudarjev.

RADO KANTUŽAR mi je dan poprej tudi povedal, da so lani, po skupinski nesreči v jami Ojstro, ustanovili sklad solidarnosti. Za pomoč družinam smrtno ponesrečenih rudarjev so porabili 164.500 dinarjev, otrokom teh rudarjev pa so nakazali na hranilne vloge 138.500 dinarjev. Ob letošnjem knapovskem prazniku so izplačali 79 vdovam in 76 otrokom 282.000 dinarjev denarne pomoči.

Rado kliče imena otrok, ki so jim očete in matere umrli na šihu, in pobiči ter deklečca resnobno prihajajo k njemu po drobčno ovojnico, v kateri je simbolična pomoč – 150 dinarjev. Kdo ve, o čem razmišljajo: Marta, Majdka, Stanka in Cilka, katerih ata je šel na šiht, pa so ga domov pripeljali mrtvega, Darka, ki mame ni izgubila v jami, pač pa na separaciji, Jožek, ki je rekel, da je jama črna in še 70 drugih sirot, ki so v rosnih otroških letih spoznali kruto stran knapovskega življenja.

Jaz mislim na vse tiste neštete rudarje v naših premogovnikih, ki vsak dan odhajajo pod zemljo po svoj kos kruha. Hkrati pa niti ne vedo, koliko časa bodo še hodili, saj danes govorimo, da premog potrebujemo, jutri pa bomo rekli, da ga ne. In na kopača Staneta

Najmanjša je Cilka. Ko se je ata ponesrečil, je bila še tako majhna, da ni mogla doumeti, da ga res ne bo nikoli več s šihata

Pintarja, ki mi je na delovišču dejal: „Kaj bi pisali o meni: imam štiri otroke in ženo in tale kompresor. To pa je tudi vse.“ Pa še na Jožico Brinovec, šolarico iz Hrastnika, ki je v svojo šolsko nalogo pred dnevi zapisala:

„Kdor ima očeta rudarja, je lahko ponosen nanj, zato sem jaz tako zelo ponosna na svojega ata.“

JANEZ VOLJČ

OBISKALI SMO ŠPORTNO DRUŠTVO »SALONIT« ANHOVO

ŠIROKO ZASNOVANO DELO ROJEVA SADOVE

Delovna organizacija »Salonit« Anhovo, ki zaposluje danes skoraj 2300 ljudi, ne slovi le po svojih proizvodnih rezultatih, temveč tudi po svojem uspešnem delu na področju športa in rekreacije – Športniki Salonita se izkazujejo teko rekoč na vsakem koraku in predstavljajo eno izmed gonilnih sil tako v dolini Soče kot na Goriškem sploh

Delovna organizacija Salonit Anhovo, ki zaposluje danes skoraj 2300 ljudi, ne slovi le po svojih proizvodnih rezultatih temveč tudi po svojem izredno uspešnem delu na področju športa in rekreacije. Njeni športniki se izkazujejo tako rekoč na vsakem koraku in predstavljajo eno izmed gonilnih koles tako v dolini Soče kot na Goriškem sploh.

Za uvod v naš današnji prispevek, ki je zasnovan na nedavnem obisku pri športnikih Salonita, le kratka izjava inž. Florijana Markiča, ki vodi že več kot šest let močno športno društvo te tovarne:

„Danes združuje naše športno društvo, znano pod imenom »Salonit Anhovo« že več kot 250 aktivnih članov in obenem tudi vse tiste, ki si tu in tam zaželejo rekreacije. Deset sekcij nudi vsem dovolj široke možnosti za sprostitve po lastni želji. Organizirana in neorganizirana vadba ter številna tekmovanja nudijo vsem našim ljudem zares široke možnosti sprostitve

in razvedrila, zato uživa naše društvo tudi vso podporo in pomoč samoupravnih organov. Zavedamo se namreč, da bodo le zdravi in telesno krepki ljudje kos vse večjim naporom, ki jih od njih zahtevajo vsakdanji napor in obveznosti na delovnem mestu...“

Dopolnimo izvajanja inž. Markiča še z naslednjim razveseljivim dejstvom, ki nedvomno prav tako nazorno pričča o tem, koliko da kolektiv na dobro počutje svojih ljudi: podjetje Salonit Anhovo je konec minulega leta zaposlilo poklicnega referenta za rekreacijo, kar nedvomno zagotavlja, da bosta šport in rekreacija v tem kolektivu v prihodnje še bolj zazivela. Dušan Carli, tako se namreč imenuje nov član kolektiva, je že oziroma bo poskrbel poleg vsega še za tečaj smučanja, plavanja, vaterpola itd., ter organiziral športno rekreacijo tudi za tiste, ki doslej nekako niso našli poti na športno igrišče.

SKRBIJO TUDI ZA POTREBNE ŠPORTNE OBJEKTE

„Kljub temu, da tekmujejo naši športniki med drugim tudi na rednih ligaških tekmovanjih, kar zahteva od sodelujočih nedvomno veliko truda in še več časa, sloni vsa aktivnost povsem na amaterski osnovi. To dokazuje, da gre pri vsej stvari le za čisto veselje do aktivne rekreacije in športa...“, razlaga inž. Markič. „Ob tem naj povem, da imamo lepe možnosti za dejavnost, saj naša delovna organizacija ne kaže potrebnega razumevanja le za nujne materialne izdatke temveč tudi za potrebne športne objekte. Poglejte, eno telovadnico imamo v Desklah, drugo v Kanalu, da ne omenjamo številnih igrišč na prostem, brez katerih si razumljivo ne bi mogli zamisliti uspešnega in široko zasnovanega dela. In prav v tem se odraža resnična skrb naših samoupravnih organov za prosti čas delavcev...“

Kljub doseženim uspehom si v Anhovem na moč prizadevajo, da bi zajeli v vrste tistih, ki jim je šport postal že vsakdanja navada, še več ljudi. Več kot polovica delavcev se namreč vozi v službo iz oddaljenih krajev in jih po končanem vsakdanjem delu seveda ni moč zadrževati v Anhovem, posebno, ker so številni delavci vezani na javna prevozna sredstva. V tovarni vidijo edini izhod v tem, da poskrbijo za vse te ljudi tam, kjer prebivajo. V ta namen so ponekod, kot na primer v Brdih, že organizirali rekreacijske ure za svoje delavce, za katere vlada precejšnje zanimanje.

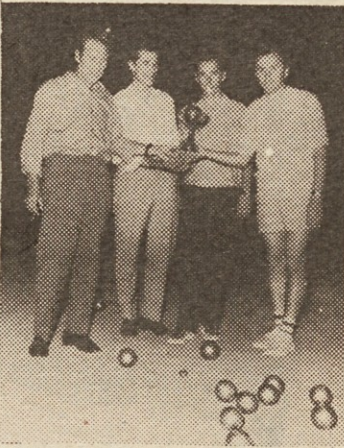
REKREACIJA MED DELOVNIM ČASOM?

Dušan Carli je prvi poklicni referent za šport in rekreacijo v tovarni Salonit Anhovo. O svojih načrtih premišljuje takole:

„Moja osnovna želja je, da bi poživil tedensko in dnevno rekreacijo. Če bo možno, o tem zaenkrat še vedno bolj premišlujemo, bomo poskrbeli tudi za rekreacijo med delovnim časom. Tu je sicer še veliko odprtih vprašanj. Gre namreč za pogoje, to je za vprašanje objektov v sami tovarni in po drugi strani za naravo dela. Od številnih ljudi zahteva vsakdanje delo precejšnje telesne napore. V teh primerih se mi zdi edino prav, da izkoristijo delavci proste minute med delom le za malico in počitek. Drugače je za onimi, ki sedijo ali delajo na

primer ob tekočem traku. No, o vsem tem še premišlujemo, radi pa bi nekaj pametnega storili...“

Dušan Carli pa je v teh kratkih mesecih, ki jih je prebil v tovarni, že poskrbel za organizirano rekreacijo tudi na drugih področjih. Tako je poskrbel za

Baliranje šteje med najbolj priljubljena razvedrila anhovskih cementarjev...

smučarsko sekcijo, za vključitev v zimске igre gradbenih delavcev Slovenije, za plavalne tečaje, za organizirano rekreacijo v počitniških domovih itd.

V TEKU AKCIJA TRIM

Našega razgovora sta se udeležila tudi Niko Čargo, socialni delavec in pa Danilo Kutin, vodja košarkarske sekcije, ki je v zadnjih letih izredno močno zazivila in predstavlja enega izmed stebrov športne dejavnosti v Anhovem. Tudi onadva sta poudarila, da je bilo v tovarni že veliko storjenega za organizacijo prostega časa zaposlenih, da pa jih doseženi uspehi še vedno ne morejo uspavati. Gre predvsem za to, da okrepijo svoje športno društvo in skušajo z najrazličnejšimi prijemi zvačiti v vrste športnikov čimveč zaposlenih.

Ena izmed mnogih letošnjih akcij športnega društva Salonit Anhovo je tudi akcija TRIM. Tovarna je poskrbela za 500 kartončkov, ki jih lastniki kar pridno izpolnjujejo. Med njimi je tudi trideset žensk, kar za začetek akcije vsekakor ni malo.

Skratka, volja do dela in pričanje, da sta šport in rekreacija slehernemu človeku nujno potrebna, so v Anhovem opravili svoje. Prepričani pa smo, da se bo kolektiv, ki ima poleg močnega športnega društva odslej dalje tudi poklicnega organizatorja rekreacije, v prihodnje na tem področju še bolj postavil.

A. UI.

RAZUMEVANJE BREZ DENARJA

● Slabi obeti za TRIM stezo v Škofji Loki

socialno zavarovanje in občinska zveza za telesno kulturo sta prošnjo zavrnila, posebno pa preseneča, da tudi od občinskega sindikalnega sveta Škofja Loka ni nobenega odgovora.

Odbor bo v kratkem naslovil ponovno prošnjo na vse organe, ki naj bi jih TRIM steza tako ali drugače zanimala. Če uspeha ne bo, bodo morali zaključek del preložiti na prihodnje leto ali še poznejši čas.

Škofjeloška TRIM steza bo dolga 2 in pol kilometra in bo imela izhodišče za Loškimi gradom, od koder bo vodila do vznožja Lubnika in se nato v pentlji vrnila do izhodišča. Njena lega je zelo lepa in ima posrečeno izmenjavo ravnih predelov in vzponov ter z raznolikim travnatim in gozdnim okoljem. Na stezi bodo namestili 13 vežbahnih naprav in z napisi označili, katerim vajam služijo in kolikokrat je te za zazeleni učinek potrebno ponoviti.

Odbor je že razmišljal o tem, da bi uredil še enako dolg odcep te steze. Ta naj bi vodil še v prijetnejše naravno okolje z lepimi pogledi na Škofjo Loko. Od steze, ki so jo že začeli urejati, bi se razlikoval po tem, da bi zahteval več hoje in manj napornejših športnih vaj.

Steza TRIM bi Škofja Loka vsekakor dopolnila možnosti za športno rekreacijo, h katerim sedaj mimo številnih igrišč in naravnega kopalnišča na Sori sodita tudi zimski plavalni bazeni v hotelu in kegljišče. To ne bi bilo v prid le prizadevanjem za razširitev akcije TRIM, v katero se je doslej vključilo okoli 500 škofjeloških delavcev, ampak bi močno koristilo tudi skrbi za napredek in bogatejšo vsebino turizma v tem mestu.

SEŽANA

PRVA ISKRA!

Minuli petek so v lipiškem hotelu »Maestoso« podelili pokal in diplome najuspešnejšim udeležencem letošnjih spomladanskih delavskih športnih iger sežanske občine.

V letošnjih igrah je bilo vključenih 22 osnovnih sindikalnih organizacij oziroma 150 ekip. Glede na to, da so se v okviru posameznih osnovnih sindikalnih organizacij odvijala predhodna tekmovanja, je moč ugotoviti, da je sodelovalo več kot 1000 delavcev in delavk. Torej, udeležba je bila rekordna, kar je moč pripisati vodstvom osnovnih sindikalnih organizacij in tistim zaslužnim članom, ki so se potrudili za nemoteno udeležbo. Omenimo naj še, da so delavci in delavke nastopili tudi na zimskih športnih igrah, ki jih je organiziral občinski sindikalni svet Idrija.

Ob tej priložnosti naj pomenimo tudi to, da taka tekmovanja – delavske športne igre – niso samo rekreativnega značaja, ampak imajo svoj globlji pomen, tj., da se na teh tekmovanjih srečujejo delavci, se med seboj sporazumevajo in utrjujejo medsebojne vezi, utrjujejo

svoja telesa v smislu športne parole »zdrav duh v zdravem telesu« in navsezadnje utrjujejo obrambno sposobnost našega delovnega človeka, ki je danes zaradi poenotenih tehnoloških procesov vezan na delovnem mestu le na določene gibe, ki človeka vodijo v avtomatizem.

Po pričakovanju je ponovno prvo mesto osvojila osnovna sindikalna organizacija »Iskra« Sežana s 17 točkami, sledita pa ji »Jadran« Sežana z 11 točkami in »Kraški zidar« Sežana z 10,5 točke.

Rezultati posameznih disciplin – kegljanje moški: 1. Kraški zidar 2. Splošno obrtno podjetje, 3. Kraški zidar II. Ženske: 1. Kras I, 2. Železniška postaja Sežana, 3. Mitol. Streljanje – moški: 1. Zavod za pogodovanje Krasa, 2.–3. Kraški zidar I in Soške elektrarne Divača. Ženske: 1. Iskra, 2. Splošno obrtno podjetje Sežana. Šah: 1. Sekcija za vleko Divača, 2. Iskra, 3. Jadran Sežana. Mali nogomet: 1. Kras I, 2. Sekcija za vleko Divača, 3. Kras II. Rokomet: 1. Iskra, 2. Kraški zidar, 3. Kras. Odbojka – moški: 1. Jadran, 2. Iskra, 3. Soške elektrarne Divača. Ženske: 1. Iskra, 2. Uprava skupščine občine Sežana, 3. Jadran. Namizni tenis – moški: 1. Sekcija za vleko Divača, 2. Iskra, 3. Jadran; ženske: 1. Jadran, 2. Iskra. Košarka: 1. Kraški zidar, 2. Iskra, 3. Elektro. Balinanje: 1. Jadran, 2. Elektro, 3. Kras III.

Letošnjih delavskih športnih iger primorsko-notranjske regije pa se bodo udeležili: v kegljanju moški Kraški zidar Sežana, v streljanju moški Zavod za pogodovanje Krasa, v šahu Sekcija za vleko Divača, v malem nogometu Kras Sežana, v odbojki moški Jadran Sežana, v namiznem tenisu moški Sekcija za vleko Divača, v košarki Kraški zidar Sežana in v balinanju Jadran Sežana.

VOJO KRPAN

g.beltrame
TRIESTE – Corso Italia 25 – Trst

ZENSKA KONFEKCIJA – MOŠKA KONFEKCIJA
OTROŠKA KONFEKCIJA – POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

VELENJE

Igre rudarjev

V počastitev praznika slovenskih rudarjev – 3. julija, je sindikalna organizacija Rudnika lignita Velenje organizirala V. športne igre velenjskih rudarjev. Tekmovalo je 60 ekip oziroma 550 športnikov – članov delovne skupnosti velenjskega rudnika.

Ekipe 9 samostojnih organizacij združenega dela so se pomerile v 10 panogah in sicer v kegljanju, šahu, streljanju, namiznem tenisu, odbojki, rokometu, malem nogometu, atletiki, malem golfu in plavanju.

Največ uspeha so imeli športniki iz Jame zahod, ki so zmagali v šahu, nogometu, odbojki in plavanju, ter moštvo Skupnih služb, ki je bilo najboljšje v kegljanju, namiznem tenisu, atletiki in malem golfu. V rokometu je zmagala ekipa Jame vzhod, v streljanju pa tekmovalci Elektro-strojni obratov. Športniki Jame zahod so bili poleg tega še 3-krat drugi, 2-krat tretji in 1-krat četrty, tekmovalci Skupnih služb so v 2 disciplinah zasedli 2. mesto itd.

Na priložnostni slovesnosti 2. julija zvečer so najboljšim moštvom izročili priznanja in diplome, športnikom Jame zahod, ki so zbrali v skupnem seštevilu največ točk – pa tudi pokal za skupnega zmagovalca letošnjih V. športnih iger velenjskih rudarjev.

Končni vrstni red V. športnih iger velenjskih rudarjev v skupni uvrstitvi pa je naslednji: 1. Jama zahod 491 točk, 2. Skupne službe 440, 3. Elektro-strojni obrati 415, 4. Jame vzhod 301, 5. Avtopark 275, 6. Zunanji obrati 234, 7. Klasirnica 140, 8. Plastika in zaščitna sredstva 53, 9. Jamske gradnje 21 točk.

(vš) Srečanje košarkarjev Salonita Anhovo z ljubljansko Olimpijo...

V šesto kolo!

Neznanke V. kola smo razrešili. Izžrebali smo pet starih in novih naročnikov, od katerih vsak dobi izdelek tovarne „Almire“ iz Radovljice, hkrati pa tudi brezplačno naročnino na Delavsko enotnost po tem, ko mu bo potekla že plačana naročnina. Izžrebani naročniki so:

Anton VRBOTEN, Kozjak, 62382 Mislinja, Tomaž EMERŠIČ, Celjska cesta, 62250 Ptuj, Izidor TOMINEC, Preserje 83, 65295 Branik, Herman LAH, Splošno obrtno podjetje Sežana, 66210 Sežana, Dragica ROJKO, Cesta na polje, 62310 Slovenska Bistrica.

Razen tega smo izžrebali dva zbiralca naročnikov, od katerih vsak prejme gramofon znamke Iskra. To sta:

Helena JENKO, Oljarna, 61230 Domžale in Cirila PODKRIŽNIK, Občinski sindikalni svet, 62310 Slovenska Bistrica.

Sedaj, ko so neznanke V. kola znane, gremo skupaj v šesto kolo. V sredo, 16. avgusta bomo v prostorih našega uredništva izžrebali deset starih in novih naročnikov, od katerih bo vsak prejel kolekcijo izdelkov podjetja SLOVENIJA VINO, Ljubljana. Potrebno je samo, da izpolnite našo naročilnico in jo pošljete na uredništvo Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, razen tega pa plačate celoletno naročnino na Delavsko enotnost v znesku 26 dinarjev.

Poleg tega, da boste 12 mesecev prejeli naš list, ki vas bo seznanjal z vsemi pomembnimi dogodki in dogajanjem v sindikatih, v vaši delovni organizaciji in v vašem kraju, vas čakajo tudi kot naročnika bogate nagrade. Moramo povedati še to, da kuponi vseh tistih, ki niso bili doslej izžrebani, ostanejo še naprej v našem bobnu sreče vse do 20. novembra letos, ko praznuje Delavska enotnost svojo 30. obletnico izhajanja. Takrat bomo slovesno proslavili skupaj z vami naš jubilej.

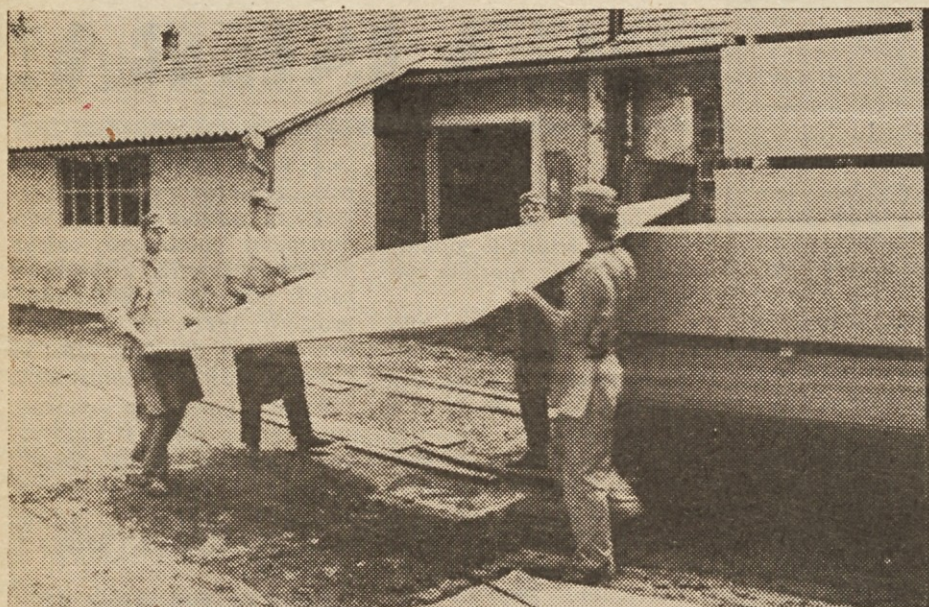
Posebne možnosti za nagrado obstajajo za zbiralce naročnikov na Delavsko enotnost, kajti za vsakih pet novih naročnikov dobi zbiralec kupon, ki bo prav tako ostal, če ne bo izžreban, v bobnu do našega jubileja.

Za šesto kolo smo za zbiralce naročnikov pripravili darilo trdke Millux, in sicer dve lepi stenski svetilki.

Ne pozabite: še je čas, da se vključite v našo nagradno igro in da postanete naš naročnik ter zvesti bralec. Mi pa se bomo potrudili, da bo časopis zanimiv in da ga boste z veseljem prebirali!

Opoldanski počitek – Foto: S. Ficker

Zaradi močnega deževja je v noči od četrta na petek v Ljutomeru močno narasla Ščavnica. Nesrečna okoliščina je hotela, da je nekako istočasno začela griziti tudi Mura. Ker voda iz Ščavnice ni imela kam odtekat, je prestopila bregove in zalila nižje dele mesta, še posebej pa predel okrog železniške postaje, kjer je največ industrijskih podjetij.

„Škoda je ogromna,“ je povedal načelnik oddelka za gospodarstvo občine Ljutomer, FRANJO STANJKO. „Samo gospodarske organizacije v mestu so po grobih ocenitvah utrpeli nad 4 milijone dinarjev škode. Za kmetijstvo pa številka 7 milijonov ni prav nič pretirana. Ljudje so se obupno borili z vodo, saj jih je nad dva tisoč štiri dni in noči stalno deževalo na nasipih in jih utrjevalo. Ponekod so tudi z rokami držali vreče z zemljo, da jih pobesnela voda ne bi odnesla.“

V Ljutomeru je največjo škodo utrpel obrat mariborskega Marlesa, ki izdeluje sedežno pohištvo.

„Ob štirih zjutraj so nas opozorili na nevarnost,“ je povedal vodja delovne enote ALEKSANDER PEČEK. „Z nočno izmeno smo takoj začeli delati jezove, toda kaj ko nam je voda udrla v prostore za hrbtno skozi kanalizacijo. Hiteli smo reševati na višja mesta predvsem gotove izdelke. Uspelo nam je demontirati tudi vse elektromotorje na strojih. Ob osmih zjutraj je bilo v prostorih že 30 do 75 cm vode. Kljub prizadevanju, da bi rešili čim več, pa ugotovljamo, da bo neposredne in posredne škode preko dva milijona, saj bo trajalo nekaj mesecev, da bo proizvodnja stekla normalna.“

Deloma jim je v tolažbo pri „Marlesu“ vsaj to, da so bili proti povodnji zavarovani in jim bo kako četrtno celotne škode povrnila zavarovalnica.

DOKLEJ ŠE V NEMILOSTI UJME?

Voda, ki je od prejšnjega petka poplavljala, pustošila in grozila v Pomurju, je odtekla. Pobesnela Ščavnica in Ledava sta danes umirjeni in sta videti kot nedolžna potočka. Tudi Mura, ki se še vedno rjava in divja vali, je že toliko upadla, da nasipom ne grozi več. Ljudje so si oddahnili od večdnevne nepretrgane bitke s tem naravnim elementom, ki je samo v Prekmurju letos že petič podivjal.

Voda je torej v glavnem odtekla. Ostale pa so posledice: razmočena polja, uničeni posevki, poškodovane ceste, blatna dvorišča, poškodovani proizvodni prostori, izdelki in surovine po nekaterih podjetjih, neprijeten zadah po gnilobi, ki se meša s soparico v vročem poletnem soncu.

Povsod pa je ostala skrb za jutri. Kako nadomestiti izpad proizvodnje nekaj dni, kako nadomestiti uničene izdelke, kako ponovno usposobiti stroje. Skratka, kako začeti z normalnim delom. Na drugi strani pa kmetje rešujejo, kar se na poljih rešiti da in tisti, ki imajo letino uničeno, se sprašujejo, kaj bodo jedli do nove žetve, in kako bodo plačali oziroma, kje dobili denar za davke in socialno zavarovanje. Pomoč Rdečega križa v kruhu, soli in sladkorju je ponekod zelo dobrodošla, je pa le trenutna rešitev. Ekipa zdravstvene službe razkužujejo vodnjake in ponekod cepijo prebivalstvo perš nalezljivimi boleznimi, da ne bi prišlo do epidemij, ki jih podobne poplave prinašajo.

Na občinah zbirajo podatke o škodi in iščejo rešitve za probleme, ki jih občine tega nerazvitega področja brez škode, ki jo je povzročila poplava, težko rešujejo. Posebne komisije s predstavniki republike skušajo mimo ostalega ugotoviti, kaj bi bilo treba storiti, da bi podobne katastrofe v prihodnje preprečili. Če upoštevamo, da je to že peta, resda najhujša poplava v Pomurju letos, bi lahko rekli, da je to zvonjenje po toči. In če verjamemo predstavniku občine Lendava, da bi ureditev vodnega režima v njihovi občini veljala znatno manj, kot pa je škode samo v zadnji poplavi, se lahko upravičeno vprašamo, ali je res samo voda kriva za nastalo škodo. Sicer pa, smo pač taki, da skoraj vedno raje popravljamo in rešujemo posledice, namesto da bi odpravili vzroke.

Kmetje s polj, pokritih z vodo, rešujejo že počezto pšenico. „Vidite, pšenica je že začela kaliti, saj je bila več dni v vodi. Za kruh ne bo, kvečjemu za živino. Da kruh je požrla Mura.“ V lendavski občini cenijo škodo na 26 milijonov dinarjev in to predvsem na kmetijskih pridelkih.

Hudourniški potoki so ob močnem nalivu prekrili ulice Lendave s stotinami kubikov zemlje in peska.

Tudi preko glavne ceste Ljutomer–Murska Sobota so zgradili obrambni nasip, tako da je bil promet nekaj dni ustavljen

DE

DELA ENOTNOST

Kodeks samoupravljalcev Jugoslavije

OSNUTEK

Ideja o pripravi kodeksa samoupravljalcev je nastala v času družbeno političnih priprav na II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Označuje jo težnja, da bi dvajsetletne praktične izkušnje v razvoju samoupravljanja v socialistični Jugoslaviji izrazili v zgoščeni obliki, se pravi, da bi opredelili osnovna načela in značilnosti samoupravnih socialističnih družbeno proizvodnih odnosov, opredelili položaj človeka – samoupravljalca v vseh oblikah družbene organizacije – od temeljne organizacije združenega dela do ožjih in širših družbenopolitičnih skupnosti – da bi opredelili nove samoupravne pravice, dolžnosti in temeljne norme samoupravljanja, ki mora odraziti nove odnose med ljudmi.

Zavoljo velikega pomena takšnega dokumenta in zavoljo potrebe, da je le-ta delo samoupravljalcev samih, ki naj v široki javni razpravi dejansko sodelujejo pri njegovem nastajanju in formuliranju, je II. kongres samoupravljalcev sprejel odlok o pripravi in sprejemu kodeksa samoupravljalcev ter izvolil komisijo za pripravo kodeksa, katere naloga je bila organizirati delo pri pripravi in sprejemu tega dokumenta. V letu 1971 so bile ustanovljene tudi republiške in pokrajinske komisije za pripravo kodeksa. Vse te komisije so doslej že obravnavale več delovnih osnutkov in predlogov osnutka kodeksa,

pri čemer so posredovale zelo veliko pobud, predlogov in pripomb, ki so pomagale ožji delovni skupini, da je lahko pripravila naslednji osnutek kodeksa, ki ga zdaj tudi daje v javno razpravo.

Temeljna vprašanja, ki jih obravnava osnutek kodeksa, so bila opredeljena z odlokom II. kongresa samoupravljalcev in z izhodiščno osnovo za pripravo kodeksa, ki jo je sprejela komisija za pripravo kodeksa samoupravljalcev na sestanku v oktobru 1971. leta. Kar zadeva angažiranje sindikalnih organizacij na vseh ravneh pri družbenopolitičnih aktivnostih, povezanih s pripravo kodeksa, pa je predsedstvo Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije sprejelo priporočila in sklepe na svoji seji v Ljubljani, 9. novembra 1971. leta.

Vse te dokumente in stališča posameznih teles označuje izhodišče, da je v sedanjem trenutku našega razvoja izredno aktualna potreba po pripravi tega kodeksa. Vsa ta stališča tudi ugotavljajo, da je razvijanje socialistične etike in ustvarjanje ustreznih moralnih norm ter načinov ravnanja in oblik odgovornosti eden od pomembnih pogojev za nadaljnji razvoj samoupravljanja ter za odpravo številnih napak in pomanjkljivosti.

Kodeks samoupravljalcev pomeni prvi tovrstni akt. Kodeks mora biti odraz in sredstvo avtonomnega samoupravnega urejanja

družbenih odnosov, pomeniti mora začetek nove samoupravne ustavnosti, ki se uresničuje z najširšim družbenim dogovorom samoupravljalcev samih in z njihovim neposrednim sodelovanjem. Zato ta akt ne more pomeniti akta, ki bi od zunaj vnašal zavest v delavski razred, temveč pomeni akt, ki neposredno odraža voljo in zavest o interesih delavskega razreda, torej pomeni akt samoopredeljevanja in samozadolževanja samoupravljalcev. Zavoljo tega je javna razprava v bistvu najpomembnejša faza pri pripravi tega dokumenta. To je faza, v kateri moramo dvajsetletne izkušnje samoupravljalcev sintetizirati in jih izpovedati s pomočjo sistema norm, to je faza, ki mora odraziti in izpovedati dejanske probleme samoupravljalcev ter norme ravnanja, za katere samoupravljalci sami sodijo, da lahko največ pripomorejo k razvoju tistih vrednot in odnosov, ki označujejo samoupravljanje.

Zato lahko ta osnutek služi sam kot delovno gradivo, ki ga je treba dopolniti, spremeniti, obogatiti s spoznanji iz neposredne samoupravne prakse, da bi tako predlog kodeksa, ki bo pripravljen po javni razpravi resnično lahko sintetiziral in zajel vse tisto, kar lahko pripomore k temu, da se bo uresničil namen tega dokumenta. Zavoljo tega je tudi ta osnutek daljši, kot naj bi bil dokončni predlog kodeksa. V njem so nekatera pojasnila, ki lahko v končnem predlogu tudi odpadejo. Posamezna vprašanja, o katerih obstajajo dileme, ali nerešeni problemi pa so v osnutku omenjeni prav zavoljo tega, da bi lahko v široki javni razpravi zasnovali nove predloge, da bi se lahko razvila kritika in se porodile pobude, da bi vse tisto, kar pomeni

pozitivne dosežke in rešitve, ki so širšega pomena od tistih, do katerih so prišli posamezni kolektivi ali družbenopolitične skupnosti, dvignili na raven nekega splošnega načela, da bi torej tako postali praksa vseh samoupravljalcev.

Vse posamezne ali kolektivne predloge, pripombe, mnenja in pobude, ki zadevajo osnutek kodeksa, pošljite do 1. novembra 1972. leta ustreznim republiškim in pokrajinskim komisijam za pripravo kodeksa, republiškim oziroma pokrajinskim svetom Zveze sindikatov ali pa komisiji za pripravo Kodeksa samoupravljalcev Jugoslavije, Beograd, Trg Marxa in Engelsa 5.

Na podlagi predlogov, pripomb in pobud bo komisija za pripravo kodeksa samoupravljalcev izoblikovala predlog kodeksa in ga posredovala v ratifikacijo delovnim kolektivom. Komisija bo v času javne obravnave osnutka kodeksa pošiljala svoje člane in sodelavce na sestanke v delovnih organizacijah in na druge zборе, ki bodo obravnavali ta dokument. Republiške in pokrajinske komisije za pripravo kodeksa, ki bodo na tem področju usklajevale in organizirale delo pri pripravi kodeksa oziroma bodo zbirale in ugotavljale pripombe in predloge, ki zadevajo bodisi vsebino bodisi druga vprašanja v zvezi s kodeksom, imajo še veliko večje in bolj neposredne možnosti za angažiranje v javni razpravi in lahko zagotovijo, da bo pretok informacij, predlogov in mnenj kar najbolj učinkovit in ploden ter da bo javna razprava resnično prispevala k temu skupnemu delu in k najširšemu družbenemu dogovoru vseh samoupravljalcev.

MI, SAMOUPRAVLJAVCI JUGOSLAVIJE

ki gradimo samoupravno socialistično družbo na podlagi dosedanjih pridobitev pri ekonomskem in političnem osvobajanju delavskega razreda in delovnih ljudi ter na podlagi naše potrebe, da te pridobitve utrdimo in samoupravne družbene odnose razširimo na celotno področje družbenega dela in vse družbene zadeve, imamo neposredni interes, da naš nadaljnji boj za lastno osvoboditev in za osvoboditev celotne družbe razredne omejenosti postane naše lastno delo.

V tem vidimo glavno poročstvo za uresničenje naših teženj:

– za nadaljnji razvoj takšnih proizvodnih odnosov, v katerih bodo rezultati dela svobodno združenih proizvajalcev pod našo zavestno kontrolo služili osvobajanju dela in človeka;

– za stalni napredek v razvoju družbe, v kateri se naša družbena moč ne odtuja v obliki osamosvojene politične sile, za takšne politične odnose, v katerih so družbene in upravne funkcije dostopne tako proizvajalcu kot občanu;

– za hitrejšo odpravljanje razredne delitve dela na umsko in fizično, na upravljanje in izvajanje; za združitev produktivnega ma-

terialnega dela in ustvarjalne misli; za integracijo dela v materialni proizvodnji, izobraževanju, znanosti, zdravstvu, za enotnost človekovega dela kot celote;

– za premagovanje vseh odnosov eksploatacije, posledic meznega dela, zaslužnjevanja in tlačanja, strahu, prisile, socialne in ekonomske negotovosti, saj je značilnost vsega tega, da ima človek tak položaj, ki ni vreden človeka, za takšno usmerjanje družbenih odnosov, v katerih bi postal človek največja potreba človeka.

Zavedajoč se rezultatov pa tudi meja, težav in nasprotovanj nadaljnjemu razvoju samoupravljanja, zavedajoč se tega, da razvitejšega samoupravljanja nihče ne more prnesti od zunaj, temveč da se moramo zanj boriti z lastnim delom in ravnanjem, prepričani, da smo glede na svoj družbenoekonomski položaj edini sposobni dati takšno družbeno pobudo, ki bo neodtujljivo pravico do samoupravljanja naredila za splošno prakso družbe, kot eno od sredstev v boju za razvoj svobodnega in združenega dela, kot akt najširšega družbenega dogovora in našega samoupravnega sporazumevanja

SPREJEMAMO KODEKS SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE

I.

1. člen

(Človek kot najvišja vrednota samoupravne skupnosti)

Mi, samoupravljalci, bomo s svojimi akcijami in z ravnanjem zagotovili, da bo v proizvodnih odnosih in pri delitvi, pri organiziranju dela in družbe, pri odločanju o vsakodnevni medsebojni odnosih, pomenil človek človeku vselej najvišje bitje, da bodo njegove človeške in samoupravne pravice ter

osebna sreča najvišji cilj vseh naših akcij in našega boja.

S svojim delom, samoupravljanjem, opredeljevanjem odnosov v delitvi, s svojim osebnim zavzemanjem bomo uveljavljali takšne odnose in takšen način ter organizacijo proizvodnje in družbe, v kateri nobenemu posamezniku ne bo možno odvzeti rezultatov njegovega sodelovanja pri delu – niti s pomočjo dominacije, eksploatacije – ali na katerikoli način prisvajati rezultate tujega dela.

Naša dolžnost in pravica je, da ustvarjamo ekonomske in socialne pogoje za razvoj tistih sposobnosti, ki jih posamezniki imajo,

da stalno zagotavljamo vsestranski razvoj delovnih in ustvarjalnih sil ter potreb ljudi, da usklajujemo nasprotja med posameznikom in družbo, med osebnimi in družbenimi interesi, da med seboj razvijamo take humane odnose in ustvarjamo takšne skupnosti, v katerih bomo uresničili svojo polno osebno in družbeno svobodo.

2. člen

(Delo kot merilo družbenega položaja. Delitev po delu in rezultatih dela. Pravica do dela.)

V samoupravni družbi, ki jo gradimo, pomeni delo in rezultati dela osnovo družbenega položaja človeka, osnovo upravljanja z zadevami združenega dela in z družbenimi zadevami.

Delo ter rezultati živega in minulega dela so kriterij delitve dohodka.

Pri uporabi načela delitve po delu upoštevamo kot osnovo družbeno priznano delo.

S svojim vsakodnevnim delom, z odločanjem, s svojo celotno družbeno akcijo se bomo v skladu z možnostmi zavzemali za elemente delitve po potrebah na področju izobraževanja, zdravstvenega varstva, otroškega varstva in na drugih področjih, kjer mora priti do veljave naša samoupravljalvska solidarnost.

Pri delitvi po delu in rezultatih dela izhajamo iz tega, da le-ta ne pomeni samo družbeno priznanega dela, temveč da upošteva tudi določeno učinkovitost uporabe družbenih sredstev, da bi tako zagotovili skupno družbeno reprodukcijo.

S pomočjo družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov bomo prišli do skupnih kriterijev in okvirnih meril delitve.

Za nas je nedotakljivo načelo, da ima vsakdo pravico svobodno izbirati delovno mesto in mesto prebivanja, da se svobodno odloča o poklicu in da mu gre mesto, ki ustreza njegovim sposobnostim.

Zagotavljanje pravice do dela in omogočanje konkurence po sposobnostih je dolžnost nas in naših organizacij oziroma celotne družbe. Ustvarjanje možnosti za polno zaposlenost je naša dolžnost.

Pravica do osebnega dela s sredstvi za delo v zasebni lastnini je element družbene reprodukcije; priznavamo ga v obsegu, ki ne

ruši osnovnih samoupravnih odnosov in ne ogroža našega osnovnega cilja — osvoboditve dela.

3. člen

(Družbena lastnina)

Podružbljanje osnovnih sredstev za proizvodnjo in delovnih pogojev je za nas nujna osnova osvobajanja dela in samoupravljanja, vendar pa le prvi korak na poti k osvoboditvi dela.

Mi, samoupravljalci, upravljamo s sredstvi v družbeni lasti kot s skupnimi sredstvi, in to v svojem in v splošnem interesu, s čimer opravljamo pomembno družbeno funkcijo, upošteva pri tem določena družbena pravila ravnanja.

Sodimo, da so družbena sredstva, s katerimi delamo, del skupnih družbenih proizvodnih sredstev, zavoljo česar je naša dolžnost, da s tem imetjem posluujemo kot dobri gospodarji — samoupravljalci; da za to imetje skrbimo kot za stvar, ki je splošnega pomena za celotno samoupravno družbo in ne samo za organizacije združenega dela, ki s temi sredstvi neposredno upravljajo; dolžnost, da skrbimo za razvoj in akumulacijo ter s tem za krepitev družbenih materialnih osnov za proizvodnjo in za poslovanje; dolžnost, da spoštujemo družbene potrebe in skupne interese; da ustvarjamo čedalje boljše delovne in življenjske razmere delavcev; dolžnost, da na določen način ravnamo z drugimi samoupravljalci pri srečanjih na tržišču, ter druge dolžnosti, za katere se samoupravno in demokratično dogovorimo.

Sodimo, da z družbenim značajem sredstev za proizvodnjo ni združljivo njihovo zapiranje v ožje meje (organizacije združenega dela, lokalne in regionalne meje) in monopoliziranje upravljanja s temi sredstvi kot tudi ne preprečevanje svobodnega kroženja teh sredstev pa tudi ne njihova uporaba za dominacijo in eksploatacijo.

Borili se bomo proti sleherni zlorabi, ogrožanju ali privatizaciji družbene lastnine, da bi si tako kdorkoli na nedovoljen način pridobil materialne koristi, proti drugim privilegijem ali oblasti nad ljudmi, proti dominaciji in eksploataciji.

4. člen

(Nacionalna enakopravnost in skupnost)

Mi, samoupravljalci Jugoslavije, živimo v skupnosti svobodno združenih in enakopravnih narodov in narodnosti.

Odnose med narodi in narodnostmi pojmuje kot del samoupravnih odnosov, s svojim delovanjem jih ustvarjamo in razvijamo, pri čemer težimo za: ohranitvijo in utrditvijo revolucionarnih pridobitev bratstva in enotnosti ter enakopravnosti naših narodov in narodnosti; za nadaljnjim razvojem in utrditvijo nacionalnih svoboščin in pravic; za krepitev ideje in prakse o skupnosti naših narodov na podlagi skupne revolucije in novejših zgodovine, enotnosti našega revolucionarnega gibanja, samoupravnega opredeljevanja in skupne graditve sedanjosti in bodočnosti; za humanimi odnosi med ljudmi vseh naših narodov in narodnosti.

Smo proti slehernemu nacionalističnemu, šovinističnemu, separatističnemu in hegemonističnemu ravnanju, saj nam naša zgodovinska spoznanja in izkušnje izpričujejo, da pomenijo nacionalizem in šovinizem, prav tako pa tudi nacionalna neenakopravnost in dušenje nacionalne individualnosti veliko prepreko razredni solidarnosti in bratstvu delavcev.

V samoupravni in večnarodnostni skupnosti zato vidimo velike možnosti za krepitev humanizma v odnosih med ljudmi in narodi.

Pomembna značilnost naše socialistične revolucije je povezanost boja za socialno in narodnostno osvoboditev na podlagi razrednih interesov delavskega razreda.

Izhajajoč iz spoznanja, da ne more biti svoboden niti tisti narod, ki tlači drugi narod, se zavedamo, kako zelo je v interesu samoupravljalcev vsakega našega naroda in naše narodnosti ter nas vseh, da se politika nacionalne enakopravnosti dosledno uresničuje. Zavoljo tega se bomo borili ne le proti kakršnikoli diskriminaciji na nacionalni podlagi, borili se bomo za ustvarjanje materialnih in drugih pogojev, da bi mi, samoupravljalci in člani katerekoli narodnosti imeli enake možnosti za nemoten družbeni, ekonomski, politični, kulturni in osebni razvoj.

Naša razredna solidarnost in medsebojna pomoč v naši samoupravni socialistični več-

narodnostni skupnosti ne poznata nacionalnih meja. Etnična, nacionalna in podobna pripadnost ne morejo biti osnova za privilegije niti podlaga za diskvalifikacijo pri opravljanju katerekoli zadeve, ki jo imamo zaupano ali pa jo opravljamo mi, samoupravljalci.

5. člen

(Odprta družba)

Samoupravna socialistična družba je odprta družba.

Interes samoupravljanja in nas, samoupravljalcev, terja, da so temeljne in druge organizacije združenega dela kot tudi občine in druge družbenopolitične skupnosti odprte za samoupravljalce in njihove organizacije združenega dela iz drugih družbenopolitičnih skupnosti.

V interesu nas, samoupravljalcev, je, da uresničimo načela o svobodni gibljivosti dela, proizvodov in sredstev, o svobodnem cirkuliranju progresivnih in humanih idej, o dostopnosti znanja in o možnosti pridobivanja izobrazbe ne glede na socialni položaj družine, o dostopnosti samoupravnih funkcij za vse.

6. člen

(Modernizacija proizvodnje in humanizacija delovnega procesa)

Zavedajoč se, da je v našem interesu tehnološko izpopolnjevanje proizvodnega procesa in krepitev proizvodnih sil ter dvig produktivnosti dela, da je to pogoj tudi za to, da premagamo siromaštvo ter da usmerjamo proizvodjalne sile in razvoj človeških potreb, na stežaj odpiramo vrata pridobitvam znanstveno-tehnološke revolucije; postati moramo njeni uporabniki in nosilci. To terja od nas, da delamo, upravljamo in delimo tako, da bomo lahko stalno posodabljali svoja delovna sredstva, da se bomo neprestano tehnično izobraževali, da bomo utirali pota znanosti in strokovnim ljudem, da bomo uvajali moderno organizacijo dela in učinkovito poslovanje.

Ko razvijamo nove proizvodjalne sile na pridobitvah sodobne tehnologije, znanosti, avtomatizacije in kibernetike, moramo samoupravljalci zagotoviti polno nadvlado nad njimi. To terja od nas, da uveljavimo dominacijo naših interesov in samoupravnih pra-

vic pri odločanju, da se neprestano izobražujemo za moderno, učinkovito proizvodnjo in za razvitejše samoupravljanje, da se bori-
mo proti vsem oblikam monopola in uzurpacije naših samoupravnih pravic, da zavarujemo delovno in življenjsko okolje ter da humaniziramo delovne in življenjske razmere v celoti.

II.

7. člen

(Integralno samoupravljanje).

Naš neposredni interes je, da se samoupravljanje ne omeji in izolira v proizvodnih enotah in v ožjih skupnostih, temveč da pre-
rase iz parcialnega in neenotnega v univerzalni sistem samoupravnih družbenih odnosov. Zavaljo tega moramo mi, delovni ljudje in občani, kot samoupravljalci na vseh ravneh družbene organizacije, na vseh stopnjah samoupravnega odločanja neposredno in prek izvoljenih delegatov graditi sistem samoupravljanja in organizacijo samoupravljanja tako, da bo zajel in integriral vse delovne ljudi na vseh področjih združenega dela, v gospodarstvu in izven gospodarstva, v delovnih in v družbenopolitičnih skupnostih.

Imperativ časa, v katerem živimo, je, da se s pomočjo samoupravnih sporazumov, dogovorov, neposredno in prek svojih asociacij in institucij med seboj združujemo, da določamo skupno ekonomsko politiko, da usklajujemo svojo dejavnost in da ustvarjamo splošne pogoje za odločanje o pogojih proizvodnje.

Zavaljo tega ne more biti naš interes omejen samo na ozko področje proizvodno-ekonomskih enot, na ožje področje ali na krajše obdobje, saj nam to ne zagotavlja niti trajne niti zadovoljive niti ekonomske niti politične eksistence. Naš interes je povezan z uspešnostjo našega samoupravnega gospodarstva, povezan je z učinkovitostjo „skupnega jugoslovanskega proizvajalca“ v mednarodnih merilih, z učinkovitostjo, ekonomsko močjo, družbeno razvitostjo in stopnjo humanizacije jugoslovanske socialistične družbe, z družbeno integracijo na podlagi interesov združenega dela.

8. člen

(Delovni človek in organizacija združenega dela)

Mi, samoupravljalci, se združujemo v svoje organizacije združenega dela, da bi tako povezovali delovne in samoupravne funkcije, nujna pogoja za osvoboditev dela, da bi tako uveljavili pravice, dolžnosti in odgovornost slehernega samoupravljalca.

Vsaka organizacija združenega dela je avtonomna in enakopravna v odnosih z drugimi organizacijami združenega dela. Neodtujljiva pravica do samoupravljanja in družbeno-lastniška materialna osnova sta bistvo in pogoj te avtonomije in enakopravnosti. Tržne vezi med organizacijami združenega dela so važen pogoj avtonomije in enakopravnosti organizacij združenega dela, enotno jugoslovansko tržišče, na katerem svobodno krožijo naši proizvodi in na katerem obstaja svobodno gibanje proizvodjalnih dejavnikov — dela in sredstev — jemljemo kot pogoj za graditev naše celotne družbe na načelih samoupravljanja. Borili se bomo proti kakršnemukoli zapiranju pred tehničnim progresom, sposobnostmi, znanjem in prednaprednimi idejami, ki prispevajo k splošnemu družbenemu napredku samoupravne družbe.

Ko bosta dve ali več naših organizacij stopali v poslovne odnose, ki vključujejo skupna vlaganja ali kombiniranje dela ene in sredstev druge organizacije, se bomo zavzemali, da takšnim združevanjem dela in sredstev ne bomo porušili ali ogrozili osnovnih samoupravnih interesov delovnih kolektivov in ne osnovnih samoupravnih pravic samoupravljalcev. Sodimo, da je treba pri vseh takih poslovnih odnosih s pogodbi in s samoupravnimi sporazumi predvideti in urediti razmere in odnose tako, da bodo spoštovani interesi in volja samoupravljalcev.

Ne bomo dovolili, da bi se za samoupravljanjem skrivala samovolja in neodgovornost za ravnanje, razmetavanje pri razpolaganju z družbenimi sredstvi, prav tako pa tudi ne poskusi, da bi kdo izkoriščal samo pozitivne učinke svojega dela, tveganja za negativne poslovne učinke pa valil na druge delovne ljudi in njihove organizacije ali družbenopolitične skupnosti.

9. člen

(Neodtujljivost dohodka samoupravljavcem in pravica do osebnega dohodka)

S tem, da delamo in upravljamo s sredstvi za proizvodnjo v družbeni lasti, ustvarjamo dohodek in možnosti, da odločamo o celotnih rezultatih svojega dela, vštveši tudi odločanje o delitvi dohodka na osebne dohodke in na del za nadaljnje širjenje proizvodnje in za zadovoljevanje splošnih in skupnih potreb.

Ustvarjeni dohodek vsake organizacije združenega dela pomeni materialno podlago naše pravice, da odločamo o pogojih našega dela in o dohodku.

Dohodek naših organizacij združenega dela formira družbeni dohodek naše družbe. Povezanost nas, samoupravljavcev katerekoli organizacije združenega dela, z usodo skupnega dohodka — in obratno — povezanost našega dohodka z napori, uspehi in neuspehi drugih organizacij združenega dela nas usodno povezuje med seboj ter daje načelom sodelovanja vzajemnosti in solidarnosti trdno materialno, moralno in človeško osnovo. Kot proizvajalci in samoupravljavci ne samo samo posledic in ne izkoriščamo samo rezultatov svoje dejavnosti, temveč tudi rezultate in napake drugih proizvajalcev, saj smo med seboj povezani v proces družbene proizvodnje in celotne družbene reprodukcije. Prek dohodka nosimo posledice ne samo naše aktivnosti ali neaktivnosti, temveč tudi posledice učinkovitosti ali neučinkovitosti celotne družbenopolitične nastave, vseh nosilcev družbenoekonomske politike, zlasti pa razvojne politike in planiranja. Zavoljo tega je naše sodelovanje pri odločanju o vseh družbenih zadevah in v vseh družbenopolitičnih skupnostih temeljni pogoj za uveljavljanje naše pravice, da odločamo tudi o dohodku in o celotni samoupravni organizaciji gospodarstva in družbe.

Osnovna družbena vsebina načela neodtujljivosti dohodka je v tem, da moramo uveljaviti odnose, ki bodo preprečevali odtujevanje presežka dela neposrednim proizvajalcem s pomočjo odločitev arbitrov, monopolnega položaja in z drugimi ukrepi, ki niso združljivi z načeli in etiko samoupravne družbe.

Dohodek ustvarjamo v medsebojnem tekmovanju za produktivnost, kvaliteto proizvodov in za zadovoljevanje povpraševanja in

potreb po posameznih proizvodih.

Dohodek in osebni dohodki predstavljajo materialno osnovo in vir sredstev za formiranje skladov solidarnosti samoupravljavcev za reševanje problemov tehnoloških presežkov in nezaposlenosti, za zagotavljanje določenih osebnih dohodkov in za druge podobne namene.

Delitev dohodka je javna funkcija. Zavzemali se bomo za javnost splošnih aktov, pravilnikov, družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka ter za to, da bodo javnosti dostopni podatki o delitvi na osebne dohodke in na sklade v organizacijah združenega dela. Da bi obvarovali dohodek pred poskusi odtujevanja s pomočjo izkoriščanja težkega položaja delovne organizacije, monopolnega položaja in drugih oblik zajemanja, ki so v nasprotju z načeli samoupravne družbe, bomo uveljavljali skupno družbeno kontrolo nad dogovori in samoupravnimi sporazumi, ki zadevajo samoupravne pravice ali pa se z njimi zajema dohodek delovnih ljudi in njihovih organizacij

Kriterije in merila delitve bomo v širših gospodarskih celotah in v družbenopolitičnih skupnostih usklajevali s pomočjo samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

Vsak delavec ima pravico do osebnega dohodka v skladu z načelom delitve po delu in rezultatih dela, v odvisnosti od njegovega dela in osebnega prispevka k uspehu in razvoju organizacije združenega dela, ki ga je dal s svojim celotnim, torej sedanjim in minulim delom v njej ter v odvisnosti od splošne ravni produktivnosti dela in doseženega družbenega razvoja. Samoupravljavci bodo sami opredeljevali medsebojne odnose na podlagi pravice do osebnega dohodka iz minulega in živega dela ter kriterije za udeležbo pri delitvi sredstev za osebne dohodke, tako da bodo imeli v enakih pogojih in za enake rezultate dela pravico do enakega osebnega dohodka.

Kriterij rezultatov in prispevkov delavcev k rezultatom in razvoju organizacije združenega dela bomo uporabljali hkrati z načelom vzajemnosti in solidarnosti.

Zagotovili bomo, da bo osebni dohodek delavcev dovolj velik za zadovoljevanje osnovnih eksistenčnih potreb njih in njihovih družin.

10. člen

(Asociacije združenega dela)

Temeljne organizacije združenega dela, v katere se organiziramo, se med seboj povezujejo in samoupravno združujejo v sestavljene asociacije in v različne oblike sodelovanja s pomočjo samoupravnega sporazumevanja ter na podlagi trajnih skupnih interesov in prednosti, ki jih integracija in koordinacija zagotavljata včlanjenim organizacijam in posameznim članom.

Zavzemamo se, da se zbornice, poslovna združenja, samoupravne skupnosti, skladi, veliki sistemi, poslovne skupnosti, poslovne banke in druge poslovne in proizvodne asociacije kot mesto dogovarjanja, usklajevanja, racionalnega usmerjanja naporov in sredstev za uresničitev naših interesov in splošnih ciljev organizirajo po načelih, ki zagotavljajo učinkovit vpliv in odločanje samoupravljalcev in organizacij združenega dela.

Izhajamo iz načela prostovoljnosti kot pravila ob vključevanju organizacije združenega dela v širše asociacije, izhajamo iz načela enakopravnosti samoupravljalcev in enakopravnosti njihovih asociacij predvsem glede omejenih razvojnih možnosti in realizacije njihovih proizvodov ter iz spoznanja o nujnosti funkcionalnega horizontalno-vertikalnega povezovanja.

Naša profesionalna in strokovna združenja, ki jih ustanovljamo kot sredstva za usklajevanje in izpovedovanje naših interesov ter razvijanje naših potreb in ustvarjalnih potencialov, bomo zasnovali na samoupravnih načelih.

11. člen

(Interesne skupnosti)

Samoupravne interesne skupnosti organiziramo zato, da bi se uveljavili neposredni samoupravni odnosi med delovnimi ljudmi v teh dejavnostih in uporabniki njihovih storitev na drugih področjih družbenega dela. Načelo svobodne menjave dela med delovnimi ljudmi v materialni proizvodnji in delovnimi ljudmi v družbenih dejavnostih ter samoupravno združevanje, da bi uresničili skupne interese, morata postati podlaga za zagotavljanje osebnih in skupnih potreb ter za izenačevanje družbenoekonomskega samoupravnega položaja delavcev družbenih dejavnosti z drugimi delovnimi ljudmi.

Pospeševali bomo takšno samoupravno organiziranje interesnih skupnosti, v katerih bodo delovni ljudje in občani — uporabniki storitev zagotavljali svoje potrebe, ter v ta namen skupaj z delovnimi kolektivi ali delegati organizacij združenega dela, ki nudijo storitve, urejali svoje medsebojne pravice in dolžnosti v interesnih skupnostih, upravljali z zadevami interesnih skupnosti in s sredstvi, formiranimi iz prispevka zanje in iz drugih virov, namenjenih uresničevanju ciljev, zaradi katerih so bile ustanovljene.

Skupščine interesnih skupnosti morajo zrasti iz delegacij delovnih ljudi združenega dela.

Zavzemali se bomo za integriranje interesnih skupnosti na širšem teritorialnem območju, saj lahko to zaradi njihove narave in pomena znatno prispeva k večji specializaciji in k boljšemu opravljanju funkcij, zaradi katerih so bile ustanovljene.

12. člen

(Družbena reprodukcija in družbeno planiranje)

Sredstva za razširitev materialne proizvodnje organizacij združenega dela niso samo podlaga za razširjanje samoupravljanja v njih, temveč so tudi podlaga za razširitev in krepitev samoupravne družbe kot celote.

Odločanje o sredstvih družbene reprodukcije (izločanje, akumulacija, koncentracija sredstev, skupna vlaganja, oblike zbiranja prostih sredstev in podobno) temelji na podlagi interesov samoupravljalcev v organizacijah združenega dela in v družbenopolitičnih skupnostih ter na samoupravnih odločitvah in družbenih dogovorih.

Ko kot samoupravljalci združujemo sredstva, da bi uveljavili določene interese širšega ali splošno družbenega pomena, in ko za upravljanje s temi sredstvi formiramo posebne organizacije, samoupravne interesne skupnosti, se zavzemamo za uveljavitev učinkovite oblike sodelovanja organizacij združenega dela pri upravljanju s temi organizacijami.

Ko izhajamo iz interesov organizacije združenega dela in iz nujnosti usklajevanja na ravneh nad osnovnimi organizacijami, kar opravljajo te organizacije same, poudarjamo naše stališče o nujnosti širših ukrepov za samoupravno usmerjanje gospodarskih pro-

cesov, o nujnosti družbenega planiranja s pomočjo družbenega dogovarjanja in sporazumevanja ter sodelovanja organizacij združenega dela.

Sodimo, da je naše zavestno usmerjanje in urejanje ekonomskih in drugih družbenih tokov nujno potrebno, da bi lahko usklajevali družbeni razvoj in uresničevali družbene cilje, da bi pospešili razvoj materialnih in proizvodnih sil ter dvignili produktivnost dela, prav tako pa tudi zato, da bi lahko načrtovali družbeni razvoj v širšem smislu. Družbeno planiranje in pripravo projekcij razvoja v družbi kot celoti bomo zasnovali na samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju, na aktivnosti nas in naših organizacij ter asociacij združenega dela, profesionalnih, družbenopolitičnih in drugih organizacij.

Osnovni cilj družbenega usmerjanja reprodukcije in družbenega planiranja na podlagi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov je usklajevanje razvoja ter odstranjevanje posledic neenakomernega ekonomskega in družbenega razvoja.

13. člen

(Samoupravljanje kot podružbljanje politične funkcije družbenopolitičnih skupnosti)

Samoupravljalci se zavedamo, da moramo v sodobnih družbenih razmerah svoj družbenoekonomski položaj in svojo samoupravljalško aktivnost uresničevati tudi s tem, da se opiramo na organizirano in institucionalizirano politično oblast. Zato se moramo organizirati tako, da bi politična oblast kar najbolj neposredno izhajala iz samoupravnih odnosov in da bi uveljavljali svoj odločilni vpliv pri opravljanju funkcij družbenopolitičnih skupnosti v občini, pokrajini, republiki in v federaciji. Od tega, v kakšnem obsegu in na kakšni stopnji je uveljavljeno naše sodelovanje in interesi združenega dela, je odvisno, kako premagujemo odtujenost proizvajalcev od političnega odločanja, od tega je odvisna raven, do katere smo prišli pri podružbljanju politike.

Vedoč, da se v družbenopolitičnih skupnostih sprejemajo sklepi, da se usklajuje in usmerja razvoj družbe, da se tu srečujejo različni družbeni interesi in različno delo v družbi, da se tu opravlja delitev dela sredstev

in pogojev za delo, od česar so odvisni splošni pogoji dela in proizvodni napor kot tudi stabilen in nemoten razvoj, moramo samoupravljalci storiti vse, da bodo družbenopolitične skupnosti postale naše najširše samoupravne asociacije.

Ustanavljali in podpirali bomo dejavnost svobodnih združenj občanov – samoupravljalcev, s pomočjo katerih se s skupnimi napori in sredstvi zadovoljujejo družbene, strokovne, kulturne, športne, zabavne in druge potrebe ter interesi delovnih ljudi in občanov, in ki preraščajo v dejavnike samoupravljanja.

Izhajajoč iz tega, da v družbenopolitičnih skupnostih uveljavljamo in uresničujemo svojo politično in družbenoekonomsko moč, da jih preobražamo v svoje asociacije, se mi, samoupravljalci, borimo za to, da bi celotno politično odločanje in sistem izhajal iz samoupravno organizirane baze družbe ob neposrednem sodelovanju organizacij združenega dela oziroma nas, samoupravljalcev in naših delegatov.

S tem, ko se borimo, da se v družbenopolitičnih skupnostih uveljavljajo funkcije in organi oblasti delavskega razreda ter organov samoupravljanja, se borimo tudi proti vsem oblikam zapiranja znotraj republik, pokrajin in občin, saj je to v nasprotju z interesi delavskega razreda, narodov in narodnosti, vseh samoupravljalcev. Na podlagi interesov združenega dela bomo suvereno odločali, katere svoje interese bomo uresničevali v posamezni družbenopolitični skupnosti.

14. člen

(Samoupravljanje v občini in neposredna demokracija)

Naše neposredne interese bomo uresničevali predvsem v občini kot osnovni družbenopolitični in samoupravni skupnosti, v kateri se interesi ljudi pri delu, v kraju prebivanja in kot uporabnikov storitev soočajo, povezujejo in po samoupravni poti združujejo v skupne, združene interese in odločitve. Ustvarjati moramo možnosti in pogoje, da bi lahko svoje številne socialne, kulturne, politične in druge skupne interese ter potrebe uresničevali v samoupravni strukturi občine kot skupnosti interesov in skupnosti solidarnosti.

Občino bomo razvijali tako, da bo postala tisti izhodiščni družbeni okvir, ki nam bo omogočal, da se naši interesi svobodno povezujejo in združujejo tako glede proizvodnje, tehnologije, tržišča in asociacije združenega dela kot tudi glede družbenega združevanja materialnih, političnih, socialnih in kulturnih interesov delovnih ljudi v občini, pokrajini, republiki in v federaciji.

V svojih odnosih in v svojem okolju se bomo stalno zavzemali, da se uveljavi načelo neposredne demokracije, kjerkoli za to obstajajo možnosti, v širših družbenih skupnostih pa za uveljavitev in spoštovanje takšnih oblik sodelovanja samoupravljavcev — delovnih ljudi in občanov, kot so referendum, kolektivna obravnava, organizirano oblikovanje stališč, neposredne volitve vseh naših delegatov in predstavnikov, za uveljavitev načela omejevanja reizbornosti, za dekumulacijo funkcij, za zamenljivost in za neposredno odgovornost volivcem — samoupravljavcem.

Naš cilj je, da krajevno skupnost preobrazimo v samoupravno skupnost, v kateri bomo odločali o vseh sredstvih za skupne potrebe v občini ter o vseh naših interesih in problemih, ki se lahko najuspešneje uresničujejo in razrešujejo v njej.

V krajevnih skupnostih bomo začeli akcije, ki so za nas pomembne. Borili se bomo za demokratizacijo odnosov v krajevni skupnosti in preprečevali, da bi se pretvorila v kakršnokoli obliko oblasti, preprečevali kakršnokoli obliko njene birokratizacije.

15. člen (Uveljavljanje delegatskega sistema)

Pri odločanju o vprašanih, ki so širšega in skupnega pomena v okviru družbene skupnosti, temeljne samoupravne skupnosti (delovne, krajevne, interesne) izražajo in samoupravno organizirajo ter uresničujejo svoje interese, sodelovanje in vpliv bodisi neposredno bodisi preko delegatov in delegacij.

Osnovna odgovornost delegacij in delegatov je, da se v skupščinah in na zborih delegatov stalno in aktivno zavzemajo za premaganje nasprotij med interesi svojega ožjega okolja in širšimi družbenimi interesi, da z iskanjem ustreznih rešitev pospešujejo krepit

tev splošne demokratične in samoupravne integracije družbe.

Samoupravne skupnosti opredeljujejo vsebino in smer uresničevanja nalog ter dajejo delegatom in delegacijam pooblastila, ki pomenijo osnovo za njihovo delovanje.

Delegatskim odnosom je tuje delovanje s stališča ozkih in sebičnih interesov, ki so pod vplivom ožjih vplivnih skupin ali posameznikov, izogibanje širokemu izrekanju samoupravljavcev pa tudi pasiven odnos in ravnanje delegatov in delegacij glede vprašanj, ki so v interesu njihovih samoupravnih skupnosti oziroma delovnih ljudi.

Pri volitvah delegatov je treba razviti medsebojno dogovarjanje kandidatov in samoupravnih skupnosti o programih dela teles širše družbene skupnosti in o smereh njihovega uresničevanja.

16. člen (Načela izbire kadrov)

Da bi dosegli polno uveljavitev pravice do tistega delovnega mesta, ki gre človeku glede na njegove sposobnosti, da bi zagotovili odprtost organizacij združenega dela, uspešen razvoj proizvodnje in družbenih dejavnosti nasploh, razvoj samoupravnega demokratičnega odločanja, bomo uveljavljali objektivna načela pri sprejemanju ljudi na delo in pri njihovi izbiri za javne dolžnosti:

— nihče ne more biti sprejet ali izbran na vodilno delovno mesto, ne da bi sodeloval na odprtem, javnem in zavestno pripravljenem razpisu;

— razpisna komisija in samoupravni organi delujejo in odločajo na podlagi zapisanih načel in zakonov ter svoje zavesti in družbene odgovornosti;

— norme razpisov morajo ustrezati dejanskim potrebam in interesom organizacije združenega dela kot celote;

— strokovna in z rezultati dela potrjena delovna sposobnost slehernega posameznika je odločilni kriterij pri odločanju o sprejemu na delo;

— v nasprotju s samoupravnimi odnosi je pooblaščenje posameznikov ali skupin pri sprejemanju na delo na katerikoli podlagi;

— visoko strokovne, organizatorske, sa-

moupravno-družbene in humanistične lastnosti so osnovni pogoj za sprejem na vodilne dolžnosti.

17. člen

(Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita)

V družbenopolitičnih skupnostih, organizacijah in asociacijah združenega dela opravljamo funkcije in ustanovljamo službe družbene samozaščite in splošne ljudske obrambe, da bi tako obvarovali samoupravno družbo. Vsakomur odrekamo pravico, da bi storil kakršnokoli dejanje, ki bi krnilo suvereniteto in integriteto naše skupnosti ali pa bi imelo za cilj rušenje samoupravnih socialističnih odnosov in družbenega reda.

Obramba svobode in neodvisnosti naše socialistične samoupravne skupnosti je naša najpomembnejša in najodgovornejša naloga, je integralni del sistema samoupravnih družbenih odnosov. Aktivno sodelovanje pri organiziranju obrambe pridobitev naše socialistične revolucije in sistema samoupravljanja je nedotakljiva pravica in dolžnost samoupravljalcev. Samoupravljanje in samoobramba sta neločljivo povezana. Zato so vsi razpoložljivi potenciali — človeški in materialni, fizični in intelektualni, politični in moralni — neizčrpen vir raznovrstnega obrambnega samoorganiziranja.

18. člen

(Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje)

Vprašanja, ki so v našem skupnem in v splošnem interesu, bomo reševali predvsem s pomočjo družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja, pri čemer bomo izhajali iz konkretnih perspektivnih interesov nas samoupravljalcev pa tudi iz interesov skupnosti kot celote.

Sebe in vse naše organizacije zavezujemo, da bomo dosledno in točno izpolnjevali kolektivno in demokratično zasnovane ter prostovoljno sprejete družbene dogovore in samoupravne sporazume, saj se zavedamo, da je to pogoj za uveljavljanje novega samoupravnega reda na podlagi etike samoupravljalcev in načela samoupravne družbe.

III.

19. člen

(Odnosi med ljudmi)

V svojih medsebojnih odnosih se moramo iz dneva v dan boriti za uveljavljanje svobodne, ustvarjalne in odgovorne osebnosti, za to, da bi odstranili posrednike med svobodnega in svobodo drugega človeka, za to, da bi premagali vse razredne odnose, ki delajo iz človeka sredstvo privatnih interesov, ki ga postavljajo v osebno osamljenost in pod pritisk družbenih sil, ki jim ne vlada.

Svoje medsebojne odnose moramo razvijati tako, da bogatimo celotno človeško osebnost, da vsemu svojemu ravnanju in odločitvam dajemo osebni ton, da razvijamo samozavestno in samostojno osebnost, da ustvarjamo enotnost družbenih in individualnih norm.

Prepričani smo, da lahko z lastno akcijo uresničimo načela humanizma, solidarnosti in vzajemnosti, zaupanja in sodelovanja, medsebojnega spoštovanja in nesebične pomoči — stalno si bomo prizadevali, da bomo tako delali, odločali in si med seboj pomagali, da ne bi bila ogrožena eksistenca nikogar in da ne bi bilo ogroženo človeško dostojanstvo.

V boju za humano bistvo samoupravnih odnosov bomo s svojim ravnanjem in s svojo zavestjo vselej proti poudarjanju ali uveljavljanju razlik med ljudmi na osnovi nacionalne pripadnosti, rase, vere, socialnega porekla in družbenega položaja.

Iz svojih odnosov bomo odstranjevali birokratsko samovoljo in individualno anarhijo, vse oblike nasilja, vse možnosti za ohranitev mezdne zavesti in hlapčevstva, vse oblike uzurpacije in eksploatacije, vsak osebni egoizem.

Naš neposredni interes in naša vsakodnevna naloga je, da zagotovimo družbeno varstvo materinstva in otrok, da razvijamo human in solidaren odnos do bolnih in onemoglih delavcev, da zagotovimo materialna, institucionalna in normativna sredstva za uresničenje takšnega našega humanega delovanja.

**(Svoboda v samoupravljanju
in pravice do samoupravljanja)**

Zavedajoč se, da je svoboda produkt zgodovinskega razvoja, da je delitev družbe na razrede vodila tudi k razredni delitvi svobode in pravic, imamo samoupravljavci možnost, da na enotni družbeni osnovi in na podlagi svobodno združenega in samoupravno organiziranega dela uresničimo enotnost, celovitost in nedeljivost osebne in družbene svobode. V tem vidimo novo vsebino svobode v samoupravni družbi.

V temeljnih organizacijah združenega dela bomo razvijali takšne odnose, da ne bo imel nihče možnosti kratiti nam svobodine in pravice, ki smo si jih pridobili z delom.

Kot ustvarjalci razmer, v katerih smo, moramo s svojo samoupravno in družbeno akcijo, s svojim ravnanjem in s svojo javno besedo neprenehoma uveljavljati svojo polno oblast nad pogoji, sredstvi in rezultati dela, nad pogoji odločanja, nad interesi, ki se žele vsiliti volji samoupravljavcev.

Samo po tej poti si lahko zagotovimo svojo svobodo in se izognemo izkoriščanju, podrejanju, strahu, psihični prisili, ekonomski in družbeni negotovosti.

V svojih medsebojnih odnosih, pri delu in odločanju moramo ravnati tako, da bomo zagotovili sebi in drugim svobodo izražanja, mišljenja in izrekanja o vseh vprašanih, ki so skupnega pomena.

V procesu sprejemanja samoupravnih odločitev se moramo svobodno dogovarjati, izražati svoja mnenja in prepričanje, da bi tako krepili sodelovanje pri iskanju skupnih interesov in da bi preprečili vsiljevanje posameznih stališč in interesov drugim ljudem. V našem neposrednem interesu je, da omogočimo in zagotovimo pravico do kritike in drugačnega mišljenja.

Dolžni smo, da v svojih odnosih, s samoupravnimi akti in z načinom dela samoupravnih organov in teles zagotovimo, da človeka ni mogoče poklicati na odgovornost, da ne bo trpel samovolje in se mu ne bo neupravičeno poslabšal osebni in delovni položaj samo zaradi tega, ker je v procesu samoupravnega odločanja in dogovarjanja svobodno izražal svoje mišljenje in kritiko.

Ko uresničujemo svoje neodtujljive samoupravne pravice, mi, samoupravljavci:

1. Določamo vprašanja, o katerih bomo odločali neposredno, in pravice, ki jih bomo zaupali organom, ki smo jih izbrali tako v temeljni, delovni in drugi organizaciji združenega dela kot tudi v družbenopolitični skupnosti;

2. V organizacijah združenega dela upravljamo z zadevami in sredstvi organizacije, odločamo o dohodku in upravljamo s sredstvi družbene reprodukcije;

3. Neposredno volimo in razrešujemo svoje delegate v organih delovnih in drugih organizacij ter družbenopolitičnih skupnostih;

4. Volimo in razrešujemo vse organizatorje delovnega procesa;

5. Urejamo medsebojne človeške in delovne odnose ter odločamo o delitvi;

6. Neposredno in enakopravno sodelujemo pri odločanju na zboru, referendumu, glede uporabe pravice do pobude kot tudi v drugih oblikah kolektivne obravnave in odločanja,

7. Opravljamo družbenopolitično kontrolo in uveljavljamo vpliv na delo delegatov ter razvijamo samokontrolo;

8. Imamo pravico in dolžnost, da smo pravočasno, kontinuirano in temeljito obveščeni ter da obveščamo o celotnem delovnem procesu, o delu in odločitvah samoupravnih organov, o rezultatih izpolnjevanja planov, o poslovnih problemih in o vseh pomembnih vprašanih za življenje in delo temeljne in delovne organizacije, tako ožje kot širše družbenopolitične skupnosti;

9. Sodelujemo pri stalni izmenjavi mnenj in spoznanj na področju dela, upravljanja in načrtovanja;

10. Svobodno izražamo mišljenje in dajemo predloge za delo organizacij združenega dela in širših oblik združevanja, interesnih in krajevnih skupnosti ter organov družbenopolitičnih skupnosti, v katere delegiramo svoje delegate.

Sodimo, da pravice do samoupravljanja ni mogoče odtujevati ali kršiti in da nihče — niti družbenopolitična skupnost niti družbenopolitična organizacija niti organ organizacije združenega dela — ne more uzurpirati naših samoupravnih pravic, jih kršiti, omejevati ali okrniti, ne da bi s tem hkrati ogrožal nadaljnji razvoj samoupravnega socializma.

21. člen
(Solidarnost)

Solidarnost je ena od osnovnih moralnih maksim samoupravljalcev, je eden od družbenih odnosov, ki odraža naš skupni in splošni interes in nov odnos do dela in do človeka.

Samoupravna družba, ki jo gradimo, je in mora čedalje bolj postajati družba, v kateri sta svoboda in blagostanje vsakega posameznika pogoj za svobodo in blagostanje vseh in obratno. Zavoljo tega je naša solidarnost vgrajena neposredno v temelje življenja socialistične samoupravne družbe.

V razmerah, ko postavljamo pod svojo skupno kontrolo proizvodna sredstva in sredstva za družbeno in individualno existenco nasploh, ko s temi sredstvi skupno upravljamo kot z družbenimi sredstvi, dosega medsebojna odvisnost nas, samoupravljalcev, v vsem takšno stopnjo, da postaja načelo solidarnosti eksistenčnega pomena, eden od osnovnih regulativov družbenega življenja, saj izhaja iz skupne usodnostne povezanosti in skupne bodočnosti.

Iz splošne medsebojne odvisnosti in solidarnosti utemeljujemo tudi dolžnosti do drugih v spletu konkretnih razmer, kot so zadovoljevanje zdravstvenih, izobraževalnih in drugih podobnih potreb, v primerihčasne nezaposlenosti, tehnoloških presežkov, bolezni ter v razmerah elementarnih ali drugih nesreč in nepredvidenih dogodkov, za kar formiramo posebne solidarnostne sklade.

S tem, ko smo dojeli solidarnost kot odraz najbolj vzvišenega pojmovanja človeških in samoupravljaljskih dolžnosti, bomo na tem načelu uveljavljali tudi svoj odnos do bolnih ali onespobljenih delavcev in njihovih družin, do nemočnih in do vseh članov družbe, ki brez svoje krivde zaidejo v izjemne težave, pri čemer pa niso predvidene druge oblike reševanja njihovega položaja.

22. člen
(Odgovorna družba)

Samoupravno družbo gradimo kot odgovorno družbo.

Za opravljanje svojih delovnih in samoupravnih dolžnosti ter funkcij je samoupravljalcev osebno odgovoren.

Vsi nosilci javnih in samoupravnih funkcij ter pooblastil imajo tudi posebno moralno odgovornost do samoupravljalcev.

Načela in pravila odgovornosti morajo biti vnaprej opredeljena in znana.

Z družbenimi in samoupravnimi dogovori bomo opredelili materialno in družbeno odgovornost tistih, ki se dogovarjajo.

Stopnja odgovornosti vsakega organa in posameznika, nosilca družbenih funkcij mora biti v sorazmerju z njegovo udeležbo in dejanskim vplivom pri odločanju. Odgovornosti ne prevzema samo tisti, ki neposredno odloča, temveč tudi tisti, ki dejansko odločilno vpliva v procesu priprave, sprejemanja in uresničevanja odločitev.

Pri konkretnem ocenjevanju in tehtanju odgovornosti izhajamo samoupravljalci iz načela, da je večja odgovornost tistih, ki imajo večje pravice in pooblastila, saj morajo biti dolžnosti v skladu z zaupanimi pravicami in pooblastili.

Odgovornost ne sme omejevati pobude in ustvarjalnega poguma.

Odgovornost za delo in odločitve kolektivnih teles ter za skupne odločitve samoupravljalcev je hkrati kolektivna in osebna.

V postopku uresničevanja odgovornosti bomo spoštovali osebno dostojanstvo človeka in norme humanih odnosov.

23. člen
(Spoštovanje delovne dolžnosti)

Kršitev delovnih dolžnosti, notranjega reda, predpisov in sprejetih odnosov pri delu ali zaradi dela ima za posledico disciplinsko odgovornost.

S svojimi kolektivnimi sklepi neposredno določamo pravila, oblike in sankcije disciplinske in druge odgovornosti, pravila postopkov za ugotavljanje dejanj, ki pomenijo omalovaževanje in kršitev notranje discipline v delovnih organizacijah, ter norme ravnanja samoupravljalcev.

Pravila o delovni disciplini in odgovornosti moramo uveljavljati na demokratičen in human način.

Nikogar v delovni organizaciji ni mogoče razbremeniti odgovornosti, če krši delovne dolžnosti.

Izvršilni organi in strokovno-upravne službe samoupravnih organizacij in skupnosti so

dolžni pripraviti sklepe na podlagi svojega znanja in strokovnosti ter posredovati kar najbolj strokovno in objektivno mnenje kot osnovo za samoupravno odločanje. Odgovorni so tudi samo za izrečeno mnenje, če je le-to osnova za sprejem odločitve.

Strokovno mnenje pomeni odgovornost za tiste, ki ga dajejo. Če organi odločanja ne sprejmejo strokovnega mnenja, sami prevzamejo odgovornost za sprejete sklepe.

Znanstveniki, eksperti in drugi samoupravljalci, ki imajo posebno strokovno znanje, kot tudi drugi ustvarjalci, so moralno odgovorni in dolžni, da znanstveno, strokovno in idejno pojasnijo sklepe, ki se sprejemajo, ter da zavrnejo uresničitev tistih odločitev, ki bi lahko povzročile daljnosežno škodo družbeni skupnosti, samoupravljanju in človeku.

24. člen

(Samoupravljalci in stanovanjsko vprašanje)

Samo naše lastne asociacije lahko zagotovijo, da bomo odpravili občutno pomanjkanje stanovanj za delavce. Zato moramo uveljaviti polno in neposredno oblast in kontrolo tako nad sredstvi, ki jih neposredno ali posredno izločamo za stanovanja, kot tudi pri odločanju o dodeljevanju stanovanj.

Razviti moramo takšne odnose in sprejeti takšne samoupravne akte in družbene dogovore:

- da bomo v organizaciji združenega dela, v naših asociacijah, interesnih in družbenopolitičnih skupnostih v skladu z možnostmi stalno zagotavljali pravico do stanovanja in možnosti, da pridejo do stanovanj tisti, ki jih nimajo;

- da ne bomo dovoljevali privilegijev pri dodeljevanju stanovanj in da se bomo borili proti vsem zlorabam pri uporabi in razpolaganju s stanovanji v družbeni lašti;

- da bomo solidarno, s samoupravnimi, družbenimi dogovori reševali tista stanovanjska vprašanja, ki jih ni mogoče rešiti spričo možnosti kolektivov;

- da bomo samoupravno določali prioriteto reševanja stanovanjskih vprašanj;

- da bomo v okviru samozaščite svojih najpomembnejših življenjskih interesov v svojem okolju združeno delovali proti vsem

oblikam nezakonitega razpolaganja in neodgovornega ravnanja s stanovanji in s sredstvi za stanovanja.

25. člen

(Informiranost in izobraževanje za samoupravljanje)

Javnost informacij in pravica do informiranja sta sestavni del in pogoj za celovitejše uresničevanje samoupravnih pravic. Zato imamo pravico biti vsestransko informirani, naša dolžnost pa je, da takšno informiranje omogočimo kot del pravice do samoupravljanja.

Dolžnost vseh subjektov socialistične akcije in vseh nosilcev upravljanja in samoupravljanja je:

- pravočasno, resnično in vsestransko obveščati o sprejemanju pomembnih sklepov ter o vseh drugih dogodkih, pojavih in postopkih, ki so v interesu delovnih ljudi;

- preprečiti vsak monopol nad informacijami, ker je le-ta v nasprotju z bistvom samoupravljanja in omogoča monopol nad upravljanjem in odločanjem.

V svojih akcijah in v svoji praksi moramo pokazati, da smo pripravljene razvijati vse oblike znanja in izobraževanja – od rednega šolskega sistema, preko stalnega izobraževanja ob delu do idejnopolitičnega izobraževanja in izobraževanja za samoupravljanje.

Ko dojemamo vse te oblike izobraževanja kot sestavni del proizvodnih odnosov, sodimo, da je neposredni interes, pravica in dolžnost nas, samoupravljalcev, da nenehoma razširjamo svoje strokovno, marksistično in politično-samoupravno znanje ter da to omogočimo vsem samoupravljalcem v skladu z materialnimi možnostmi.

Vse naše asociacije in vse oblike koncentracije presežkov našega dela za izobraževanje bi morale služiti tej naši potrebi in interesu.

Naše organizacije združenega dela bodo razvijale informativne službe, da bi tako bile v stiku z javnostjo. Javnim glasilom in družbenim organizacijam občanov bodo posredovale obvestila, ki so splošnega pomena.

26. člen

(Aktivnost pri ponovnem uveljavljanju omanjanih samoupravnih pravic in odnosov)

Samoupravljalci in vsi organi samoupravljanja, samoupravna telesa in asociacije smo dolžni stalno spremljati prakso uresničevanja samoupravnih pravic delovnih ljudi in se zavzemati za ustrezno varstvo njihovih interesov, snovati akcije, da bi pravočasno odstranili vse prepreke, ki ogrožajo in maličijo samoupravljanje in interese samoupravljalcev.

Vsak samoupravljalavec ima bodisi sam ali skupaj z drugimi samoupravljalci pravico, da se tedaj, ko je bilo samoupravljanje kršeno, obrne na katerokoli organizacijo ali telo v družbi ter ima pravico dobiti odgovor.

Vsak, ki opravlja samoupravno in javno funkcijo, ima pravico do ostavke, če bi bil izpostavljen pritiskom ali bi pri uresničevanju sklepa, s katerim se ne strinja, delal proti svoji vesti in prepričanju.

Ko so prizadete pravice in interesi samoupravljalcev in ko z ustaljeno proceduro počasi ali pa sploh ne obnavljamo kršenih samoupravnih pravic, imajo samoupravljalci pravico do kolektivne akcije.

Če zaradi kršitve samoupravljanja pride do prekinitve dela, bodo delovni ljudje, ki bodo prekinili delo, zagotovili notranji red in varovali družbene dobrine.

Kolektivne prekinitve dela ni mogoče obravnavati kot dejanje, zaradi katerega bi uveljavljali sankcije proti samoupravljalcem, ki sodelujejo pri prekinitvi.

Interes nas, samoupravljalcev in celotne družbene skupnosti je, da v primeru prekinitve dela zagotovimo redno delovanje služb javnega pomena.

Zavzemamo se, da vse delovne organizacije izoblikujejo pravila, s katerimi bodo urejale postopek v primeru prekinitve dela.

Konfliktne razmere v organizacijah združenega dela in med organizacijami združenega dela kot tudi med organizacijami združenega dela ali samoupravljalci v njih ter družbenopolitičnimi skupnostmi moramo reševati odgovorno in na način, ki s svojimi odnosi in proceduro zagotavlja splošne interese združenega dela, preprečuje uzurpacijo samoupravnih pravic in kršitev samoupravljanja.

27. člen (Poslovna etika)

Mi, samoupravljalci in naše organizacije združenega dela moramo v medsebojnih odnosih, zlasti pa na tržišču ter v svojem družbeno opravičenem tekmovanju spoštovati pravila poslovne etike, solidarnosti in pripadnosti skupni samoupravni in socialistični družbi.

Pravočasno in točno moramo izpolnjevati pogodbe, družbene dogovore, samoupravne sporazume in druge pravne ali prostovoljno določene medsebojne odnose in sprejete dolžnosti.

Naša skupna dolžnost je, da se organiziramo tako, da bomo preprečevali nastajanje monopolnega položaja, oblikovanje monopolnih cen in pridobivanje neupravičenih koristi z izkoriščanjem monopolnega položaja v obliki združevanja ali drugih oblik sporazumov, ki imajo to za cilj.

Naše samoupravne organizacije ne bodo povzročale škode tretjim osebam, zlasti pa se bodo izogibale neljalni konkurenci.

Svojo proizvodno aktivnost obravnavamo kot aktivnost, ki je namenjena zadovoljevanju individualnih in splošnih družbenih potreb, pri čemer sprejemamo ljalo konkurenci kot učinkovito sredstvo za zagotovitev maksimalnih rezultatov.

Naše organizacije združenega dela bodo sprejele vsako dobronamerno posredništvo, da bi rešili nastali spor ali konflikt, ki povzroča škodo delovnim kolektivom organizacij, ki so v sporu, tretjim osebam ali skupnosti.

28. člen (Neposredno uveljavljanje in uresničevanje kodeksa)

Naša samoupravljalvska dolžnost je, da uresničujemo načela in pravila tega kodeksa ter da spoštujemo njegova določila.

Neposredno uveljavljanje kodeksa bomo zagotovili s samoupravnimi sporazumi in dogovori, z normativnimi akti, konvencijami, navadami in z drugimi pravili svojega ravnanja ter s samo prakso v duhu samoupravljalvske etike.

29. člen

(Sveti, komisije, tovariška razsodišča in arbitraža samoupravljalcev)

Samoupravljalci v posameznih organizacijah združenega dela, v poslovnih, profesionalnih in drugih združenjih lahko ustanovijo svete, komisije ali tovariška sodišča samoupravljalcev, sestavljena iz oseb vseh kategorij zaposlenih, ki po enotnem prepričanju članov delovne skupnosti, sindikata ali združenja uživajo splošen ugled, ki jih odlikuje nepristranskost in etične lastnosti, da bi tako ugotovili posamezne primere, ko se kodeks ne spoštuje.

Volitev članov svetov samoupravljalcev, status, pristojnosti in delovni postopek podrobneje opredeljuje statut, ki ga sprejmejo samoupravljalci v organizacijah združenega dela.

Obravnavana in odločitve vseh svetov so javne.

Pri reševanju notranjih sporov v organizaciji združenega dela, medsebojnih sporov med organizacijami in njihovimi združenji ter pri drugih podobnih sporih si moramo prizadevati poiskati skupne rešitve. Za reševanje takšnih sporov je možno ustanoviti arbitražne komisije.

30. člen

(Sprejem in razglasitev kodeksa)

Ta kodeks sprejmejo delovni kolektivi tako, da ga potrdijo s svojim žigom in podpisom svojih predstavnikov. Ko bo kodeks sprejela večina samoupravljalcev v vsaki republici oziroma pokrajini, bo njegovo veljavo razglasil VII. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije.